

Místo charity ve společnosti založené na tržních principech

Bc. Šárka Mutinová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Institut mezioborových studií Brno

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Šárka MUTINOVÁ

Osobní číslo: H128180

Studijní program: N7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Místo charity ve společnosti založené na tržních principech

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na místo a roli charity a charitativní práce ve společnosti založené na tržních principech;
- na regionální působení Oblastní charity Břeclav a její vazbu ke státu a státním orgánům;
- na příspěvek sociální pedagogiky k pochopení významu charity ve společnosti.

Součástí práce bude empirické šetření zaměřené na zjištění vztahu lidí k charitativním organizacím a aktivitám, zda o těchto organizacích a jejich činnosti něco vědí, jak ji vnímají a hodnotí.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Chadima, M. Charitativní péče – Dějiny a současnost. Hradec Králové: UHK – PF, 2007.

Kodymová, P., Holda, D. Profese a etika sociální práce. Praha: UK – FF, 2008.

Matoušek, O. a kol. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2007.

Matoušek, O. Metody a řízení sociální práce. 1.vyd. Praha: Portál, 2003.

Messina, R. Dějiny charitativní činnosti. Kostelní Vydří, 2005.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Michal Vavřík, Ph.D.

Katedra společenských věd

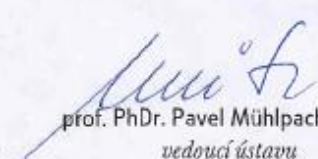
Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

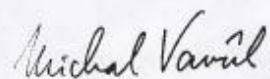
31. března 2014

V Brně dne 30. listopadu 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.

vedoucí ústavu

Mgr. Michal Vavřík, Ph.D.

vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Šárka Mutinová

Podpis

V Brně 10.3.2014

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na místo a roli charity a charitativní práce ve společnosti založené na tržních principech. V teoretické části popisuje regionální působení Oblastní charity Břeclav, její jednotlivá zařízení a poskytované služby. Dále se tato část zabývá příspěvkem sociální pedagogiky k pochopení významu charity ve společnosti a její praktické pomoci lidem řešící obtížnou životní situaci. Praktická část analyzuje vztah lidí k charitativním organizacím a aktivitám, zda o těchto organizacích a jejich činnosti něco vědí, jak ji vnímají a hodnotí.

Klíčová slova: charita, charitativní práce, Oblastní charita Břeclav, společnost

ABSTRACT

The thesis is focused on the place and role of charity and charitable work in the company based on market principles. The theoretical part describes the effect of Regional charity Břeclav, the individual devices and services. Furthermore, this section deals with the contribution of social education to understand the importance of charity in society and its practical help to people dealing with difficult life situations. The practical part analyzes the relationship of people to charitable organizations and activities, whether people know on such organizations and their business, how it is perceived and evaluated.

Keywords: charity, charity work, Regional charity Breclav, society

„Nejužitečnější ze všech umění je umění být užitečný.“

B. Franklin

Děkuji panu Mgr. Michalu Vavříkovi, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé diplomové práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytli při zpracování mé diplomové práce, a které si nesmírně vážím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CHARITA ČESKÉ REPUBLIKY	13
1.1 HISTORIE CHARITY	13
1.2 POSLÁNÍ A CÍLE CHARITY	25
1.3 ZÁSADY A HODNOTY CHARITY.....	26
2 DIECÉZNÍ CHARITA BRNO, OBLASTNÍ CHARITA BŘECLAV	30
2.1 HISTORIE OBLASTNÍ CHARITY BŘECLAV	30
2.2 NÍZKOPRAHOVÉ DENNÍ CENTRUM.....	34
2.3 DOBROVOLNICKÉ CENTRUM.....	40
2.4 DOMOV SVATÉ AGÁTY	45
2.5 AZYLOVÝ DŮM.....	52
2.6 CHARITNÍ OŠETŘOVATELSKÁ SLUŽBA BŘECLAV	56
2.7 CHARITNÍ PEČOVATELSKÁ SLUŽBA	58
2.8 KONTAKTNÍ CENTRUM S TERÉNNÍM PROGRAMEM (K-CENTRUM)	59
2.9 DOTACE Z ROZPOČTU MĚSTA BŘECLAV PRO OBLASTNÍ CHARITU	62
2.10 CHARITA A SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA	65
II PRAKTICKÁ ČÁST	69
3 VÝZKUM	71
3.1 VÝZKUMNÉ PROBLÉMY A VÝZKUMNÉ CÍLE	71
3.2 HYPOTÉZY.....	72
3.3 METODOLOGIE	72
3.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	73
3.5 PREZENTACE DAT	75
3.6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	87
3.7 DISKUZE.....	89
ZÁVĚR	94
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	97
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	100
SEZNAM GRAFŮ	101
SEZNAM TABULEK	102
SEZNAM PŘÍLOH	103

ÚVOD

Historicky každá společnost nějakým způsobem pečovala o své potřebné. Tuto pomoc nazýváme charita – milosrdná láska, jež pomáhá všem bez ohledu na barvu pleti, vyznání nebo národnost.

Každý člověk se v průběhu svého života může dostat do tíživé a pro něj nepříznivé situace, se kterou si neumí sám poradit. Nemusí se jednat pouze o problémy finanční, kterým současná doba a s ní spojená ekonomická krize často nahrávají, ale může jít například o určitý handicap, se kterým se člověk samotný velmi obtížně vyrovnává. Najde se v dnešní společnosti, která je stále více založená na tržních principech, ještě někdo, kdo je ochotný dobrovolně pomáhat potřebným a kdo přistupuje k této pomoci jako k poslání? Je i dnes aktuální úcta, empatie a láska k bližnímu?

Ve své diplomové práci bych se chtěla právě na toto téma zaměřit, a to z pohledu dnešní společnosti a jejího přístupu k charitě a charitativní práci. Budu hledat odpovědi na otázky, zdali má charita ještě dnes svoje místo a roli ve společnosti a jaké je v současnosti její postavení.

Ve své práci přiblížím regionální působení Oblastní charity Břeclav, její organizaci, činnost, program, problémy a její vazbu ke státu a státním orgánům. Dále se budu věnovat jednotlivým službám, které breclavská Charita poskytuje, a jak k této pomoci přistupují klienti a veřejnost. Zaměřím se na aktuálnost činnosti charity a na to, zda je její činnost lidmi dostatečně respektována.

Soustředím se také na příspěvek sociální pedagogiky k pochopení významu charity ve společnosti a její praktické pomoci lidem řešícím obtížnou životní situaci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARITA ČESKÉ REPUBLIKY

V první kapitole své diplomové práce se zaměřím na Charitu České republiky, na její historický vývoj, na poslání a cíle Charity a současně také na její zásady a hodnoty.

1.1 Historie charity

Charitativní činnost patří k podstatné součásti církve již od jejího počátku. Její poslání je univerzální, a proto se snaží svoji činnost konat pro všechny. Základy čerpá z Kristova příkladu i ze své tradice.¹

„Celý Kristův život vykazuje jednoznačný příklon k člověku, jakkoliv diskvalifikovanému, v nějakém konkrétním omezení i nedostatku. Je to projev křesťanské lásky, který nespočívá jen v projevech zbožnosti, ale uskutečňuje se v „charitas“, která je vrcholnou formou činnosti křesťana. Pokud jde o charitativní činnosti, byly nám Kristem dány praktické příklady: „Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má co k jídlu, udělej také tak.“²

Dle Messiny: *„Léčit nemocné bylo pro Krista jedním ze způsobů, jak zvěstovat a uskutečňovat úplnou a celkovou spásu člověka v jeho vnitřní povaze jako vtěleného ducha.“³*

„Křesťané ihned od počátku následovali Kristova příkladu a pomáhali svým trpícím bližním, především nejchudším a nejpotřebnějším. Tato pomoc se nazývá charita (latinsky caritas), což znamená milosrdná láska, a patří k praktickému křesťanskému životu.“⁴

Jak vidíme, Charita České republiky navazuje na bohatou historii péče křesťanů a katolické církve o chudé, nemohoucí, nemocné a všechny trpící a také na téměř stoletou historii svého působení v Čechách a na Moravě.⁵

Počátky katolické charity českých zemí spadají až do roku 1919, kdy na Svatém Kopečku u Olomouce působil jako kaplan P. Ludvík Antonín Bláha, který začal organizovat Charitu tím, že rozeslal dotazníky na všechny řeholní domy v ČSR, aby získal přehled

¹ Z historie - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/nase-poslani/>

² ŠMERDA, Hynek. *Křesťanská charita od počátku do konce středověku*. 2. přepracované a rozšířené vydání, 1. vyd. Břeclav: Nakladatelství Jiří Polach, 2011. s. 37. ISBN 978-80-905076-0-9

³ MESSINA, Rosario. *Dějiny charitativní činnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. s. 143. ISBN 80-7192-859-3

⁴ Poslání Charity - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/nase-poslani/>

⁵ Z historie Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/>

o jejich humanitní a osvětové činnosti. P. Bláha získané údaje zpracoval a vydal populárně psaný ilustrovaný spis Několik kapitol z dějin naší charity. Sbíral také fotografie, které zachycovaly dobročinné ústavy a jejich činnost, současně přednášel po celé Moravě.⁶

O jeho činnosti se dozvěděl arcibiskup Stojan, který jej pozval k sobě, a výsledkem jejich setkání bylo zařazení charitativní činnosti do veřejného působení církve jako jedné z jeho nejdůležitějších složek. P. Bláha se setkal také s dalším nadšencem a dlouholetým pracovníkem v oblasti sociální práce P. Janem Stavělem, katechetou v Hranicích na Moravě, zakladatelem ústavu v Zašové, pozdějším světícím biskupem olomouckým a předsedou Říšského ústředí charity. Od té doby spolupracovali a stali se zakladateli a budovateli pevné organizace charity.⁷

P. Bláha korespondoval se všemi katolickými ústavu hlavně na Moravě, přednášel, psal, sledoval odborné časopisy a zúčastnil se studijních cest do zahraničí.⁸

V létě 1921 přednášel na Velehradském setkání, kterému předsedal olomoucký arcibiskup dr. Stojan, a stanovil už přesné hlavní body organizace charity na Moravě a v celé ČSR. Pro svoji činnost byl jmenován arcibiskupem dr. Stojanem prvním ředitelem Charity pro olomouckou arcidiecézi.⁹

V Olomouci se vytvořil Svaz charity a jeho stanovy schválily úřady 7. února 1922. Ve stejném období zřizuje Charitu také brněnská diecéze. 30. března 1921 se sešli v Brně zástupci katolických spolků a založili Ústředí křesťanské charity. Na tomto základě vznikl 14. března 1922 diecézní Svaz charity.¹⁰

Vedle řeholních a dobročinných ústavů byly členy Svazu i spolky, které se zabývaly charitativní činností. Ve farnostech existovaly farní chudinské ústavy a nadace, které pomáhaly chudým a starým lidem, a některé tyto nadace zřizovaly a provozovaly také ústavy.¹¹

„Svazy zakládaly ve farnostech farní odbory Charit pod názvem Ludmila, jejichž cílem bylo sdružovat charitativní katolické spolky i jedince kvůli sjednocenému a účelnému

---

⁶ Z historie Charity na Moravě (1. část) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-1-cast/>

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

*uskutečňování křesťanské dobročinnosti. Ve stanovách byl deklarován vztah k diecéznímu Svazu charity. Koncem třicátých let jsou přijímány stanovy diecézních Svazů katolické charity v sídlech diecézí jako spolků organizujících lidumilnou činnost, jejímž základem je milosrdná křesťanská láska (charita), a to v oboru zdravotnickém, v péči o mládež a v dalších sociálních oborech. Jsou též přijímány stanovy místních skupin Diecézního svazu katolické charity.*¹²

Charita vybudovala silnou organizaci, která sdružovala v ČSR několik set významných sociálně-zdravotních ústavů, které se staraly o mládež, o dospělé, o zdravé a také o duševně nebo tělesně postižené.¹³

Charita v každém okrese a v každé farnosti zakládala ošetrovatelskou a zdravotní službu, která vykonávala v nemajetných rodinách tuto pomoc bezplatně. Pro výkon této činnosti vzdělávala Charita ošetrovatelky v soukromých dvouletých řadových ošetrovatelských školách, určených i pro veřejnost.¹⁴

Druhá světová válka značně omezila činnost Svazů, a to jen na provozování ústavů. Po válce byly obvodní charitní ošetrovatelské stanice se svými diplomovanými a dobrovolnými sestrami velmi vyhledávaným útočištěm všech potřebných.¹⁵

*„Tisíce lidí s podlomeným zdravím, zestárlých a práce neschopných vyhledalo pomoc Charity, hledalo vhodný ústav pro sebe nebo pro příslušníky své rodiny.*¹⁶

Období „budování socialismu“ se vyznačovalo hrubými zásahy do všech svobod, včetně náboženských, takže i dílo Charity bylo tvrdě potlačováno, a proto Charita ztratila postupně možnost působit v oblasti sociální.¹⁷

*„Pro věřící se stala pojmem vzbuzujícím spíše negativní pocity vazalství, hlavně kvůli svému monopolnímu vydavatelství náboženské literatury, mnohdy i pochybené anebo zastaralé. Pro nevěřící byl pojem Charita zase spojen pouze s prodejny Charity a v nich prodávanými devocionáliemi, které svou kýčovitostí úspěšně zkreslovaly podstatu církve.*¹⁸

---

¹² Z historie Charity na Moravě (1. část) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-1-cast/>

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Z historie Charity na Moravě (2. část) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-2-cast/>

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž.

„Zákonem č. 69/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních byl zrušen zákon o spolčovacím právu. Spolky se mohly přeměnit v organizace nebo se do organizací s příbuzným zaměřením včlenit. Dobrovolné organizace sdružovaly ...lidi k upevnění demokratického zřízení a k podpoře úsilí o výstavbu socialismu....“¹⁹

„Výnosem Ministerstva vnitra ČSR č. j. II/2-260.1.10 je uznána jako dobrovolná organizace Česká katolická charita. Usnesením vlády z 9. prosince 1959 bylo stanoveno, že národní výbory přebírají do své správy od 1. ledna 1960 sociální ústavy, které dosud provozovala Česká katolická charita. Celkem se jednalo o 105 ústavů. Ponecháno jí bylo pouze 6 ústavů pro umístění katolických církevních osob, čímž sociální činnost Charity prakticky mizí.“²⁰

Vláda uložila Ministerstvu školství ČSR, aby ve shodě s Ministerstvem financí ČSR schválilo stanovy České katolické charity, které určí způsob a řízení této organizace a vymezí její činnost v oblasti provádění sociální péče pro církevní osoby (Charitní domovy řeholnic a duchovních), dále na výrobu a distribuci náboženské literatury pro římskokatolickou církev a na výhradní právo výroby, oprav a distribuci devocionálií.²¹

Po dobu komunistické vlády tisíce věřících, přestože jim hrozily potíže s úřady, jak v zaměstnání, tak i v osobním životě, zasílali do misijních stanic po celém světě malé balíčky se skromným obsahem povoleného zboží, jako byl např. zdravotnický materiál a hygienické potřeby.²²

Po katastrofálním zemětřesení v Arménii v roce 1986 zřizuje František Kardinál Tomášek v Praze Výbor křesťanské pomoci a podle jeho vzoru vznikají další po celé republice. Byla to jediná možnost veřejného působení římskokatolické církve v oblasti sociální, která posléze začíná působit drobnou činností nad rámec pomoci do Arménie. To sice znervózňuje mnohé státní orgány, ale ty si netroufají zasáhnout a jsou zaskočeny touto spontánní aktivitou církve.²³

Po „Sametové“ revoluci v roce 1989 nastává obrat i v České katolické charitě. Začátkem roku 1990 se mění z podnětu biskupa Antonína Lišky její vedení v Praze a v květnu 1990

¹⁹ Z historie Charity na Moravě (2. část) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-2-cast/>

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

²² Z historie Charity na Moravě (3. část) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-3-cast/>

²³ Tamtéž.

se poprvé setkávají budoucí diecézní pracovníci Charity, kteří mají za úkol podpořit vznik a vývoj farních a oblastních charit.²⁴

„Doba hledání a tříbení názorů na budoucnost České katolické charity je v roce 1991 završena vznikem diecézních a arcidiecézních Charit s vlastními stanovami a s právní subjektivitou podle zákona č. 308/1991 Sb.“²⁵

Česká katolická charita je podle nových stanov od 1. prosince 1993 účelovým zařízením římskokatolické církve, sdružením diecézních a arcidiecézních charit v České republice a její sekretariát pro ně zajišťuje servisní činnost a nadále spravuje Charitativní domovy pro duchovní a řeholnice na území České republiky.²⁶

Po listopadových událostech v roce 1989 vláda a státní orgány urychleně hledaly cesty ke komplexní transformaci ekonomického, sociálního a zdravotního systému a současně lavinovitě vznikající nadace, občanská sdružení a církevní organizace se s velkou intenzitou snažily odstranit mnohaletý nedostatek v konkrétní péči o dosud zanedbávané skupiny (zejména o seniory, o lidi s nejrůznějšími druhy tělesného a mentálního postižení a o propuštěné vězně).²⁷

„Heslem doby se staly principy participace a subsidiarity, do vědomí a rozhodování lidí a institucí na všech úrovních však pronikají v následujících letech jen postupně. Společnost dosud neznala problém nezaměstnaných a bezdomovců, kriminalita a drogy byly málo výrazným fenoménem.“²⁸

Toto období je charakteristické porevolučním nadšením lidí, ochotou a elánem pomáhat potřebným. Mnoho lidí se v sociální oblasti seberealizuje. Není rozhodující vzdělání, ale nadšení, případně organizační schopnosti jednotlivců.²⁹

Charitě se tak plně otevřel prostor k obnovení jejího původního poslání. V roce 1990 byl přijat nový statut Charity, byl také zrušen dozor státu a Česká katolická charita se navrátila do pravomoci katolické církve, resp. České biskupské konference.³⁰

---

²⁴ Z historie Charity na Moravě (3. část) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-3-cast/>

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Charita začátkem 90. let – Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-zacatkem-90-let/>

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Tamtéž.

Do řad pracovníků ústředí Charity se dostali noví lidé. Činnost v té době zajišťovali především dobrovolníci.³¹

Během roku 1991 vznikají první diecézní charity jako samostatné právní subjekty s vlastním financováním, které je odděleno od ústředí. Většina ředitelů diecézních charit významně ovlivnila vývoj Charity v dalších deseti letech. V jednotlivých farnostech se postupně vyvíjely farní a oblastní charity.³²

„Jednou z prvních významnějších oblastí nových služeb a jádrem celorepublikové činnosti se stala charitní ošetrovatelská péče. Původně šlo o experiment financovaný z prostředků ministerstva zdravotnictví, tzv. Charitní ošetrovatelská služba se stala iniciátorem vzniku domácí péče v České republice. Postupně vznikla celocharitní síť ošetrovatelské a pečovatelské služby (domácí péče). Tato služba se stala přímou pokračovatelkou ošetrovatelské a zdravotní služby v rodinách, která patřila k nejvýraznějším sociálním službám Charity do roku 1948.“³³

Po velké amnestii prezidenta republiky Václava Havla v lednu 1990 to byla právě Charita, která rychle zareagovala na šířící se problémy s propuštěnými vězni, jež se staly zdrojem obav pro mnohé občany, a snažila se o nejrůznější formy pomoci, od poskytování přístřeší, stravy, šatstva a kupónů na železnici až po poradenství.³⁴

Vznikaly první charitní šatníky, které se později staly běžnou standardní službou pro běžence, bezdomovce a sociálně ohrožené rodiny v mnoha farních charitách.³⁵

V tomto období se začíná také připravovat pomoc do zahraničí, například pomoc do Rumunska, která se uskutečnila v roce 1991.³⁶

Silným podnětem pro pomoc do zahraničí byla tíživá situace stav v roce 1991 v bývalé Jugoslávii. K realizaci této pomoci vyzvali naše věřící v září 1991 také čeští a moravští biskupové. Pracovníci Charity a dobrovolníci pomáhali s velkým nasazením. Především

---

³¹ Charita začátkem 90. let - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-zacatkem-90-let/>

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

vypravovali pomoc dětem v Bosně, zařizovali lékařskou péči raněným z války, zapojili se do mnohostranné pomoci uprchlíkům.³⁷

Další rok se Charita zaměřila na podporu Ukrajiny, kam byla od roku 1992 soustavně zasílána pomoc, ale bez většího nasazení, zejména kvůli drahé kamionové přepravě a problémům kolem vlakové nákladní přepravy do těchto končin.³⁸

Stejně jako jiné občanské iniciativy také Charita byla v tomto období závislá převážně na zahraniční pomoci jak z hlediska finančních zdrojů, tak z hlediska inspirace a získávání nových poznatků. Fungující síť charitních organizací v Evropě byla význačnou oporou pro obnovenou charitní organizaci v České republice. Činnost nastartovala zejména pomoc od sesterských charit ze sousedního Německa a Rakouska.³⁹

Vznikají nová sociální zařízení Charity jako azylové domy pro lidi bez přístřeší, domovy pokojného stáří, domovy a stacionáře pro zdravotně postižené děti i dospělé.⁴⁰

S rostoucí komplexností činnosti se objevila nutnost zlepšit manažerské dovednosti charitních pracovníků. Vznikaly problémy legislativní a finanční, bylo nutné vymezit kompetence mezi diecézními charitami a ústředím, které se jevíly jako nejasné. Nápravu přinesly nové stanovy z roku 1993. Ty se jednak vypořádaly s oddělením slovenské Charity (v důsledku rozdělení republiky na dva státy), jednak stvrdily Českou katolickou charitu (ČKCH) jako účelové zařízení římskokatolické církve a samostatnou právnickou osobu sdružující diecézní a arcidiecézní charity v České republice. Vznikla Rada ČKCH, kterou tvořili nadále prezidenti (zástupci církve) a ředitelé jednotlivých diecézních nebo arcidiecézních charit. Místo tzv. ústředí také vznikl sekretariát ČKCH, který zajišťoval především koordinační funkci a servis pro diecéze.⁴¹

Pracovníci katolické Charity, což byli většinou věřící lidé, zakusili v silně sekularizované až protináboženské atmosféře za komunistického režimu řadu ústrků i přímých ohrožení. Z toho plynoucí snaha k jisté výlučnosti až uzavřenosti je však v nové atmosféře postupně oslabována. ČKCH začíná významně spolupracovat s dalšími nestátními organizacemi působícími v sociální oblasti; tak vznikla v roce 1993 Česká rada pro humanitární

³⁷ Charita začátkem 90. let - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-zacatkem-90-let/>

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

organizace (kromě ČKCH jsou členy například Ekumenická diakonie, Český červený kříž, Sbor zástupců zdravotně postižených).⁴²

Z hlediska odbornosti dominuje učení před konáním. Profesionální i dobrovolní pracovníci charit se i přes jazykové bariéry seznamují se zkušenostmi ze zahraničí, zejména ve spojitosti se vznikajícími projekty. Významné jsou kontakty s charitami v Německu, Rakousku a Švýcarsku, ale také s Holandskem a Francií. Důležitým pramenem učení je nutnost získávat finanční prostředky podle nových pravidel soutěže u vznikajících českých i zahraničních nadací a ministerstev.⁴³

Do popředí se také dostává důležitost prevence, a tak vzniká řada intervenčních služeb: poradny pro ženy, pro uprchlíky, pro bezdomovce, programy protidrogové prevence ve školách, kluby pro mládež. Charita jako první v republice zakládá ojedinělou „Školu Přemysla Pittra” pro romské děti v Ostravě, která se stane příkladem úspěšné a etnicky senzitivní práce s dětmi, a romské centrum pro předškolní děti Khamoro v Olomouci.⁴⁴

Dalším vzorovým zařízením je první hospic na území ČR, vybudovaný Charitou v Červeném Kostelci. Hospic si díky svému působení brzy získává uznání odborníků.⁴⁵

V roce 1994 Charita buduje základy práce s žadateli o azyl a migranty. S podporou Raphaelswerk se postupně rozvíjí síť diecézních migračních koordinátorů. V roce 1995 se ČKCH zapojuje do mezinárodní sítě charit jako rovnoprávný člen Caritas Europa a Caritas Internationalis.⁴⁶

Pokračuje pomoc do zahraničí, která je až do roku 1995 zaměřená na území bývalé Jugoslávie. V roce 1996 se podařilo vyřešit problémy se železniční přepravou na Ukrajinu a rozjela se intenzivnější pomoc do této země.⁴⁷

Mimořádné povodně v červenci roku 1997, které zaplavují velkou část Moravy a část východních Čech a celých dvanáct dnů pustoší zemi, si vyžádají padesát obětí na lidských životech a další tisíce vystavují tragédiím a nouzi. V tento klíčový okamžik Charita nabízí

---

⁴² Charita začátkem 90. let - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-zacatkem-90-let/>

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Charita v letech 1994-1997 - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-v-letech-1994-1997/>

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Tamtéž.

pomocnou ruku a díky rozvětvené síti středisek pomáhá nejen potřebným, ale také účinně spolupracuje se státními orgány.⁴⁸

Lidská solidarita přivádí do ČKCH nové pracovníky – povodňové asistenty, kteří se následně věnují dalším úkolům. Díky podpoře dárců z domova i zahraničí na povodňovou pomoc se zvětšuje síť charitních služeb.⁴⁹

„Pokračuje formování nestátních neziskových organizací (zejména těch, které působí v sociálně-zdravotní oblasti) za účelem lobování v parlamentu a vytváření trvalého tlaku na státní správu, zejména v oblastech sociální legislativy, dotační politiky a rovnoprávnosti státních a nestátních sociálních zařízení.“⁵⁰

Nestátní organizace nejsou spokojené s legislativou (stále chybí zákon o sociální pomoci a nový zákon o nadacích a občanských sdruženích, nedotažený zůstává zákon o obecně prospěšných společnostech atd.); vytvořený systém dotací není pružný a průhledný. Česká republika na jedné straně patří k úspěšně se transformujícím zemím postkomunistického bloku, a proto západní dárci postupně omezují svou podporu, na druhé straně řada projektů, nastartovaných v letech 1993 až 1996, přichází o státní dotace, které klesají v důsledku stagnace ekonomiky a na ně navazujících úsporných „balíčků“.⁵¹

„Ve vztahu státní správy k nestátní neziskové sféře, působící v sociální oblasti, se dosud projevuje spojení paternalismu a přehlížení. Z hesel o aktivizaci občanů a přijetí vlastní odpovědnosti se stává alibi pro ignorování potřeb postižených a přehlížení specifických zájmů odlišných skupin. Je tedy mnoho důvodů pro sebeorganizování nestátních organizací.“⁵²

V roce 1996 proto vzniká Stálá komise oborové konference nestátních organizací působících v sociální a sociálně-zdravotní oblasti (SKOK). Jeho členy jsou také například: Ekumenická diakonie (nyní Diakonie v Čechách), Výbor dobré vůle - Nadace Olgy Havlové, Sdružení zdravotně postižených, Občanské sdružení FOKUS, Fórum dárců,

⁴⁸ Charita v letech 1994-1997 - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-v-letech-1994-1997/>

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž.

Život 90 atd.). V rámci SKOKU se Charita aktivně zapojuje do společné snahy o přeměnu situace.⁵³

Zvyšující se požadavky na odbornost pracovníků se ukázaly v nárůstu počtu profesionálních odborníků v nově vznikajících službách a také v potřebě doplnění vzdělání u pracovníků, kteří do Charity nastoupili z jiných profesí. Projevilo se to především u vedoucích pracovníků Charity. Proto v roce 1994, s podporou Deutsches Caritasverband, vzniká Ústav sociálních studií v Hradci Králové, který vzdělával v managementu sociálních služeb na úrovni bakalářského studia.⁵⁴

„Ústav se stal součástí Pedagogické fakulty v Hradci Králové jako samostatný obor charitní a sociální práce. V Olomouci vzniká za podpory Caritas Austria v roce 1996 Vyšší odborná škola Caritas, která připravuje sociální pracovníky. Někteří ředitelé diecézních charit se vzdělávají v zahraničních kurzech pořádaných sesterskými charitami.“⁵⁵

Připravovaná reforma státní správy a samosprávy počítá se sdružováním financí za koordinace státní správy tak, aby vznikla v každém regionu síť potřebných sociálních služeb bez ohledu na to, zda jsou státní, obecní či soukromé. Souvislost to má s tím, že poskytovatelů a typů sociálních služeb přibývá, finančních prostředků na ně ubývá.⁵⁶

Další vývoj charitních služeb závisí do značné míry na tom, jak jsou kvalitní, obstojí v konkurenci a začlení se do místních sítí a zajistí dobrou spolupráci s místní správou. Nejde tolik o vytváření nových služeb jako spíše o zvyšování jejich kvality, o dobrý marketing a flexibilní reakci na místní potřeby. Důležitá je proto nutnost zvyšování kvalifikace u pracovníků charitních sociálních služeb a vzájemná podpora pracovníků uvnitř Charity.⁵⁷

„V tomto směru byly podniknuty následující kroky:

- *jednotlivé typy sociálních služeb se spojily do sítí a vznikla jejich odborná „Kolegia“;*

---

⁵³ Charita v letech 1994-1997 - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-v-letech-1994-1997/>

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Charita na přelomu tisíciletí - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-pocatkem-noveho-tisicileti/>

⁵⁷ Tamtéž.

- prostřednictvím kolegií dochází k výměně zkušeností, začínají se plánovat vzdělávací akce, připomínají se důležité materiály z ministerstva apod. V plánu kolegií je zpracovávání metodických materiálů a vytváření jednotného postupu zkvalitňování a profesionalizace dané služby;
- všechny diecézní charity a řada oblastních a farních charit byly za významné podpory ze zahraničí připojeny na elektronickou poštu;
- v ČKCH byl zahájen proces strategického plánování;
- v roce 1999 byly na sekretariátu ČKCH zřízeny dvě nové funkce, a to koordinátor sociálních projektů a koordinátor zdravotnických činností;
- v tomtéž roce vznikl za podpory Deutsches Caritasverband Vzdělávací institut jako součást Sdružení ČKCH;
- byly zahájeny kroky pro vznik magisterského studia „řízení a supervize v sociálních a zdravotních službách“ při Karlově univerzitě v Praze, v nichž by mohli charitní pracovníci zvyšovat svou kvalifikaci při zaměstnání.⁵⁸

„Spolupráce ČKCH (od ledna 2000 přejmenované na Sdružení ČKCH) s ostatními nevládními organizacemi v oblasti poskytování sociálně zdravotních služeb je na velmi dobré úrovni. Sdružení ČKCH spolupracuje především s dalšími křesťanskými poskytovateli (nejvíce s diakoniemi evangelických církví), ale i občanskými (Sdružení zdravotně postižených, Život 90, Fokus, Duha atd.) a profesními asociacemi (sociálních pracovníků, pracovníků azylových domů, linek důvěry, pečovatelské služby a v neposlední řadě asociací vzdělavatelů v sociální práci). Sdružení ČKCH je také členem Rady pro rozvoj sociální práce, která je, pro výše uvedené, střežovou organizací.“⁵⁹

Zásluhou předešlého úsilí Sdružení ČKCH v roce 2000 v oblasti poskytování sociálních a sociálně zdravotních služeb byla Charita největší nestátní neziskovou organizací. Česká katolická charita tehdy realizovala přibližně 300 sociálních projektů, z toho 260 bylo dotováno Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR v celkové výši přibližně 100 milionů korun, což činí asi 1/5 celkové částky, kterou Ministerstvo práce a sociálních věcí vyčlenilo na projekty všech nestátních poskytovatelů sociálních služeb. Projektů bylo

⁵⁸ Charita na přelomu tisíciletí - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-pocatkem-noveho-tisicileti/>

⁵⁹ Tamtéž.

v roce 2000 cca 1000, takže projekty Sdružení ČKCH tvořily 1/4 všech dotovaných projektů.⁶⁰

Sdružení ČKCH nabízí všechny typy sociálních služeb, a to jak v oblasti péče, tak prevence. Právě oblast prevence se stává prioritní. Dále Charita rozšiřuje nabídku o nové služby, jako jsou například domy na půl cesty, asistenční služba, chráněné bydlení, respitní péče, podporované zaměstnání, ale také resocializační zařízení a zařízení pro drogově závislé. Dále buduje Charita i své specifické místo v dobrovolné pomoci na komunální úrovni. Aktivita farních charit je v tomto směru stěžejní.⁶¹

Humanitární podpora se stává neoddelitelnou složkou práce Charity. Vzhledem k ustavičnému zkvalitňování této práce vzrůstá vážnost ČKCH u rozhodujících institucí státu v tomto oboru - ministerstev zahraničí a vnitra. V Kosovu a Čechensku pomáhají charitní mise. Zelenou dostává také projekt Adopce na dálku, jehož prostřednictvím čeští občané („adoptivní rodiče“) pravidelně finančně pomáhají zejména indickým dětem zaplatit školné a zabezpečit to nejnütnější pro rodinu.⁶²

V době kosovského konfliktu Charita provozuje humanitární středisko pro 300 kosovských uprchlíků, což je pro ni nová zkušenost i odbornost.⁶³

V minulosti Charita zajišťovala bezprostřední a dočasnou pomoc, nyní se s využitím nové techniky a při nové sociální citlivosti snaží zapojit do společenského života osoby, které žijí tím či oním způsobem na okraji společnosti: bývalé i současné vězně, prostitutky, Romy, nejrůznější ubožáky, osoby společensky nepřizpůsobivé a duševně zaostalé. Ve 20. století se charitativní činnost nezastavuje, naopak je obohacena o nové prvky podle potřeby doby.⁶⁴

Z historie charitativní činnosti vidíme, že za dobu své existence urazila již dlouhou cestu a byla tu vždy v nějaké aktuální formě. Věřím, že další nedozírnou cestu má před sebou. Současná doba a nové společenské podmínky přinášejí problémy, které někteří jednotlivci nejsou schopni překonat bez pomoci a touto pomocnou rukou může být opět Charita ČR a její systém.

---

⁶⁰ Charita na přelomu tisíciletí - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-pocatkem-noveho-tisicileti/>

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ MESSINA, Rosario. *Dějiny charitativní činnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. s. 135. ISBN 80-7192-859-3

1.2 Poslání a cíle charity

Každý z nás by určitě definoval nějaký cíl a poslání Charity.

Sama Charita na svých webových stránkách uvádí, že: „*pomáhá všem, kdo pomoc potřebují, bez ohledu na barvu pleti, národnost nebo náboženství. Pomáhá chudým, opuštěným, nemocným, starým, tělesně, mentálně, psychicky či zdravotně postiženým, bezdomovcům, migrantům a uprchlíkům, matkám v tísní, opuštěným a týraným dětem, narkomanům, alkoholikům, prostitutkám, vězňům, utlačovaným menšinám, lidem postiženým katastrofami, válkou a vůbec všem, kteří se ocitnou v jakékoliv nouzi. Přitom základním principem, metodou práce je vyhledávání jakékoli nouze a snaha nalézat řešení jejího odstranění a to doprovázet úctou k člověku a s Boží láskou. Jak nelehké, ale jak krásné poslání!*“⁶⁵

Jednou z hlavních činností církve, spolu s udělováním svátostí a zvěstováním slova, uplatňování lásky k vdovám a sirotkům, vůči uvězněným, nemocným, potřebným všeho druhu. To je součástí církve stejně jako vysluhování svátostí a zvěstování evangelia.⁶⁶

Dle rozhodnutí Ústavního soudu je Charita součástí struktury církve.

„*Poslání Charity pramení z pověření katolické církve šířit ve světě dobro, spravedlnost a naději. V tomto svém úkolu následuje příkladu Ježíše Krista, který během svého života sloužil mnoha lidem v nouzi, pomáhal druhým, aby měli život v plnosti, a svým učedníkům uložil přikázání lásky k Bohu a bližnímu jako nejvyšší přikázání.*“⁶⁷

Základním cílem charitních služeb je ochrana člověka v jeho důstojnosti od početí až po přirozenou smrt. Všude tam, kde je člověk ohrožen nebo v nouzi, jsou pracovníci Charity zavázáni poskytnout mu vhodnou pomoc a zároveň povzbuzovat jeho samostatnost a schopnost svépomoci.⁶⁸

Charita Česká republika je největší nestátní poskytovatel sociálních a zdravotních služeb, který se zaměřuje se na pomoc lidem se zdravotním postižením, seniorům, lidem v sociální

⁶⁵ Poslání Charity - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-30]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/nase-poslani/>

⁶⁶ Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-10-30]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Tamtéž.

či hmotné nouzi apod. Svoji humanitární pomocí a rozvojovou spoluprací pomáhá také v zahraničí.⁶⁹

Činí tak konkrétně formou poskytování sociálních a zdravotních služeb, charitativní a humanitární pomocí, v zahraničí pak prostřednictvím rozvojové spolupráce. Nepřímo pak pomáhá Charita lidem v nouzi tím, že se snaží na jejich situaci upozornit a pomáhá zlepšovat jejich celkové postavení.⁷⁰

1.3 Zásady a hodnoty Charity

Hlavními zásadami Charity ČR jsou: **důstojnost lidské osoby, společné dobro, solidarita, subsidiarita a kvalita** a k hlavním hodnotám patří **pravda, svoboda, spravedlnost a láska**.⁷¹

Každému člověku, nezávisle na jeho psychickém, morálním, sociálním, fyzickém stavu, protože je jedinečnou osobou, náleží nezcizitelná a nemanipulovatelná **důstojnost**, která zakládá její nevýslovnou hodnotu, jež je garantovaná Bohem. Každá osoba je obdarovaná právy a povinnostmi. Respektování důstojnosti osoby zakazuje „zvěčňování“ potřebných na pouhé subjekty péče charity a soucitu, ale naopak požaduje podporu jejich schopností a odpovědnosti. Charita se snaží odstranit ponižující chudobu, která sráží důstojnost člověka. Charitní pracovník svým jednáním chrání důstojnost a základní lidská práva klientů, jejich právo na soukromí a jeho důvěrné sdělení. Charitní pracovník přistupuje ke klientovi jako k rovnocennému partnerovi. Tento přístup se zakládá „na lidské důstojnosti každého člověka“.⁷²

Společné dobro je souhrn podmínek života společnosti, za nichž se mohou jednotlivci i sociální skupiny rozvíjet. Sociální nauka katolické církve prohlašuje, že každý člověk bez rozdílu musí mít možnost/**právo** dosáhnout všeho, co je pro něho nutné k individuálnímu rozvoji a naplnění (vzdělání, bezpečí, zdravotní péče, prostředky důležité k životu atd.; alespoň v základním rozsahu) a také jsou všichni povinni zasadit se za práva

⁶⁹ Vedoucí oddělení komunikace (PR manager) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-30]
Dostupné z: <http://www.charita.cz/zapojte-se/volna-mista/vedouci-oddeleni-komunikace-pr-manager/>

⁷⁰ Jak pomáháme – Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-30]
Dostupné z: <http://www.charita.cz/jak-pomahame/>

⁷¹ Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-11-05]
Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

⁷² Tamtéž.

druhých. Cokoli brání prosazování této zásady, ať už to jsou jakékoliv ekonomické, sociální, politické či kulturní struktury, je třeba považovat za hříšné.⁷³

Solidarita není jen prchavým soucitem nebo povrchním dojetím nad zlem, které se týká mnoha blízkých nebo vzdálených osob. Je to pevná a trvalá odhodlanost usilovat o dobro všech, každého jednotlivce, protože všichni odpovídají za všechny. Solidarita je postoj nejen sympatie, ale spíše empatie, s níž se snažíme vcítit do situace chudých a potřebných a vidět svět z jejich úhlu pohledu. Solidarita v Charitě je zejména solidaritou s chudými. Charita preferuje především pomoc pro ty osoby a ty rodiny, které ve svém okolí nebo v systému sociálního zabezpečení nemají dostatečnou, nebo dokonce žádnou pomoc. Jsou to především lidé, kteří žijí na okraji společnosti, nemají ve společnosti „hlas“ a nemohou si sami pomoci. Charita se snaží podporovat jejich práva a podle zásady participace jim také pomáhá zapojit se do rozhodovacích procesů, které se jich dotýkají.⁷⁴

Princip subsidiarity znamená pro Charitu především podporu rozvoje občanské společnosti. Původně to znamenalo, že v tom, co mohou jednotlivci provést z vlastní iniciativy a vlastním přičiněním, se jim nemá bránit a nemají se tyto problémy přenášet na společnost. Na tomto základě by měl aktér vyššího stupně poskytovat ochranu, podporu a rozvoj aktérům nižšího stupně. Tato zásada zavazuje k podpoře a aktivizaci vlastních schopností klientů. Charita je povzbuzuje, aby se aktivně podíleli na změně vlastní obtížné situace, aby se vyrovnaly jejich šance na uplatnění a zapojení do přirozeného života společnosti, a vede je k samostatnému a odpovědnému životu. V rámci struktur Charity princip subsidiarity vybízí – pokud je to možné – k přesunutí rozhodovacích procesů na nejnižší úroveň (z centrální na jednotlivá zařízení, z národních centrální humanitární pomoci do místních komunit v zahraničí), resp. z úrovně instituce (Charita a její zařízení) do přirozeného sociálního prostředí klientů (dobrovolnické charitní aktivity a programy v místních farních komunitách).⁷⁵

Kvalita ve smyslu Charity má více rozměrů. Jedním rozměrem je odborné, kvalifikované a hospodárné využívání nástrojů sociální práce – ošetřovatelství, psychoterapie, ekonomie, pedagogiky. Tento rozměr je základní, ale sám o sobě nestačí. Další rozměr je duchovní a etický. Kvalita není pro Charitu jen něčím přidaným či vynuceným aktuálními

---

⁷³ Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-11-05]
Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž.

okolnostmi, ale musí být součástí každého profesionálního vztahu. Kvalitativní orientace Charity je zároveň výrazem křesťansko-etického slibu vůči uživatelům.⁷⁶

Charita ČR směřuje k **pravdě**, respektuje ji a odpovědně za ní stojí. Mezilidské vztahy založené na pravdě odpovídají důstojnosti člověka. Charita ČR usiluje o transparentnost své komunikace i práce. Ve filosofickém smyslu je pravda shodnost výpovědi s věcným obsahem, o němž vypovídá.⁷⁷

„Svoboda je v člověku nejvznešenější známkou Božího obrazu a následně také znamením vysoké důstojnosti každé lidské osoby... Hodnota svobody... je respektována, je-li každému členu společnosti umožněno realizovat své vlastní osobní povolání.“⁷⁸ Charita podporuje svoje klienty a pracovníky v uplatňování sociálně zodpovědné svobody a motivuje je k využívání jejich vlastních schopností.⁷⁹

Spravedlnost je velmi důležitá především v dnešní době, protože hodnota osoby, její důstojnost a její práva jsou vážně ohroženy tím, že je rozšířená tendence přihlížet výlučně ke kritériu užitečnosti a majetku. Spravedlnost v charitativní práci na subjektivní rovině značí postoj vůle, která respektuje druhého člověka jako osobu. Uplatňování a rozvoj vlastních schopností klientů je tak věcí spravedlnosti. Na objektivní rovině charitní práce hovoříme o sociální spravedlnosti, která usiluje o spravedlivé uspořádání společnosti (na úrovni obcí, zemí i v mezinárodním měřítku) a vystupuje proti takovému společenskému a politickému vývoji, jenž vede ke znevýhodňování osob a rodin nebo k sociálnímu vyloučení celých skupin.⁸⁰

Láska je pro Charitu suverénní hodnota, která dává všem ostatním jejich smysl a správnou míru. Je to charakteristický prvek kvality všech charitních služeb a činností. Charita je přesvědčena, že jen dobrotivá a milosrdná láska může naplnit nejhlubší tužby člověka. Láska je proto výchozím bodem základní spirituality charitního pracovníka, a to bez ohledu na jeho duchovní orientaci.⁸¹

Mezi uvedenými hodnotami a zásadami Charity existuje vztah. Obojí poskytuje Charitě mravní a rozhodující východisko její práce. Není možné je oddělovat, je ale vhodné je odlišovat. Zásady jsou prvním a stěžejním měřítkem hodnocení společenských jevů

⁷⁶ Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-11-05]
Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Tamtéž.

Charity. Pramení z evangelijního poselství a sociálního učení katolické církve a jejich praktické uplatňování je předpokladem naplňování hodnot Charity.⁸²

Osobním přístupem vrývají pracovníci Charity běžným pracovním procesům charakter služby lásky k bližním. Toho dosahují tím, že respektují poslání Charity, které se snaží naplňovat vztahem ke své práci, a to tak, aby byla zároveň zaměstnáním i uskutečněním jejich osobního poslání.⁸³

Charita spojuje všechny lidi dobré vůle, kteří splňují odborné požadavky a v duchu Kodexu Charity České republiky chtějí sloužit potřebným.⁸⁴

Veřejnost může posoudit, zda se Charitě daří svoji pomoc poskytovat v souladu s uvedeným Kodexem, zda důsledně dbá na důstojnost lidské osoby a zda hodnoty jako pravda, svoboda, spravedlnost a láska nejsou pro jejich pracovníky pouze prázdným klišé.

---

⁸² Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-11-05]

Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

2 DIECÉZNÍ CHARITA BRNO, OBLASTNÍ CHARITA BŘECLAV

Diecézní charita Brno, Oblastní charita Břeclav je nestátní nezisková organizace.

Diecézní charita Brno, Oblastní charita Břeclav rozvíjí svoji činnost především v oblasti sociální a zdravotní péče, tuzemské i zahraniční humanitární pomoci, a tím podporuje základní lidská práva a svobody.⁸⁵

2.1 Historie oblastní charity Břeclav

Česká společnost se v 90. letech 20. století zaměřovala hlavně na rozvoj podnikání a zvyšování životní úrovně. Mnoho lidí si v tu chvíli nepřipouštělo také negativní jevy, které souvisejí s přechodem k tržnímu hospodářství, a to zvyšování sociální nerovnosti, chudobu, bezdomovectví nebo šíření návykových látek. Na druhou stranu se otevřel prostor pro budování občanské společnosti a pro působení různých neziskových organizací. Právě v této době přicházejí zakladatelé Charity se svým posláním „Pomoc lidem v nouzi“. Heslo samozřejmě nebylo nové. Charita jen pokračovala ve svém historickém poslání.⁸⁶

Charita tak zahájila své působení již v roce 1991 projektem Domácí péče pod hlavičkou České katolické charity. Teprve v roce 1992 ustavil biskup brněnský Mons. Vojtěch Cikrle subjekt Diecézní charita Brno, která během krátké doby postupně převzala pobočky České katolické charity pod sebe a nazvala je Oblastními charitami. Diecézní charita Brno tak pokračovala v práci Charity, která působila na území diecéze od roku 1922. Celý název pobočky v Břeclavi je „Diecézní charita Brno, Oblastní charita Břeclav“.⁸⁷

K projektu Domácí péče s dnešním názvem „Charitní ošetrovatelská služba Břeclav“ se během dvaceti let přidaly další projekty péče a prevence. Vedle profesionální pomoci se rozvíjelo také dobrovolnictví.⁸⁸

Ošetrovatelská služba se v roce 1993 rozšířila o terénní „Charitní pečovatelskou službu Břeclav“, která podporovala klienty v náročných životních situacích spojených se samotou, stářím, nemocí nebo zdravotním postižením.⁸⁹

---

⁸⁵ O Nás - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2013-11-20]

Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/o-nas>

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Tamtéž.

Dne 1. 1. 1998 vzniká v provizorních podmínkách Oblastní charity Břeclav „**Kontaktní centrum s terénním programem Břeclav**“. Jeho hlavním úkolem je snižovat zdravotní a sociální rizika, která hrozí při užívání návykových látek.⁹⁰

Po stěhování do nových prostor dne 23. 11. 1998 Kontaktní centrum rozšířilo své služby, aby bylo blíže potřebným klientům, a dne 28. června 1999 otevřelo detašované pracoviště v Mikulově a v lednu 2000 v Hustopečích.⁹¹

V lednu 2005 byl projekt rozšířený o „**Síť služeb pro osoby ohrožené sociální exkluzí z důvodu závislosti**“. Od ledna 2013 je doplněný o nový projekt „**Podpora uživatelů při uplatnění na trhu práce**“.⁹²

V roce 1999 začíná fungovat sociální poradenství, které během dvou let iniciovalo zřízení dalšího projektu charity, a to „**Nízkoprahové denní centrum Břeclav**“. Cílem centra je poskytovat podporu a pomoc lidem v nepříznivé sociální situaci, zejména při ztrátě přístřeší a při ohrožení hmotnou nouzí.⁹³

V roce 2001 byl zřízený „**Domov svaté Agáty Břeclav**“ (původní název Azylový dům pro matky s dětmi v tísní). Jeho posláním je poskytnutí střechy nad hlavou především matkám s dětmi, které se ocitly v dlouhodobě nepříznivé sociální situaci, akutní situaci nebo jsou oběťmi domácího násilí.⁹⁴

Projekt „**Dobrovolnické centrum**“ vzniká v roce 2002. Sdružuje dobrovolníky, kteří nezištně pomáhají tam, kde je nejvíce potřeba, a to bez nároku na odměnu. V Charitě se uplatňují při Tříkrálové sbírce, v krizové pomoci např. při povodních a jiných živelných katastrofách.⁹⁵

V roce 2002 Dobrovolnické centrum zajišťovalo dobrovolnickou pomoc při povodních na Litoměřicku.⁹⁶

---

⁹⁰ O Nás - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2013-11-20]

Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/o-nas>

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

Veřejná sbírka v roce 2005 s názvem „Charita pro Rumunsko“ finančně pomohla dopravit do Rumunska dva kamiony kamen na tuhá paliva v hodnotě cca 1.000.000,- Kč, která byla následně předána rumunské Charitě jako humanitární pomoc.⁹⁷

Projekt „Děti ulice“, realizovaný v roce 2005 v Kosovu, pomáhal dětem, které byly využívány na práci a prodej cigaret místo toho, aby byly posílány do školy.⁹⁸

Od roku 2004 začal fungovat pro lidi bez přístřeší „Azylový dům Břeclav“. Jedná se o sociální službu pro muže a ženy, kteří se ocitli bez střechy nad hlavou a chtějí tuto situaci aktivně řešit. Cílem tohoto zařízení je pomoc uživatelům služby při začlenění se co nejdříve zpět do společnosti.⁹⁹

Projekt „Domovinka Panny Marie“ vznikl v roce 2009 a byl zaměřen na poskytování odlehčovacích služeb seniorům a osobám se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Z ekonomických důvodů byl tento projekt na konci roku 2012 ukončen.¹⁰⁰

Při mé návštěvě hlavního střediska Oblastní charity Břeclav mně ředitel Ing. Josef Gajdoš dne 23. 1. 2014 poskytl krátký rozhovor a ochotně odpověděl na mé tři otázky:

1. Jak získává Charita příspěvky od sponzorů?

„Na získávání příspěvků od sponzorů je vyčleněn speciálně jeden pracovník, který se věnuje oslovování sponzorů. V současné době máme pouze jeden velký podnik, který je naším hlavním sponzorem. Malé firmy odmítají přispívat na běžnou charitativní činnost, odkazují nás na státní dotace, které jsou nedostatečné, a stát nás zase tlačí k tomu, ať se postaráme sami. To nás vede k zamyšlení nad touto problematikou a chystáme změnu strategie. Budeme se zaměřovat především na mladé lidi, a to formou osvěty, a dále se zaměříme na jednotlivé projekty, pro které budeme získávat příspěvky, protože pro veřejnost se dnes stává velmi důležité, aby darované peníze splnily svůj účel. Malé firmy nebo jednotlivci jsou totiž ochotni přispět na konkrétní projekty, jako například právě ukončená Tříkrálová sbírka nebo příspěvek na opravu Domova svaté Agáty,

⁹⁷ O Nás - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2013-11-20]

Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/o-nas>

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Tamtéž.

který slouží pro matky s dětmi v nouzi. Děti a osamělé matky s dětmi, to je to, na co lidé nejvíc slyší. To nás oslovují i sami a nabízejí pomoc například ve formě nákupu nových hraček, ošacení a školních pomůcek. Pokud je však zmínka o pomoci pro narkomany, například oprava sociálního zařízení pro K-centrum, tam se peněženky zavírají. Také pocítujeme u veřejnosti rozdíl v přístupu k charitě mezi ženami a muži. Ženy jsou více citlivé, přispějí, aniž by přesně zkoumaly účel příspěvku, muži si chtějí všechno ověřit. Jestli příspěvek opravdu poputuje tam, kam je určený, a rozhodují se, jestli vůbec přispějí. Pokud slyší, že je sbírka určená pro K-centrum, tak se stává, že odmítají přispět.“

2. Jak jste spokojený s výtěžkem z Tříkrálové sbírky v roce 2014 v Břeclavi?

„S výtěžkem jsem samozřejmě spokojený, vždyť byl překonaný loňský rok. Myslím si, že na tom má zásluhu příprava a vhodná propagace sbírky. Letos jsme uspořádali průvod Tří králů a koledníků městem a podařilo se nám do průvodu zajistit dva velbloudy, což mělo mezi občany velký úspěch. Před radnicí jsme uspořádali malý kulturní program a starosta předal koledníkům sponzorský příspěvek za město Břeclav. Ve způsobu organizace této akce se můj názor rozchází s vedením Diecézní charity Brno, které požaduje, aby už na této akci koledníci koledovali. S tím já ale nesouhlasím, tuto akci považuji za ryze kulturní a koledníci začnou následně další dny obcházet jednotlivé ulice, dům od domu a nechtěl bych je vystavovat situaci, aby z nich měli lidé pocit, že jsou nuceni dvakrát přispívat. Budu se snažit i pro příští rok tento svůj názor ustát, snad bych souhlasil s tím, aby po dobu průvodu byla nějaká pokladnička umístěná u stánku Charity, kde by mohli lidé dobrovolně přispět, například ze sídlišť, kam koledníci nepřijdou.“

3. Co považujete za svůj největší úspěch za těch deset let ve funkci ředitele Charity?

„Největší úspěch je to, že jsem tu tak dlouho vydržel. Spousta lidí považuje práci na Charitě za něco „špinavého“ a k patologickým jevům současné doby přistupují doslova s odporem a práci Charity považují za zbytečnou, protože každý se má přece postarat sám o sebe. Nejvíce jsem pyšný na to, že jsem v Charitě zavedl novou strukturu a fungující motivační systém. Dnes se zaměřujeme na méně projektů, než jak tomu bylo v minulosti, jdeme ovšem vždy do hloubky a snažíme se o co největší kvalitu. Nejsem původem ze sociální sféry, mé vzdělání je technického typu, což považuji ve své funkci za výhodu. Nejsem totiž zatížený tím, že bych na základě svých předchozích zkušeností inklinoval například více k zdravotnímu zázemí a to bych ze své pozice preferoval. To mně nemůže

nikdo vyčítat jako některým mým kolegům na ředitelském postu, kteří pocházejí ze sociální nebo zdravotnické sféry. Myslím si, že moje pozice není až tak o sociální práci, i když na mém stole přistávají všechny stížnosti, ale o manažerských dovednostech. Někteří ředitelé čas od času odjíždějí na mise, například na Ukrajinu nebo do Rumunska, vyčistit si hlavu od kancelářské práce a načerpat novou inspiraci do budoucna. Já jsem sem zatím nedospěl, ale myslím si, že i toto mám před sebou, protože je to jak kolegy, tak vedením velmi kladně hodnoceno jako velký přínos do další práce, které je před námi opravdu hodně.“

2.2 Nízkoprahové denní centrum

Pojem nízkoprahovost – realizování služeb tak, aby umožnilo maximální dostupnost služby, jedná se tedy především o odstranění překážek, které by zamezovaly cílové skupině vstoupit do prostoru zařízení nebo využít poskytované služby. Součástí principu nízkoprahovosti je i možnost využívat služeb anonymně. Aspekt anonymity je vnímán v tom, že údaje, které uživatel poskytne, se nijak neověřují.¹⁰¹

Nízkoprahové denní centrum Břeclav je umístěno v hlavní budově Oblastní charity Břeclav. Vedoucím centra je Ing. Bc. Přemysl Suchomel, absolvent Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, obor Sociální práce, který zde pracuje od roku 2005. Jak mně při mé návštěvě dne 21. 1. 2014 centra sdělil:

„Posláním nízkoprahového denního centra je poskytnout podporu a pomoc lidem v nepříznivé sociální situaci, a to osobám starším osmnácti let. Většinou sem přicházejí lidi, kteří se ocitnou na ulici, tedy hlavně bezdomovci. Jedná se buď o stálice, těch je asi třicet. Přijdou se hlavně osprchovat, vyprat prádlo, získat nějaké základní potraviny nebo ze sbírky šatníku nějaké nové ošacení, na chvíli během dne získat azyl, ale další práce je s těmito lidmi většinou zbytečná. Druhou skupinu tvoří lidi, kteří se na ulici ocitnou den ze dne a tady nastupuje právě poradenství. Každý, kdo službu centra vyhledá, je zaevidovaný a každý klient má zavedenou osobní kartu. Začátek všeho je platný občanský průkaz, protože na to je navázáno vše další, jako zaevidování na úřadu práce, poskytnutí sociálních dávek, ubytování v ubytovně nebo azylovém domě. Pokud by nebyl

¹⁰¹ Breclav.charita.cz [online]. [cit. 2014-01-22]

Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/res/data/028/003264.pdf>

klient toto schopný zvládnout sám, je možnost, aby to s ním absolvovala sociální pracovnice. Za poslední dva roky to bylo potřeba pouze jedenkrát. Lidem tedy pomáháme hledat ubytování na ubytovně nebo v azylovém domě, hlavně prostředky na financování ubytování, a to buď dávkami z úřadu práce, pokud klient dosud pracoval, nebo sociálními dávkami do výše životního minima. Samozřejmě se snažíme pomoci i při hledání zaměstnání. V loňském roce v letní sezóně se nám podařilo najít zaměstnání pro patnáct klientů, a to různě v zemědělství, stavebnictví a v úklidové službě. Toto považuji za velký úspěch. Co se týká našich třiceti „stálic“, i tady se stále snažíme o poradenství. Každé dva měsíce si s takovým klientem sedneme, probereme, co je u něho nového, Pokud tvrdí, že chce pracovat, tak zjišťujeme, co pro to udělal. Ale tady se jedná už o typické bezdomovce, kteří si zvykli žít na ulici a v centru vyhledávají jiné služby než rady. Za rok se v centru vystřídá asi 320 klientů.“

Provozní doba centra je celoroční, ale pouze v pracovních dnech, a to do 15.00 hod. Na otázku, jestli mají klienti možnost nějakého jiného zázemí o víkendech nebo v případě tuhých mrazů, mně Ing. Suchomel odpověděl:

„Centrum je opravdu otevřeno pouze v pracovní dny. Dále naše klienty odkazujeme na azylový dům. Někteří odmítají podléhat nějakému režimu, který je v azylovém domě nastolen, někteří si neumí představit žít jinak než na ulici. Jsou ale klienti, kterým například pomáháme zajistit noclehárnu. V Břeclavi žádné zařízení tohoto typu není, nejbližší je v asi 20 km vzdáleném Hodoníně nebo 60 km vzdáleném Brně. U nás do budoucna ani žádnou noclehárnu neplánujeme a co se týká i jiných měst, spíše je trend noclehárny rušit a tato služba by se měla stát ryze komerční. V případě tuhých mrazů máme domluvu s městem Břeclav, že otevřeme centrum i o víkendech a v nočních hodinách a město náklady vzniklé mimořádným provozem uhradí. Nizkoprahové denní centrum je totiž financováno z Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu, a to prostřednictvím Operačního programu, který se nazývá Lidské zdroje a zaměstnanost, a tato sociální služba je vlastně realizována v rámci projektu „Zajištění vybraných služeb sociální prevence v Jihomoravském kraji“. Snažíme se samozřejmě také o získávání sponzorských darů, ale na noční provoz nebo prodlouženou pracovní dobu na víkend nám tyto prostředky nestačí, proto všechny dotace z města samozřejmě vítáme.“

Mezi služby, které centrum poskytuje, patří také potravinový servis, hygienický servis, služby šatníku. Jsou tyto služby pro klienty zdarma? Ing. Suchomel odpovídá:

„Každý, kdo k nám přijde, může dostat polévku, může si dokonce vybrat ze dvou nabídek, ale pouze jedenkrát denně. Nový uživatel dostane první tři polévky zdarma, to vše se zapisuje do karty klienta, dále již polévku hradí, a to třemi korunami. Paštika a k tomu dva krajíce chleba stojí pět korun, to stejné stojí káva nebo čaj. Chleba odebíráme vždy v pondělí v provozní přestávce, a to pět kusů, je tedy k dispozici od pondělního odpoledne do spotřebování. V centru může klient konzumovat také jídlo, které si sám přinese, musí vždy po sobě uklidit, umýt nádobí a uložit ho na vyhrazené místo. V případě, že klient nutně potřebuje tabletu Ataralginu, Ibalginu nebo Endiaronu, je poskytnuta tableta za dvě koruny. Mezi hygienické služby patří sprchování a holení, použití WC a hygienické potřeby. Pokud se u nás uživatel sprchuje, může být ve sprše maximálně 10 minut, pak je vyzván, aby sprchový box opustil, dostane ručník, který po použití musí odložit na vyhrazené místo. Dezinfekci sprchového boxu provádíme dvakrát denně. Pokud bychom měli podezření z možného šíření infekčních chorob nebo parazitů, můžeme osprchování dané osobě odepřít, to už se nám stalo a pak jsme klientovi zařizovali lékařskou péči. Mýdlo a šampon mají klienti přímo v zásobníku ve sprchovém boxu, hřeben, krém na ruce a tampony do uší jsou zdarma k použití na pracovním pultu v denní místnosti a další potřeby si mohou u nás zakoupit, jako například jednorázový holicí břit za pět korun, zubní kartáček také za pět korun. Ve sprše může být vždycky pouze jedna osoba. Co se týká praní, pračku i sušičku vždycky obsluhuje pracovník Charity, ale prádlo si do pračky, z hygienických důvodů, vkládá uživatel, ten si také pak sám prádlo věší na sušák. Druhý den si usušené prádlo musí vyzvednout, jinak se dává do šatníku, kde si ho může vzít kdokoliv, v centru nemáme prostory k nějakému skladování. První praní v měsíci je zdarma, druhé je za úhradu třicet korun, klient může prát vlastně jen dvakrát v měsíci a to vše se zapisuje do karty Minimalizace zdravotních rizik – Praní. Dále tu máme zavedenou službu Šatník, kde přijímáme šatstvo od veřejnosti a následně poskytujeme uživatelům centra, pokud je potřeba. Hlavně, když jde klient k lékaři nebo na pohovor kvůli zaměstnání, tak na něj apelujeme, aby byl čistý a upravený.“

Kapacita zařízení je sedmnáct uživatelů v jeden moment. Stalo se vám někdy, že jste museli klienty odmítnout kvůli plné kapacitě?

„Kvůli kapacitě klienty neodmítáme, reálně se do centra vejde čtyřicet uživatelů najednou, a pokud je opravdu plno, tak řekneme klientovi, ať přijde za hodinu. Toto já osobně nepovažuji za odmítnutí. Jsou ale případy, kdy mají klienti do centra na určitou dobu „stopku“, a to, pokud se chovají agresivně nebo jsou pod vlivem alkoholu, v takovém případě nám pomáhá i hlídka Městské policie, kterou přivoláme. Doba této sankce je uvedena v Řádu centra a toto opatření je mezi uživateli známé, takže si dají většinou říct a ví, že pod vlivem alkoholu sem nesmí. Také se může stát, že při práci s novým klientem zjistíme, že vůbec nespadá pod naše služby, ale doporučíme mu jinou vhodnou sociální službu, kterou mu třeba pomůžeme i zajistit, takže toto také nepovažuji za odmítnutí služeb centra.“

Dále jsem se zajímala o to, jestli do práce sociálního pracovníka v centru patří také vyhledávání klientů na ulici, tzv. práce „streetworkera“. Také tuto otázku mně Ing. Suchomel zodpověděl:

„Když jsem do centra nastoupil, snažil jsem se klienty na ulici vyhledávat. Ne, že by jich bylo málo, ale byl jsem přesvědčen o tom, že je to potřebné. Praxe mně však ukázala, že tady u nás v Břeclavi je to naprosto zbytečné. Všichni naši uživatelé se mezi sebou nějakým způsobem znají. Vědí, co u nás dostanou, co se zde smí a co ne a už si tyto informace mezi sebou rozšíří. Zkoušel jsem také objíždět okolní vesnice a zjistit, jak je to tam s bezdomovci. Ale i tady byla moje snaha marná. Na menších vesnicích ještě funguje, že se lidé mezi sebou znají, a kdo je bezdomovec, ví matrikářka, ví o tom starosta a nějakým způsobem se o své potřebné ještě postarají. Využívají je k sezonní práci a zajistí jim i nějaký nocleh v zimních měsících. Takže tuto práci jsme nakonec úplně vypustili a v současné době se jí vůbec nevěnujeme. Tady u nás je to zatím takové malé město, ale jsem přesvědčen o tom, že ve větších městech, jako třeba Brno a hlavně Praha, je tato činnost velmi důležitá.“

Bezdomovectví

„Bezdomovectví (ve stejném významu se rovněž používá termín bezdomovství) je sociálním jevem podmíněným celou řadou faktorů a představuje krajní podobu sociálního vyloučení.“¹⁰²

„Na počátku moderní epochy byl tulák veřejným nepřítelem číslo jedna. Anglickému alžbětinskému zákonodárství dominoval strach z lidí bez stálého bydliště, „bez pravidelného hlášení“, z bezdomovců a lidí bez domovské příslušnosti. Bylo nařízeno doprovodit je do míst, která opustili, vsadit je do vězení nebo do domu nucených prací, v případě recidivy jim na čelo vypalovat znamení.“¹⁰³

„Na okraj společnosti se mohou dostat různí lidé ohroženi nestejnými problémy. Podobní jsou si pouze v důsledku: ve ztrátě domova a v životě (nejen) na ulici.“¹⁰⁴

Dle Sekota: „Je třeba kořeny bezdomovství ve většině případů hledat v řadě zpravidla vzájemně provázaných příčin. Každý případ bezdomovce je totiž naprosto jedinečný, s neopakovatelným osudem a osobnostně mnohdy stěžejí proniknutelnou strukturou.“¹⁰⁵

Základní charakteristikou lidí bez domova a střechy nad hlavou je chudoba provázaná s nezaměstnaností. Jedná se většinou o svobodné muže ve věku 30 - 55 let, z nichž zejména v ekonomicky vyspělých zemích relativně vysoké procento tvoří imigranti a uprchlíci. Veřejné mínění v naší republice považuje za bezdomovce zejména kriminální živly, fyzicky a psychicky postižené „ubožáky“, „programové“ tuláky a cizí uprchlíky.¹⁰⁶

Ztrátou střechy nad hlavou jsou více ohroženi muži než ženy, a to spíše lidé staršího nebo středního věku než mladší lidé. Typickým příkladem českého bezdomovce je čtyřicetiletý Rom, minimálně dva roky nezaměstnaný.¹⁰⁷

Menší podíl žen mezi bezdomovci je objasňován větší orientací žen na mezilidské vztahy. Ženy si vytvářejí bohatší sociální síť, kterou jsou schopny využít v krizi,

¹⁰² MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 315. ISBN 978-80-7367-818-0

¹⁰³ BAUMAN, Zygmunt. *Úvahy o postmoderní době*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, s. 46. ISBN 80-86429-11-3

¹⁰⁴ MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 315. ISBN 978-80-7367-818-0

¹⁰⁵ SEKOT, Aleš. *Sociologické texty*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004, s. 32.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 316. ISBN 978-80-7367-818-0

a umějí se obrátit na někoho, kdo jim pomůže. Muži, kteří jsou méně orientovaní na vztahy, se tak častěji ocitají sami a „propadnou“ svou záchrannou sociální sítí.¹⁰⁸

Mezi bezdomovci najdeme také lidi, kteří jsou závislí na návykových látkách. Pro tuto skupinu je také příznačná závislost na alkoholu. V některých případech byla primární příčinou sociálního vyloučení, další vznikla až během života na ulici. Závislost však není problémem většiny bezdomovců.¹⁰⁹

„Od poloviny sedmdesátých let 20. století bezdomovců v nejvyspělejších zemích přibývá v dobách dobrých i zlých. Dříve se předpokládalo, že bezdomovec je stejný jako ostatní, a pokud dostane příležitost bydlet, integruje se jako všichni ostatní. Dnes se má za to, že je to jiný tvor. Tito tvorové nejsou zapotřebí, není možná jejich integrace, maximálně je můžeme učinit předmětem charity.“¹¹⁰

„Postoje obyvatelstva k bezdomovcům oscilují někde mezi třemi typy.

- *První v nich vidí spíše „prohnané žebráky“, kterým je třeba se vyhnout.*
- *Druzí se občas slitují v symbolické pomoci.*
- *Třetí se snaží bezdomovcům účinně pomoci.“¹¹¹*

Můžeme se setkat s tím, že lidé říkají: „*Může za to společnost*“, či „*Příčiny jsou v narušené psychice*“, anebo také „*Kdyby se lépe staral a hlavně usilovně pracoval, nemohlo by se mu něco takového stát*“. Porovnání výsledků veřejného mínění, které se týká příčin chudoby a bezdomovectví, ukazuje, že u nás je za příčinu označována hlavně společenská nespravedlnost, ve Velké Británii je spíše zdůrazňována absence osobní vůle jedince.¹¹²

V praxi tak vidíme jedince, kteří čelí stavu bezdomovství v důsledku nechtěných – mnohdy tragických – životních okolností, dále se setkáváme i s lidmi bez domova, kteří si tuto situaci zvolili za svůj životní styl. Jedná se tedy o osoby více méně nezakotvené zaměstnáním, adresou nebo sociálními kontakty, které tradičně vnímáme jako tuláky či osoby odmítající se podříditi jakékoli autoritě nebo povinností všedního dne.¹¹³

¹⁰⁸ MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 316. ISBN 978-80-7367-818-0

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 316-317.

¹¹⁰ KELLER, Jan. *Tři sociální světy*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010, s. 172. ISBN 978-80-7419-031-5

¹¹¹ SEKOT, Aleš. *Sociologické texty*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004, s. 33.

¹¹² Tamtéž, s. 32.

¹¹³ Tamtéž, s. 34.

Jen malá část lidí bez domova je ochotná a schopná postoupit náročnou a mnohdy trnitou cestu k znovuzískání stálého bydlení, což je podstatný a rozhodující krok (vedle získání placené práce) na cestě resocializace.¹¹⁴

Za nejvýznamnějšího kompetentního arbitra problému bezdomovství se považuje policie, místní a státní úřady, charitativní organizace a systém zdravotní péče.¹¹⁵

Sociální zařízení, která nabízejí bezdomovcům pomoc a která využívají především lidé pociťující bezdomovství jako životními okolnostmi vnucený a nevídaný stav, jsou významným a nezastupitelným zdrojem informací o životních osudech, problémech a směřování lidí bez domova. Přicházejí sem zejména lidé, kteří žádají o přespání nebo o porci jídla, případně oblečení.¹¹⁶

„Jedni principem vlastního uvažování a směřování nepřesahují práh zítřka, jiní dosud neztratili alespoň skrytou víru v „lepší příští“ a zajímají se o střechu nad hlavou jako o centrální hodnotu.“¹¹⁷

2.3 Dobrovolnické centrum

Dobrovolnické centrum, které vzniklo v roce 2002 při Oblastní charitě Břeclav, je součástí sítě charitních dobrovolnických center Diecézní charity Brno. Jedná se o projekt systematické práce s dobrovolníky, kteří se již podílejí nebo se budou podílet na činnosti charity. V roce 2006 se tato síť stala stavebním kamenem pro další projekt nazvaný **„Dobrovolnictví - nástroj integrace v sociálních službách a krizové pomoci“**.¹¹⁸

„V roce 2003 byla Diecézní charita Brno udělena Ministerstvem vnitra ČR akreditace v oblasti dobrovolnické služby dle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, která opravňuje po dobu tří let realizovat programy:

- *Služby poskytované dobrovolníky klientům sociálních a zdravotnických zařízení Diecézní charity Brno.*

¹¹⁴ SEKOT, Aleš. *Sociologické texty*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004, s. 34.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 33.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 34.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Dobrovolnické centrum - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2014-01-15]

Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/charitni-sluzby/dobrovolnicke-centrum/>

- *Dobrovolníci v rámci sbírkových a charitativních akcí pro znevýhodněné skupiny obyvatel, které jsou uživateli služeb Diecézní charity Brno.* ¹¹⁹

V hlavní budově Oblastní charity Břeclav má také svoji kancelář paní Jana Studýnková, koordinátorka dobrovolníků, kterou jsem dne 18. 1. 2014 navštívila a požádala o rozhovor na téma fungování dobrovolnictví při Oblastní charitě Břeclav.

Hlásí se Vám dobrovolníci sami, nebo provádíte nějaký nábor?

„V roce 2012 u příležitosti 20. výročí Charity Břeclav jsme pozvali do synagogy studenty středních škol, kde měli možnost zhlédnout socio-art fotografie od Richarda Boudy, které vypovídaly o činnosti charity, a při této příležitosti jsem seznamovala formou přednášky studenty s činností charity a její historií a také s dobrovolnickou činností, jak se stát dobrovolníkem. Na výstavě se vystřídali studenti tří středních škol z Břeclavi, takže účast mladých lidí byla hojná a splnilo to náš plán, a to zaměřit se na mladé lidi. Zaznamenali jsme velký ohlas nejen u samotných studentů, ale i učitelů, kteří nabízeli pomoc při realizování Tříkrálové sbírky, a na základě této propagace se nám skutečně několik dobrovolníků přihlásilo a při sbírce pomáhali. Zájemci o dobrovolnictví se hlásí buď přímo do naší oblastní charity, nebo na Diecézní charitu Brno. Vyplní dotazník s tím, kde chtějí pomáhat a zda mají představu o své pomoci. Někteří uvádí, že chtějí pomáhat například při práci u seniorů nebo matkám s dětmi, ale většina vůbec nemá představu, jak by mohli pomoci. Pokud se někdo přihlásí v Brně a pochází z Břeclavska, přeposílá mně Brno kontakty na dobrovolníky a já s nimi dále pracuji. Navrhnou konkrétní formu pomoci, a pokud se domluvíme, je uzavřena Dobrovolnická smlouva, a to buď na jednorázovou pomoc, nebo krátkodobá forma pomoci, například po dobu trvání nějakého programu, ale také může být dlouhodobá spolupráce.“

Kdo se většinou hlásí jako dobrovolník?

„Jsou to buď mladí lidé do třiceti let, nebo nezaměstnaní, nebo senioři.“

Domluvíte se vždy na spolupráci?

„Máme zájem o každého dobrovolníka, ale ne vždy to splní představu člověka, který se rozhodl pomáhat. Nejhorší je, že lidé chtějí pomáhat, ale nemají sami žádný návrh.“

---

¹¹⁹ Dobrovolnické centrum - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2014-01-15]
Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/charitni-sluzby/dobrovolnicke-centrum/>

Pokud je požádáme o pomocné práce při organizování akcí, tak se jim to zdá někdy málo. Odbornou práci s klienty ovšem vykonávat nemůžou, vždyť všichni sociální pracovníci musí mít odborné vzdělání. Například se nám ozvala paní doktorka, že by chtěla pomáhat, ale neví jak. Navrhla jsem jí uspořádání přednášky na nějaké zdravotní téma pro matky ubytované v Domově svaté Agáty, a když zjistila, že bohužel ze strany matek o přednášku není zájem, opadl i zájem paní doktorky o další spolupráci. Nebo se nám ozval student posledního ročníku vysoké školy oboru psychologie a měl zájem navštěvovat Denní nízkoprahové zařízení, a zde si povídat s klienty a rozebírat jejich problémy. Zjistil však záhy, že ani tito uživatelé nemají zájem o jeho pozornost, párkrát přišel a pak to vyšumělo. Naše dlouhodobá dobrovolnice slečna Veronika je nezaměstnaná, pravidelně navštěvuje Domov svaté Agáty, kde vede volnočasové aktivity. Je období, kdy jsou v domově ubytované matky, které mají zájem, a někdy jsou zde matky, které o kroužky zájem nejeví a nepřijde vůbec žádná. Slečna Veronika je ovšem vytrvalá, překoná i toto období a pak pokračuje dále ve své práci. Nejvíce dobrovolníci pomáhají při Tříkrálové sbírce. Někteří jako koledníci, někteří pomáhají s výrobou kostýmů pro koledníky a dále pomáhají při akcích, například pomáhají zdobit stánek charity na akcích nebo s přípravou občerstvení. V roce 2013 dobrovolníci naší oblastní charity zajišťovali dopravu materiální pomoci do humanitárního skladu Diecézní charity Litoměřice. Jednalo se o repelenty, čisticí a desinfekční prostředky do zaplavených oblastí při povodních v roce 2013, které nashromáždily charity v Brně, Blansku a Znojmě. U nás je ale opravdu velký problém, že někdy konkrétně nevíme, co s dobrovolníky, a přitom je potřebujeme a máme o ně zájem, ovšem je vhodně nenasměrujeme a nevyužijeme. Když se ptám lidí ze svého okolí, jestli by nechtěli pracovat jako dobrovolníci, většinou nemají zájem, stále jsou u nás informace o dobrovolnictví málo rozšířené. V Německu je dobrovolnictví na daleko vyšší úrovni, máme se tedy kde učit a v této oblasti máme opravdu velké rezervy a nedostatky.“

Pracují dobrovolníci opravdu zdarma?

„Dobrovolnictví je činnost dobrovolná, bez nároku na odměnu, tak je to uvedeno také v Dobrovolnické smlouvě, ale někdy za pomoc dostávají dobrovolníci stravenky a při dlouhodobé spolupráci někdy dostanou i malou finanční odměnu, která je samozřejmě nenároková. Hlavním motivem dobrovolníků je dobrý pocit z toho, že mohli být užiteční pro potřebné.“

Nejvíce dobrovolníků vám pomáhá s Tříkrálovou sbírkou, které jste koordinátorka. Jak myslíte, že je tato sbírka veřejností vnímána?

„Já sama se zapojuji do koledování, takže přímo docházím do kontaktu s dárci příspěvků. Názory lidí jsou různé. Jsou lidé, kteří naše koledníky už vyhlíží, a říkají jim, že tato sbírka je pro ně již tradice a také jí nejvíce věří. Věří, že jejich příspěvek opravdu pomůže potřebným. Jsou ale také lidé, kteří by nikdy nepřispěli na žádnou charitu. Naštěstí je jich málo. Letos jsme si museli také od některých lidí vyslechnout, co by církev ještě chtěla, proč něco vybíráme, jestli nestačí církevní restituce. Těchto lidí nebylo právě málo a i ti, kteří dříve přispívali, letos odmítli nebo příspěvek snížili na menší částku. Je zajímavé, že když koledníci zaklepu na dveře, většinou přispívají ženy, pokud otevře muž, tak zavolá na partnerku a nechá výši příspěvku na ní. Přes všechny tyto problémy se nám letos podařilo vybrat v Břeclavi více než loni, ale myslím si, že se tento stoupající vývoj zastaví. Já bych si samozřejmě přála, aby se to nestalo, protože v realu vidím, jaké mají lidi problémy a že někdy pomohou právě a jen peníze.“

Dobrovolnictví

„Pomáhání vychází z altruistických potřeb člověka. Jeho podkladem se stala nezištná láska k bližnímu bez nároku na odměnu. V antickém Římě byl jeden ze sedmi pahorků, Kapitol, nazýván také asylum, protože se u něj uchýlovali lidé pronásledovaní a potřebující pomoc. Všem těmto lidem se dostávalo pomoci od šamanů, léčitelů, postupně od kněží, učitelů, kteří představovali přirozené autority. Takové jednání bylo i základem křesťanské etiky, rozmachu nabylo v 18. a 19. století v podobě filantropistického hnutí.“¹²⁰

Mezi motivační faktory pomáhání patří například pocit užitečnosti, ocenění, pocit z dobře vykonané práce, potřeba růstu, seberealizace, předání osobní zkušenosti, možnost být součástí společenství, zvědavost, potřeba poznávat nové lidi, pocit dluhu, řád a pravidelnost u nezaměstnaných, léčení komplexu méněcennosti nebo potřeba řešit určitý problém a často náboženské důvody.¹²¹

Pomáhání je velmi těsně spjato s dobrovolnictvím.

Obvykle si pod pojmem dobrovolnictví představíme činnost, pro kterou se jedinec rozhodne naprosto svobodně, jeho hlavním předsevzetím je tedy pomoci druhým, přispět

¹²⁰ MÜHLPACHR, Pavel a kol. *Sociální pedagogika II*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011. s. 134.

¹²¹ Tamtéž, s. 135.

svou práci ke zlepšení jejich životní situace. Jedná se o neplacenou pomoc, která významně přispívá k rozvoji schopností a zkušeností člověka – dobrovolníka. Někdy tato dobrovolnická zkušenost vede k získání placeného pracovního místa, případně ji může dobrovolník využít jako praxi například pro přijetí na vysokou školu humanitního typu.¹²²

Dobrovolnictví zdaleka nemá všeobecnou podporu. Najdou se takoví, kteří se diví, že je někdo ochoten pracovat „jen tak“, bez nároku na odměnu, a někteří se tomuto postoji dokonce vysmívají. Mnohem rozšířenější je u nás dárcovství. Většina lidí přispívá na charitativní činnost finančně nebo věcnými dary, a to na různé humanitární účely či na zdravotně postižené (např. adventní koncerty, akce „Pomozte dětem“ apod.).¹²³

„Dobrovolnická činnost je ve své podstatě také darem, ale darem nepeněžitým, darem času, práce, zkušeností či dovedností, nebo „jen“ darem přívětivosti a zájmu. Kdo může být dobrovolníkem? Přece každý, kdo má chuť se do něčeho pustit, čím pomůže druhým nebo jim třeba udělá radost. Ale pozor, také ten, kdo má dostatek odpovědnosti!“¹²⁴

„Dobrovolníky se mohou stát a také se jimi většinou stávají:

- *Studenti, zejména ti, kteří se připravují na pomáhající profese a pro něž dobrovolnická práce představuje možnost poprvé samostatně pracovat s vlastním případem.*
- *Nezaměstnaní lidé, kteří chtějí být nějak užiteční.*
- *Ženy pečující o rodinu a děti, které ještě nechtějí nastoupit do práce a chtějí se společensky uplatnit mimo domov.*
- *Lidé, kteří jsou v důchodu a cítí se málo využítí.*
- *Lidé, kteří vnímají svou práci jako jednostrannou a nejsou při ní v kontaktu s jinými lidmi, což jim chybí.“¹²⁵*

¹²² VAŠTÍKOVÁ, Miroslava. *Marketing služeb – efektivně a moderně*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, s. 220. ISBN 978-80-247-2721-9

¹²³ Tamtéž, s. 220-221.

¹²⁴ Tamtéž, s. 221.

¹²⁵ MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 61. ISBN 978-80-7367-502-8

V praxi se setkáváme s tím, že dobrovolníci jsou lidé humanisticky orientovaní a jsou také často angažovaní v dalších aktivitách.¹²⁶

Dobrovolnictví se v současné době ve světě tak rozšířilo, že byl vytvořený nový obor, a to management dobrovolnictví. Fungující dobrovolnický program může zvýšit výkonnost a současně profesionalitu neziskové organizace.¹²⁷

Naše podmínky se liší od světového trendu a u nás zatím není dostatek dobře připravených míst pro dobrovolníky, a není tak pokrytý zájem. Dobrovolnické centrum HESTIA je koordinátorem dobrovolnické činnosti v ČR. Vzniklo na přelomu let 1998/99 a mj. organizuje kurzy pro organizátory dobrovolníků. Současně existuje ještě sedm regionálních dobrovolnických center.¹²⁸

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě u nás vznikl v průběhu Mezinárodního roku dobrovolníků. Dobrovolnictví je základ pro mnoho programů směřujících do různých oblastí.¹²⁹

2.4 Domov svaté Agáty

V městské části Poštorná je budova bývalé mateřské školky, zrekonstruovaná a přebudovaná na Domov svaté Agáty. Jeho posláním je poskytnutí střechy nad hlavou, podpora a pomoc při zvládnutí obtížných životních a sociálních situací těhotným ženám a matkám s dětmi, které se ocitly v dlouhodobě nepříznivé sociální situaci, akutní situaci nebo jsou obětmi domácího násilí. Pomáhá jim rovněž znovu se začlenit do běžného a společenského života.¹³⁰

Dne 24. 1. 2014 jsem Domov svaté Agáty navštívila a setkala jsem se zde s paní vedoucí Leonou Balgovou, která mě celým domovem provedla a vyčerpávajícím způsobem mi odpověděla na všechny mé otázky.

---

¹²⁶ MÜHLPACHR, Pavel a kol. *Sociální pedagogika II*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, s. 136.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Domov svaté Agáty Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2014-01-15]

Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/charitni-sluzby/domov-svate-agaty-breclav/>

Komu Domov svaté Agáty slouží, kdo tu může nalézt útočiště?

„V zařízení mohou být ubytovány matky v nouzi s dětmi do 18 let věku dítěte nebo těhotné ženy. Uživatelky nás buď kontaktují samy, nebo prostřednictvím Orgánu sociálně právní ochrany dětí a mládeže.“ (dále jen OSPOD)

Jak dlouho v tomto zařízení pracujete?

„Zaměstnankyní Charity Břeclav jsem od února 2001 a v prosinci 2001 začal provoz v Domově svaté Agáty, kdy zde strávila Vánoce první maminka s dětmi – a ty už jsem tu byla s ní jako sociální pracovnice. Další maminka pak přišla v únoru 2002 a celkem tehdy začaly fungovat čtyři bytové jednotky. Dnes máme třináct bytových jednotek, z toho jeden byt je pro matku s více dětmi, jeden byt je pro matku s jedním dítětem a zbývajících jedenáct bytů je určeno pro matku se dvěma dětmi, celková kapacita je 40 lůžek. Domov má také bezbariérový přístup. Ve funkci vedoucí pracuji od počátku roku 2013.“

Kolik pracovníků je tu v současnosti zaměstnaných?

„Dnes tu pracuje celkem sedm pracovníků, z toho tři pracovníci sociální služby, tři sociální pracovníci a já jako vedoucí. Pracovníci zde pracují na směny v nepřetržitém provozu.“

Jak je vysoká úhrada za poskytnuté ubytování?

„Platba za noc pro matku činí 70 korun, za dítě 40 korun. Celkem tedy matku s jedním dítětem vyjde cca na 3.300 korun za měsíc.“

Jak probíhá život v Domově?

„Každá maminka se svými dětmi bydlí v bytě za úhradu. Byt, to je chodbička se šatní skříní a botníkem, dále pokoj s kuchyňským koutem, kde je vařič a lednička, a dále je na pokoji podle potřeby umístěný určitý počet lůžek a koupelna s WC a sprchovým koutem. Na pokoji je také televize. Jedná se o menší a starší typ. Dosud byla televize zdarma, ale od února 2014 se již jedná o nadstandardní fakultativní službu za poplatek. Takže stávajícím klientkám jsme nabídli, že si tento typ starší televize mohou od nás odkoupit asi za 200 korun, a když se budou stěhovat, půjdou od nás s televizí nebo si mohou pořídit televizi například v bazaru. Další variantou je, že televize na pokoji nebude a klientky

mohou zdarma sledovat televizi ve společenské místnosti. Každá matka si nakupuje a vaří pro svoje děti sama, sama hospodaří, uklízí svůj byt, pere prádlo. O úklid společných prostor se matky dělí podle rozpisu. Co se týká praní prádla, tak to probíhá ve společné prádelně podle rozpisu praní, kde se střídá dopolední a odpolední praní. Používání pračky bylo do konce roku 2013 zdarma, ale od ledna 2014 se tato služba stala také službou fakultativní, to znamená za poplatek. Pračka na 8 kg prádla za 15 korun a pračka na 5kg prádla za 12 korun. Matky musí pečovat o své děti, mohou si v domově děti navzájem pohlídat, například když jde jedna prát, ale nikdy nesmí domov matka opustit bez dětí. Může odejít třeba i na několik dní, musí to vždy nahlásit a vždy si musí vzít děti s sebou. Nemůže odejít třeba večer na diskotéku a nechat hlídat svoje děti jinou maminkou. Sociální pracovnice také nesmí děti hlídat. V případě, že jde maminka do porodnice nebo do nemocnice, tak na tuto dobu jsou starší děti umístěny do břeclavské nemocnice, s kterou máme na tuto službu uzavřenou dohodu. Pokud přijde za matkou návštěva, a to buď rodinný příslušník, nebo otec dětí, tak návštěva probíhá pouze v návštěvní místnosti, žádné návštěvy nesmí na pokoj. Výjimka je pouze pro maminku v šestinedělí, to může návštěva na pokoj, ale pouze otec dítěte nebo její rodiče. Sociální pracovnice provádí dohled nad každou matkou a připravuje zprávu pro OSPOD. Součástí našeho života jsou také různé volnočasové aktivity, například kroužek vaření, šití nebo kreativních činností pro děti, kterých se mohou matky s dětmi zúčastnit, pokud mají zájem.“

Jak dlouho může u vás matka s dětmi zůstat?

„Každá matka s dětmi může v našem domově zůstat nejdéle jeden rok. Během tohoto roku s každou maminkou individuálně pracujeme v rámci individuálního plánu. To znamená, že se s každou uživatelkou setkáváme pravidelně každých 14 dní. Snažíme se stanovit si reálný cíl a na tom společně pracujeme. Samozřejmě pro všechny matky je jejich hlavní cíl bydlení, ale na tento hlavní cíl je navázáno spousta dílčích cílů. Pro matky, které už nejsou na mateřské, je to hlavně hledání vhodného zaměstnání, dále zajištění školky a školy pro děti. Škola, to je jasné, tam je docházka povinná. Se školkou už je to horší vzhledem k časovému úseku, který u nás matka tráví. Většinou nestihnou zápis a pak už jsou školky plné. U matek na mateřské zatím neřešíme zaměstnání, ale většinou určení otcovství nebo řádné placení výživného na děti. Vždy si na schůzce stanovíme úkoly jak pro matku, tak pro sociální pracovníci. Pro matku na mateřské je vždy horší během toho roku najít jiné vhodné ubytování, a proto většinou ve spolupráci s OSPOD putuje

do dalšího domova. Jsou také uživatelky, které jsou již na této sociální službě závislé a putují domov od domova. Máme jednu klientku, která byla v našem domově již posedmé. Tak máme možnost sledovat, jak její děti rostou. Nejedná se jen o romské matky, jak by si někdo myslel, těch je v domově menšina.“

Jak se žije dětem ve vašem domově?

„Malé děti ještě nevnímají, že žijí jinak než ostatní děti. U školáků je to už horší. Měli jsme tu chlapce ve věku patnáct let, který pocházel z Břeclavi, a ten tento pobyt nesl velmi těžce. Styděl se za to, kde momentálně bydlí. Každé ráno, když odcházel do školy, tak se ve dveřích nejdříve rozhlédl na obě strany, kdo ho vidí, a pak teprve odešel. Samozřejmě tu nemají všechno, co děti doma v rodinách. Nemají svůj vlastní pokoj, nemají počítač nebo notebook, protože v domově není wi-fi, je tu pouze jeden počítač ve společenské místnosti. Tam ale nemůže být dítě samo, musí ho doprovodit matka, může hrát na počítači třeba nějakou hru, ale většinou matku za chvíli přestane bavit čekat, až dohraje, takže ani dítě nemůže trávit čas u počítače tak, jak by si přálo. Ne, že zrovna toto by dětem škodilo, doma řeší rodiče s dětmi problémy opačné. Snažíme se dětem zajistit dostatek hraček od sponzorů a ze sponzorských darů také financujeme různé výlety a akce. Výlety jsou to opravdu pěkné a někdy i tak nákladné, že pokud rodina doma žije na úrovni životního minima, tak by si takový výlet s dětmi nemohla dovolit. Samozřejmě každému dítěti bych přála klidný domov s oběma rodiči.“

Když už jsme u sponzorů, tak jak to u vás funguje? Oslovujete sponzory vy, nebo oni vás?

„Je to s podivem, ale pokud chce někdo pomáhat, tak opuštěným matkám a hlavně jejich dětem. Takže většina sponzorů oslovuje nás a také je s podivem to, že v současné době krize se tak děje stále více. Obzvláště loňský rok 2013 byl velmi úspěšný. Na začátku loňského roku nás oslovila paní Gilániová, majitelka butiku Amazonka, s tím, že má v plánu uspořádat charitativní módní přehlídku. Vybrala si maminku z domova s dcerou, kterou v rámci proměny „proměnila“, tzn., že obě prošly službami kadeřníka, kosmetičky a vizážistky a na módní přehlídce, kam byly pozvány i ostatní matky z Domova jako hosté, vystoupily v novém oblečení z butiku, které jim následně zůstalo. Výtěžek z této akce paní Gilániová v částce 20.000 korun darovala Domovu svaté Agáty. Za tyto peníze jsme uspořádali Dětský den, dále celý domov jel na výlet na ekofarmu a na další výlet do nového Aqualandu Moravia v Pasohlávkách. Pak nás oslovilo Tesco Břeclav s tím,

že hledají vhodný objekt ke sponzorování, takže jsme se domluvili celkem na třech akcích, a to sportovním odpolední, mikulášské besídce a vánočním večeru, celkový příspěvek činil 15.000 korun. Sportovní odpoledne nám ještě obohatila Půjčovna segwayů Břeclav, která nám zapůjčila segway i s instruktorem a děti i maminky si jízdu mohly vyzkoušet. Další dar, který jsme loni obdrželi, byl od firmy LB Bohemia, a to ve formě povlaků na matrace v hodnotě 20.000 korun. Pravidelnou spoluprací už máme s hračkářskou firmou MicroTrading, dále se nám ozval před Vánocemi jeden soukromník, že by chtěl přispět částkou 5.000 korun dětem na dárky a krásné hračky dětem vyrobil také Patchwork klub Břeclav. Oslovilo nás Rádio Jih, které každý rok pořádá charitativní akci v hodonínském nákupním centru Vánoční strom, kde si naše děti napsaly dopis Ježíškovi a uvedly, jakou hračku by si přály. Lidé, kteří zde nakupovali, mohli dětem přání splnit a dárek koupit. Všechna přání byla nakonec vyplněna. Další finanční dar očekáváme každým dnem, a to od města Břeclav, které nám věnovalo výtěžek z Vánočního koncertu 15.000 korun. Doufám, že i letošní rok bude, co se týká sponzorství, také tak úspěšný. Velmi nám tyto dary pomáhají na obohacení života u nás, protože v současné době jsme financováni z Individuálního projektu Evropského fondu a z dotace od města Břeclav. Dříve jsme dostávali ještě dotace z ministerstva, ale ty nyní již nejsou.“

Osamělý rodič

„Rodinné prostředí odkazuje svým členům základní souhrn pojmů, plnicích úlohu směrniců na životní cestě. Rodiče určují způsob života rodiny, která tvoří první sociální prostředí dítěte.“¹³¹

Osamělé rodičovství s sebou přináší vážný a mnohdy podceňovaný společenský problém, který se může přenášet až do další generace, a to v podobě psychické, případně ekonomické zátěže. Osamoceným rodičům, častěji než úplným rodinám, hrozí nezaměstnanost, nedostatečný přístup k přiměřenému bydlení, sociální izolace, chudoba nebo sociální vyloučení.¹³²

¹³¹ BAUMAN, Zygmunt. *Sociologie pro každý den*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1966, s. 20.

¹³² MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 44. ISBN 978-80-7367-818-0

V případě nízkého sociálního statusu mají osamocení rodiče častěji materiální problémy, a to nejen kvůli nižším příjmům, ale častěji také kvůli většímu počtu dětí a méně odpovědnému životnímu stylu.¹³³

Kvalitu zabezpečování každodenních potřeb, jako je strava, bydlení, zdravotní péče, vzdělávání, přímo ovlivňuje příjem rodiny. Špatná ekonomická situace rodin snižuje možnost jejich dětí navštěvovat různé kroužky, např. kulturního nebo sportovního zaměření.¹³⁴

Chudobou jsou častěji ohroženy osamocené matky než otcové, kteří jsou obecně ekonomicky lépe zabezpečeni. Problém není jen v materiální oblasti, také hmotná nouze mívá další sociální dopady, za nejzávažnější lze považovat sníženou možnost vzdělání.¹³⁵

Po mateřské dovolené mají osamocené matky někdy jen malou nebo vůbec žádnou praxi, „zastaralé“ dovednosti, získané zastarávajícím vzděláním. Protože pečují o dítě bez pomoci druhého rodiče, stává se, že je zaměstnavatelé odmítají. Tyto rodiny se tak často stávají příjemci sociálních dávek a jejich příjmy se pohybují na hranici životního minima.¹³⁶

Rodiče, mimo finanční pomoc, potřebují zajistit služby (sociální, zdravotní či jiné), které napomáhají zvládnout výchovnou a zabezpečovací funkci rodiny, a také potřebují pomoci vytvořit podmínky pro skloubení pracovních a rodinných rolí.¹³⁷

„Zabezpečení dětí a jejich výchovy v rodině je komplexním úkolem pro různé úrovně intervence a široké spektrum aktérů. Postupné překonávání přístupu zúženého na sociální a vzdělávací problematiku by se mělo zaměřit na propojení státní sociální politiky a školské (popř. kulturní) politiky s aktivitami občanského sektoru (včetně organizací rodičů nebo pedagogů) a z prostředků formování společenského vědomí a kompetentnosti zúčastněných subjektů.“¹³⁸

Osamocený rodič musí v chodu domácnosti zastávat obě rodičovské role, a to s sebou přináší výrazné omezení jeho vlastního volného času a omezení sociálních kontaktů většinou jen na pracovní a příbuzenské. Na jiné kontakty (schůzky s přáteli, kulturní či sportovní aktivity) už mu nemusí zbývat čas ani energie. Další velkou

¹³³ MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 45. ISBN 978-80-7367-818-0

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž, s. 46.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž.

překážkou je nedostatek financí na zaplacení tzv. volnočasových aktivit a na placené hlídání dítěte jinou osobou.¹³⁹

Sociální vyloučení je většinou způsobeno příslušností k národnostní menšině, neuspokojivým bydlením bez základního vybavení, nedostatečným vzděláním, špatným zdravotním stavem nebo ztrátou sociálních kontaktů.¹⁴⁰

Za základní příčinu sociálního vyloučení mnoho odborníků považuje dlouhodobou nezaměstnanost, která souvisí se složitým uplatňováním některých skupin obyvatel na trhu práce. Mezi ně bezesporu patří osamělí rodiče, a to zejména ženy.¹⁴¹

„I když jeden rodič nemůže plně nahradit péči obou rodičů, neznamená to, že na „láskyplnou péči“ má monopol úplná rodina. Rodiny osamocených rodičů však potřebují větší podporu při plnění svých rodičovských povinností. Tato podpora se uskutečňuje ve dvou rovinách: finanční, což je oblast sociální politiky, a nefinanční, což je sféra sociálních služeb.“¹⁴²

Osamocený rodič vykonává náročnou roli. Musí řešit problémy spojené s vedením domácnosti, musí zvládat nároky na něj kladené v zaměstnání, nebo třeba hledá pracovní místo, někdy se vzdělává, řeší problémy s bydlením, pečuje o děti a zajišťuje všechny jejich potřeby. Cílem sociální práce je pomoc osamoceným rodičům zvládnout všechny obtížné životní situace.¹⁴³

Sociální práce s rodinou je základní náplní práce sociálních pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Jejich činnost upravují právní normy, jako např. zákon o rodině, občanský soudní řád, občanský zákoník, Úmluva o právech dítěte a jiné právní normy a dohody.¹⁴⁴

V širším slova smyslu je posláním sociálního pracovníka (na komunální a regionální úrovni) upevňovat zaměřenost této sféry na prorodinné a dětem příznivé postoje, a to i vzhledem k situaci neúplných rodin. Centrem jeho aktivit je vyrovnání možností a zprostředkování životních šancí dětem z těchto rodin. Tento přístup je v souladu s obecně

---

¹³⁹ MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 47. ISBN 978-80-7367-818-0

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž, s. 50.

¹⁴⁴ Tamtéž.

respektovanými právy dětí, protože tyto děti jsou nepříznivě ovlivněny již nepřítomností jednoho rodiče a měly by být proto ochráněny před dalšími formami znevýhodnění.¹⁴⁵

Sociální pracovníci při své činnosti navazují spolupráci s lékaři, psychology, pedagogy, sociology, školami, úřady práce, poradnami pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, pedagogicko-psychologickými pracovišti a dalšími odborníky a institucemi, které se věnují problematice dětí a mládeže.¹⁴⁶

„Ačkoli je nemožné, aby jeden rodič zcela nahradil oba rodiče, je možné, aby jeden rodič byl dobrým rodičem. Snahou moderní sociální práce je tento proces podpořit.“¹⁴⁷

2.5 Azylový dům

Jedním z nejdéle fungujících zařízení sociální pomoci v Břeclavi je azylový dům. Jedná se o starý „likusák“, který od počátku své existence byl brán jako něco dočasného, co v případě zájmu a potřeby bude provozováno ve vhodnějších prostorách. Azylový dům jsem poprvé navštívila v roce 1999, kdy jsem pracovala na Městském úřadě Břeclav jako sociální pracovníce, a teď jsem se sem vrátila po letech v souvislosti s mou diplomovou prací. Jako by se tu zastavil čas. Azylový dům už opravdu dosluhuje, v současné době je již vypracovaný projekt na výstavbu nového domu, dokonce je již na tuto výstavbu přidělena dotace z evropských fondů ve výši 24 milionů korun. Nic nemůže být ale jednoduché, proti výstavbě nového azylového domu se odvolal majitel sousedního pozemku a odvolání teď řeší nadřízený orgán. Dalším problémem je to, že stávající azylový dům je stavba bez pevného základu a nebyla dosud zapsaná v Katastru nemovitostí, což je nyní podmínka. Město Břeclav se snaží odstranit vzniklé překážky, aby mohla výstavba nového azylového domu začít a město nepřišlo o tak významnou dotaci.

V azylovém domě jsem se dne 28. 1. 2014 setkala s paní Miladou Volejníkovou, která měla právě službu. Paní Volejníková pracuje v Charitě Břeclav již dvacet let a prošla postupně všemi jejími zařízeními.

---

¹⁴⁵ MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.). *Sociální práce v praxi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 50-51. ISBN 978-80-7367-818-0

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 51.

¹⁴⁷ Tamtéž.

Paní Volejníková mně popsala provoz azylového domu takto:

„Máme k dispozici třicet lůžek. Na každém pokoji jsou lůžka tři. Pokoje jsou rozdělené na ženské a mužské. Celkově převládají muži. Většinu obyvatel domu tvoří mladí muži do třiceti let, což je velká změna proti minulosti, kdy bylo více starších mužů. Žen je zde v současnosti devět, takže tři pokoje. Naši cílovou skupinou jsou lidé bez vlastního domova, kteří většinou pobírají sociální dávky hmotné nouze. Přichází k nám sami nebo nás kontaktuje sociální pracovnice, u které si dávky vyřizují. Délka pobytu u nás by měla být maximálně jeden rok a za tuto dobu by se měl klient pomocí práce se sociální pracovnící v rámci individuálního plánu posunout dále. Většinou se tak i děje. Máme tady ovšem i individuální případy, jako například jednoho pána, který má 62 let, je důchodce s velmi malým důchodem a nebyl by tak schopný uhradit si jiné bydlení. Nemá rodinu, jeho zdravotní stav je dobrý, nemůže být zatím umístěn do domova seniorů, a protože je občan našeho města, tak ho tu zatím necháváme. Výhled je takový, že pokud by se zdravotně zhoršil, půjde do domova seniorů. Další speciální případ, který tu máme, je paní Jarmilka. Je to 51letá Romka, která je zbavena svéprávnosti, a tudíž by zde neměla být vůbec umístěná. Byla nalezena v polorozbořeném domě, kde žila doslova jako „zvířátko“. Nesplňuje pro nás podmínky, není naší cílovou skupinou, ale je to také taková výjimka. Je u nás druhým rokem, je velmi hodná, jako jediná z obyvatelů domu nekouří, vystačí s velmi malou finanční částkou, kterou jí z její podpory týdně vyplácí paní vedoucí. Je velmi pracovitá, stále uklízí a bohužel je také důvěřivá. Podařilo se jí u nás našetřit 8.000 korun a nějakým způsobem se to dozvěděla její rodina ze Slovenska a hned si pro ni přijela. Za 14 dní jsme měli paní Jarmilku zpět, a to bez peněz. V jejím případě individuální plán sloužil k tomu, aby se paní naučila základním hygienickým návykům, nějaký posun k jinému bydlení tu bude opravdu velmi těžký.“

Jak funguje platba za azylový dům, hradí si ji klient sám ze sociálních dávek, nebo vám ji automaticky vyplácí úřad?

„Částka za noc a lůžko činí 90 korun, za měsíc je to 2.700 korun. Pokud klient pobírá dávky hmotné nouze, částka 2.700 korun na bydlení je automaticky poslána nám a klient dostává částku 3.000 korun do životního minima. Jestliže už se nám podaří s klientem pracovat a najít zaměstnání, protože to je vždy začátek naší práce, tak už si částku u nás za bydlení hradí sám z výplaty a následuje hledání jiného bydlení.“

Paní Volejníková mě provedla azylovým domem, ukázala pokoj, společnou kuchyň, sociální zařízení – zvlášť pro ženy a zvlášť pro muže a společenskou místnost. Na moji otázku, jestli je tu také něco považované za nadstandardní, odpověděla:

„Televize na pokoji se hradí zvlášť, a to 10 korun za den, ve společenské místnosti je zdarma včetně dvou počítačů, které jsou zde umístěné. Co se týká praní, tak dvě pračky jsou v měsíci pro klienta zdarma, další stojí 15 korun.“

Jak je to s financováním tohoto zařízení?

„Devadesát procent zajišťuje dotace z Evropského projektu služby prevence Jihomoravského kraje, z města Břeclav dostáváme dotaci ve výši 300 tisíc, dále z toho, co tu vybereme, a samozřejmě se snažíme hledat sponzory, což je dnes stále těžší a tady je to více o materiálních darech. Někdy někdo přiveze ošacení nebo nějaký balík potravin. Vedoucí má seznam sponzorů, které se snaží pravidelně oslovovat a pořádat různé akce a projekty. Něco dostáváme z Tříkrálové sbírky. Poslední akce, která proběhla na podzim roku 2013 a kterou hlavně zaštiťovala vedoucí azylového domu, byl projekt Noc venku, kde jsme se snažili přiblížit občanům města tvrdý život bezdomovců, a každý si mohl vyzkoušet přenocování na ulici. Vstupenkou na tuto akci byl potravinový balíček v minimální hodnotě 50 korun. Návštěvnost předčila naše očekávání a o akci se zajímali především mladí lidé do třiceti let. Součástí byl doprovodný kulturní program, což ovšem někteří účastníci kritizovali, že je to vlastně „sou“ a s životem na ulici to nemá nic společného. Vzhledem k nepřízní počasí a velmi silnému dešti v tento den nocovalo venku pouze jedenáct zaměstnanců Charity a tři dobrovolníci. Co se však týkalo potravinového příspěvku, ten předčil naše očekávání. Potraviny byly určeny nejen na azylový dům, ale také na nízkoprahové centrum.“

Vyhovuje všem přichozím provozní řád, který musí dodržovat?

„Ne všichni jsou ochotni se řídit nějakým řádem. Máme tu určené sankce za porušení, například vykázaní z azylového domu na 24 hodin, a v případě hrubého porušení je možné vykázaní až na šest měsíců. Jsou případy, kdy k sankcím přistupujeme, a pak jsou samozřejmě případy, kdy klient odejde nebo uteče a pobyt ani neukončí.“

Je kapacita azylového domu dostatečná?

„Řekla bych, že je vyhovující. Kapacita je naplněna, a to nejen v zimním období, kdy je poptávka větší. V současné době máme jeden volný pokoj, ale už dnes někdo informativně telefonoval.“

Nová naděje – Příběh z azylového domu

Příběh začal, když dvacetiletého Pavla legitimoval pracovník policie v Břeclavi. Pavel přiznal, že je bez občanského průkazu. Řekl mu také, jak posledních osm měsíců žije se svojí maminkou v lese za zimním stadionem v houští, kde si společnými silami vykopali v zemi „zemljanku“. Jídlo hledají v kontejnerech a odpadkových koších. A zamotané klubíčko se začalo pomalu rozmotávat.

Paní Miluše pochází z Klášterce nad Ohří, kde žila s manželem a dnes již dospělým synem Pavlem. Před pěti lety se se synem přestěhovala do Tvrdonic, kde pečovala o nemohoucí tchýni. Po jejím úmrtí manžel požádal o rozvod a někdejší společný domov musela opustit. Miluše si našla přítele z Břeclavi. Protože neměla se synem kde bydlet, využila nabídky na společné soužití. To však netrvalo příliš dlouho, jelikož si na ni chtěl přítel vyřídit rychlou půjčku. To však Miluše odmítla, a tak se ocitli bez jakékoliv pomoci na ulici. Podporu našli nejen u samotné Policie ČR, ale také v Azylovém domě Oblastní charity Břeclav. Zde ihned pocítili přijetí, teplo a bezpečí, využili základní potravinový a hygienický servis. Pavel si za pomoci charitních pracovníků vyřídil doklady, sociální dávky a na doporučení Charity získal také příslib pracovního poměru v Břeclavi.¹⁴⁸

Mladý policista, který náhodou legitimoval Pavla u kontejneru, byl pro něj a jeho matku doslova štěstím, a to hlavně proto, že nebyl lhostejný. Nenechal se odbýt jen nějakou výmluvou, co hledal Pavel u kontejneru, ale svým jednáním vzbudil v Pavlovi důvěru a ten se mu následně svěřil se svým trápením. Policista neváhal, nejednal pouze z pozice úřední osoby, ale projevil se především jako člověk s dobrým srdcem. Ihned se Pavla a jeho matky sám ujal, zaplatil jim několik nocí na ubytovně, uspořádal ve své rodině potravinovou a finanční sbírku a s pomocí Charity, kterou následně kontaktoval, přivedl jmenované doslova z lesa zpět do života.

¹⁴⁸ *Almanach k 20. výročí - Diecézní charita Brno, Vydala Diecézní charita Brno u příležitosti 20-ti letého výročí znovuoobnovení své činnosti, 2012.*

V Břeclavi se našli lidé ochotní podat pomocnou ruku, ale také se mohlo stát, že by nebyla žádná náhoda a pomoc by žádná nepřišla. Vždyť dnes se lidé od bezdomovců raději odvracejí a dělají, že je nevidí, že prostě neexistují.

Tento příběh jsem zde uvedla proto, že vzbudil v obyvatelích Břeclavi velké emoce a byl námětem mnoha diskuzí. Ukázal, jak se každému z nás může den ze dne změnit život a co může člověka potkat a také, jak snadno se můžeme stát klienty Charity. Teprve pak si uvědomíme její aktuálnost a místo v dnešní společnosti.

2.6 Charitní ošetrovatelská služba Břeclav

Mezi další služby, které poskytuje břeclovská charita, patří Charitativní ošetrovatelská služba. Základnu této služby, sídlící v budově domova seniorů, jsem navštívila dne 31. 1. 2014 a setkala jsem se zde s paní vedoucí Bc. Ilonou Pavkovou, která v této službě pracuje již 10 let, nejdříve jako ošetrovatelka a druhým rokem na pozici vedoucí. Bc. Pavková mi práci této služby objasnila takto:

„Ošetrovatelská služba je poskytovaná v domácím prostředí pacienta, a to na základě indikace této péče lékařem. Je tedy plně hrazena zdravotními pojišťovnami. Provádí ji deset zdravotních sester, které mají k dispozici každá své auto, podmínkou je tedy i řidičský průkaz. Sestry objíždí pacienty, pracují v terénu sedm dní v týdnu, 24 hodin denně, to znamená, že máme směnový provoz. Sestry poskytují zdravotní výkony přesně podle toho, co lékař naordinoval. To znamená například, že dohlíží na podávání léků včetně aplikací injekcí a inzulínu, odebírají pacientům krev a ostatní biologický materiál a tím mu ušetří cestu k lékaři. Po operaci pacientům doma ošetřují rány, bércové vředy, dekubity, zajišťují rehabilitaci a pomáhají s nácvikem soběstačnosti. Rehabilitační sestra, pokud je to třeba, při první návštěvě naučí sestřičku předepsané cvičení a dále s pacientem cvičí ošetrovatelka, která pomáhá rodině při ošetrování. To může být krátkodobé, ale i u dlouhodobě nemocných nebo umírajících, podle indikace lékaře.“

Pečujete pouze o seniory?

„Ošetrovatelské služby poskytujeme všem, komu je lékař předepíše. Nejsou to pouze senioři, ale také například mladí lidé po havárách, někdy i děti po operaci. Za loňský rok 2013 jsme měli v naší péči 459 pacientů.“

Na webových stránkách jsem se dočetla, že také půjčujete rehabilitační pomůcky. Jak to funguje?

„Zapůjčujeme polohovací lůžka, invalidní vozíky, chodítka, nástavce na WC, antidekubitní matrace s kompresorem, zvedáky. Pomůcky přednostně půjčujeme našim pacientům, a to zdarma. Pokud pacient naše služby už nepotřebuje, dohodneme si termín, většinou tři měsíce, do kdy nám pomůcku vrátí pro naše další pacienty, kteří mají přednost. Je tu možnost nechat si předepsat pomůcku na poukaz a získat ji do osobního vlastnictví prostřednictvím zdravotní pojišťovny. Mimo naše ošetrovatelské služby půjčujeme pomůcky také, ale omezeně, přednost mají naši pacienti.“

Jak často pomůcky dokupujete a jak je financujete?

„Pomůcky dokupujeme z našeho rozpočtu, ale není to každý rok. Stává se, že pokud se jedná o dlouhodobě nemocného pacienta, který zemře, rodina, která má pomůcku ve vlastnictví, nám ji někdy přinese k dispozici, třeba jako poděkování.“

Jak je to u vás se sponzory?

„Sponzory se samozřejmě snažíme oslovovat. Pokud se tak stane a získáme sponzorský příspěvek, tak je určený na nákup pomůcek. Charita je pro nás i to, když nám někdo daruje zdravotní pomůcky, které doma zůstanou po zemřelém.“

Máte nějakou zpětnou vazbu od svých pacientů?

„Neděláme si žádné zpětné dotazníky, ale chodí nám spousta děkovných dopisů, které nás vždycky potěší – a to hovoří samo za sebe. Pacienti říkají našim sestřičkám „sluníčka“ a já jako vedoucí s nimi někdy pacienty objíždím a vždy slyším jen samou chválu.“

S touto službou jsem se osobně setkala, a to tehdy, když byla po operaci moje babička. Jezdila za ní domů sestra z Charity a pomáhala jí s rehabilitací. Byla to velká pomoc pro celou rodinu, protože všichni jsme zaměstnaní a nemuseli jsme tak řešit problémy s dovozem babičky na rehabilitaci. Myslím si, že právě o tyto služby bude v budoucnu stále větší zájem, a to i vzhledem ke stárnutí populace.

2.7 Charitní pečovatelská služba

V domě seniorů ve vedlejších kancelářích má zázemí Charitativní pečovatelská služba.

Privítal mě zde pan vedoucí Bc. Roman Tuček, Dis., který je zaměstnancem Charity deset let, prošel jako vedoucí azylovým domem a začínal jako sociální pracovník v nízkoprahovém centru. Principem této služby podle něj je:

„Pečovatelské služby poskytujeme všem občanům cílové skupiny, kam patří především senioři se sníženou soběstačností, osoby tělesně postižené, také zrakově nebo sluchově postižené a někdy rodiny s dětmi. Naším cílem je, aby senioři mohli díky naší pomoci dožít v domácím prostředí, a pomáháme také se začleňováním do života běžné společnosti.“

Jaké služby poskytujete a o co je největší zájem?

„Poskytujeme dovoz a donášku obědů, pomáháme klientům při osobní hygieně, pomáháme s koupáním v domácnosti klienta, doprovázíme klienty k lékaři, na úřad, ale také na zájmové aktivity. Pomáháme s úklidem v domácnosti, s nákupem, s vyzvednutím léků z lékárny, zkrátka se vším, co klient potřebuje. V týmu pracuje jedenáct ošetřovatelek, které musí projít Kursem sociálních služeb, dále jeden sociální pracovník a vedoucí. Pracujeme od pondělí do neděle, od 7 hodin do 20 hodin. Odpolední směna je už na počet pracovníků nižší, největší nápor je do 14 hodin. K dispozici máme osm automobilů. Největší zájem je o dovoz obědů. Poskytujeme také jednoduché ošetřovatelské výkony a neustále se naše služba doplňuje s ošetřovatelskou službou, spolupráce je výborná a nedovedeme si to bez kolegyň přestavit. Výborně se doplňujeme.“

Jak je pečovatelská služba financovaná?

„Všechny služby poskytujeme za úhradu, ceny jsou uvedeny v Úhradovníku Charitativní pečovatelské služby. Dále jsme financováni z Ministerstva práce a sociálních věcí, z Jihomoravského krajského úřadu a z příspěvku města Břeclav.“

Jak oslovujete klienty, máte nějakou cílenou reklamu?

„Letáčky a plakáty máme umístěné ve zdravotnických zařízeních a v Klubu seniorů, Charita má webové stránky. Je pravda, že nás většinou kontaktují rodinní příslušníci

klientů, děti, které potřebují zajistit péči o rodiče, aby mohly být v zaměstnání. Jakmile začnou problémy s rodiči, to je právě období, kdy se začnou lidé o sociální služby zajímat. Máme také klienty, kteří jsou již na určité sociální službě „závislí“ a nechtějí například, aby byt přišla uklidit rodina, ale vyžadují pečovatelky. Berou je jako společnice, někdy také jako zpovědnice. Naši konkurencí je soukromá firma Remedia, která poskytuje obdobné služby, ale zatím máme klientů dostatek a spokojenost a doporučení našich klientů je největší reklama.“

2.8 Kontaktní centrum s terénním programem (K-centrum)

Břeclavské K-centrum jsem navštívila dne 7. 2. 2014 a doprovod mně zde dělala vedoucí centra Mgr. Naděžda Paštrnáková, která činnost centra popsala takto:

„Naše K-centrum se zabývá poskytováním služeb v oblasti prevence užívání návykových látek a naši cílovou skupinou jsou především uživatelé nealkoholových návykových látek a jejich osoby blízké, především rodiče. Provozní dobu máme od pondělí do pátku od 8.30 hodin do 17.00 hodin, kdy každý den dopoledne a v pátek po celý den poskytujeme diskrétní služby, a od 12.00 hodin v pondělí až čtvrtek je v provozu kontaktní místnost. Diskrétní služba znamená to, že sem může přijít klient individuálně, nesetkává se zde s jinými uživateli a pouze s ním se řeší jeho problém, a to formou poradenství, nebo třeba u něj provádíme testy na infekční choroby, a to na přítomnost viru HIV, žloutenky typu B a C, orientační testy na syfilis. Nejvíce je rozšířená žloutenka typu B. Dále si uživatelé mohou přijít vyměnit injekční sety. Tuto službu mohou využít všichni zájemci při zachování naprosté anonymity. K čistým injekčním setům obdrží také další materiál jako dezinfekční tampony, bavlněné filtry, buničtinové čtverce a vodu do injekcí, uživatelé heroinu mohou dostat také balenou kyselinu askorbovou a alobalovou folii pro inhalaci. Jako alternativu k injekčnímu užití nebo šňupání také nabízíme kapsle, ve kterých je možné drogu spolknout. Protože se jedná o výměnný program, musí nám vždy odevzdat stejný počet stříkaček, jaký dostanou. Jsou zde už pravidelní uživatelé, kteří v lokalitě, kde působí, sbírají od ostatních jehly, máme k tomu určené speciální menší přenosné kontejnery, a provádí výměnu pro celou komunitu, například i 600 injekčních setů. Snažíme se tak chránit veřejné zdraví, aby se jehly nepovalovaly na veřejných místech a nebyly hrozbou pro všechny kolem. Za rok vyměníme asi 25 tisíc injekčních setů. Poradenstvím pomáháme asi 400 klientům ročně. Máme tu klienty od šestnácti let výše, největší skupinu tvoří lidé

kolem třiceti let a převládají muži. Kontaktní místnost, která je otevřená v odpoledních hodinách, je určena zejména uživatelům opiátů a pervitinu v různých stadiích jejich drogové kariéry, i tady návštěvníci mohou zůstat v anonymitě.“

Paní vedoucí mě K-centrem provedla, viděla jsem tam jak kontaktní místnost, tak místnost pro diskrétní služby, sociální zázemí včetně místnosti, kde probíhá testování. V kontaktní místnosti je umístěn kuchyňský kout, sedací souprava, jídelní stůl a židle, nástěnka s informacemi o volných pracovních místech v našem regionu a také koutek se dvěma počítači a stolním tenisem. Na otázku, jak návštěvy v kontaktní místnosti probíhají, mně Mgr. Pastrnáková odpověděla takto:

„Kontaktní místnost mohou návštěvníci využívat dvě hodiny denně. Po tu dobu se zde mohou zdarma osprchovat a vyprat prádlo, ale pouze takoví klienti, kteří jsou opravdu na ulici. Je zde také mnoho lidí, do kterých byste to vůbec neřekli, že řeší tento problém. Většina těchto klientů má zájem pracovat a práci aktivně shánějí nebo pracují, protože braní drog je finančně náročné. Po dobu návštěvy mohou dostat kávu nebo čaj za dvě koruny nebo polévku za pět korun. V současné době pro klienty, o kterých opravdu víme, že jsou na ulici, máme připravené malé potravinové balíčky z potravin, které jsme získali na akci Noc venku. Samozřejmě vždy a stále probíhá práce s klienty, snažíme se je motivovat ke snižování dávek, k abstinenci, někdy pomáháme i při hledání odvykací léčby. Naš hlavní cíl je motivovat k životu bez drog, při sebemenším úspěchu klienty stále chválíme a nutíme je hlavně o svých problémech přemýšlet. Pokud má klient zájem, tak mu pomáháme například připravit se na výběrové řízení nebo pohovor, pomáháme mu psát životopis nebo vyřídit doklady, pokud nejsou v pořádku. Na diskrétní služby přicházejí někdy i rodiče a snaží se u nás hledat pomoc. Ta spočívá hlavně v tom, že je nasměrujeme správným směrem, kde naleznou vhodnou odbornou péči. Je vždy lepší, pokud se snaží uživatel pomoci rodina a nestrká před problémem hlavu do písku. Myslím si, že když se vyléčí pouze jen jeden člověk za rok, pořád má tato práce cenu. S drogovou problematikou je spojena také kriminalita. Naši klienti se nám ozývají z vazby nebo výkonu trestu a udržujeme s nimi aktivní korespondenci. V současné době si dopisujeme asi s dvaceti klienty, někdy jim pošleme menší balíček, třeba z nějaké sbírky, nebo jim skládáme časopisy a křížovky, které jim pak posíláme. Naše činnost spočívá také v terénní práci, máme již pravidelný terénní program. V úterý odpoledne vyjíždíme na Hustopečsko, ve čtvrtek na Mikulovsko a každých čtrnáct dní ve středu na Pohořelicko, v pondělí

mapujeme Břeclav, hlavně problematické sídliště Na Valtické, a také centrum města, i když tady už je zavedeno, že klienti přicházejí spíše za námi do K-centra. Při výjezdech navštěvujeme komunity, které už máme zmapované, provádíme výměnu a snažíme se s uživateli pracovat. Navštěvujeme obecní úřady a služebny obecní policie a zjišťujeme nové lokality a nové problémy. Všechny naše služby jsou anonymní a bezplatné.“

Jak je vaše činnost financována?

„Financování těchto služeb probíhá z dotací Ministerstva práce a sociálních věcí, z Úřadu vlády, a to z dotace Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, z Ministerstva zdravotnictví, z Jihomoravského kraje, z Města Břeclav a z některých dalších obcí okresu Břeclav, kde provádíme terénní služby. Od roku 2013 jsme začali s realizací nového projektu s názvem „Podpora uživatelů drog při uplatnění na trhu práce“, který je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky. Tento projekt potrvá do 30. června 2015. V rámci tohoto projektu poskytujeme uživatelům drog informace o trhu práce, motivujeme je k zapojení na pracovní trh, snažíme se zvyšovat jejich kompetence potřebné pro uplatnění na trhu práce, pomáháme jim odstraňovat překážky pro vstup na pracovní trh. Ted' například připravujeme scénky, při kterých si budou moci vyzkoušet klienti pracovní pohovor nanečisto, natočíme je na kameru a zpětnou vazbou se budeme snažit odstranit chyby při pohovoru. Tento projekt nám samozřejmě velmi finančně pomáhá, protože hledat sponzory na tuto činnost je velmi obtížné. Sponzor je dnes ochotný přispět na konkrétní projekt nebo osobu, ale pokud jde o drogy, lidé neberou tuto problematiku jako nemoc, dokonce se setkávám s názory, že lidé nemocní si musí za léky platit v dnešní době vysoké částky a „drogaři“ mají vše zdarma. Veřejnost to vnímá jako nespravedlnost. Lidé by byli raději, kdyby nemuseli doplácet za léky, kdyby se ze státního rozpočtu více přispělo na zdravotnictví než na charitu. Sponzorství je věc, které bychom se chtěli v budoucnu více věnovat, právě sestavujeme pracovní plán, jak chceme budoucí sponzory oslovovat, ale jeví se to zatím jako velmi těžký úkol.“

Prohlídka K-centra na mně zanechala nejsilnější dojem ze všech středisek, a to asi proto, že se s uživateli drog nesetkávám každý den a o tuto problematiku jsem se dosud zajímala

jen v teoretické rovině. Šokoval mě údaj 25 tisíc vyměněných injekčních setů za rok. Na druhé straně je velmi dobře, že se tak děje. Vždyť jak by stouplo riziko nákazy, kdyby toto nefungovalo.

Harm reduction

Harm reduction je jeden z přístupů k problematice užívání návykových látek. Zaměřuje se na snižování či minimalizaci rizik u osob, které v současnosti drogy berou a nemají motivaci k tomu, aby drogy brát přestaly. Harm reduction se snaží minimalizovat, omezit nebo zmírnit riziko infekcí, které ohrožují zdraví a život, a které se rozšiřuje sdílením injekčního náčiní při nitrožilní aplikaci drog a nechráněným pohlavním stykem, jako je AIDS a hepatitidy B a C, riziko dalších tělesných komplikací, dlouhodobého působení vysokých dávek, předávkování, sociálního debaklu a ztráty lidské důstojnosti. Mezi nejznámější metody používané harm reduction patří výměna použitého injekčního náčiní za sterilní, poskytování informací o možnostech léčby či jiné odborné pomoci, poradenství a edukace o rizicích. Důležitá je i orientace na bezpečný sex včetně distribuce kondomů.¹⁴⁹

*„Neber drogy! ...,když už je chceš brát, tak je šňupej, nemůžeš-li je šňupat, tak je kuř, nemůžeš-li je kouřit a musíš si je aplikovat injekčně, tak to dělej bezpečněji, nemůžeš-li to dělat bezpečněji, tak... **neber drogy!**“¹⁵⁰*

2.9 Dotace z rozpočtu města Břeclav pro Oblastní charitu

„Finanční a hmotné prostředky získává Diecézní charita Brno, Oblastní charita Břeclav od dárců, orgánů státní správy a místních samospráv, z církevních sbírek, od nadací a nadačních fondů, z výnosů vlastní činnosti a benefičních akcí.“¹⁵¹

Oblastní charita Břeclav získává každý rok příspěvek na svoji činnost také z rozpočtu města Břeclav. Funguje to tak, že Charita předloží vedoucímu sociálního odboru svoje

¹⁴⁹ Snižování rizik [online]. [cit. 2014-02-15]

Dostupné z: http://www.charitabreclav.cz/kacko/harm_reduction.html

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ O Nás - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2013-11-20]

Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/o-nas>

požadavky, kde navrhne, jak vysokou dotaci potřebuje na svoje jednotlivé činnosti. Vedoucí sociálního odboru podle těchto požadavků a také podle své znalosti fungování Charity dále navrhne výši dotace při sestavování rozpočtu města.

Na téma dotace pro Charitu Břeclav jsem diskutovala s Ing. Ladislavem Vašíčkem, vedoucím odboru ekonomického, který rozpočet sestavuje a předkládá ke schválení zastupitelstvu města.

Vnímáte dotaci pro Charitu jako potřebnou pro naše město?

„Charita má v našem městě významné místo, pomáhá lidem v nouzi a město se snaží svým finančním příspěvkem zase pomoci při její činnosti, pomáhá tak občanům města. Co se týká navrhované částky v rozpočtu, tak ta byla bez problémů schválená. Neměli k ní výhrady zastupitelé ani z pravice, ani z levice. Nikdo nikdy nenavrhl snížení dotace pro Charitu.“

V případě nějakých mimořádných událostí navrhl byste mimořádný příspěvek na činnost Charity?

„Charita má v dotaci vždy nějakou rezervu pro mimořádné události, ale pokud by se stalo něco neočekávaného, určitě by se touto situací zabývalo vedení města a já sám bych doporučil poskytnout mimořádnou dotaci.“

Máte nějaké informace o tom, zda se Charita dostatečně věnuje shánění sponzorů pro svoji činnost?

„Mám informace o tom, jak Charita čerpá dotace z města a také zpětnou vazbu o jejich vyúčtování. Shánění sponzorů je v její kompetenci, i když vnímám jako občan, že ve městě v poslední době probíhá více charitativních akcí, které spoluorganizuje Charita. Město také přispělo, a to výtěžkem z Vánočního koncertu na Domov svaté Agáty a teď částku tři tisíce korun na Tříkrálovou sbírku.“

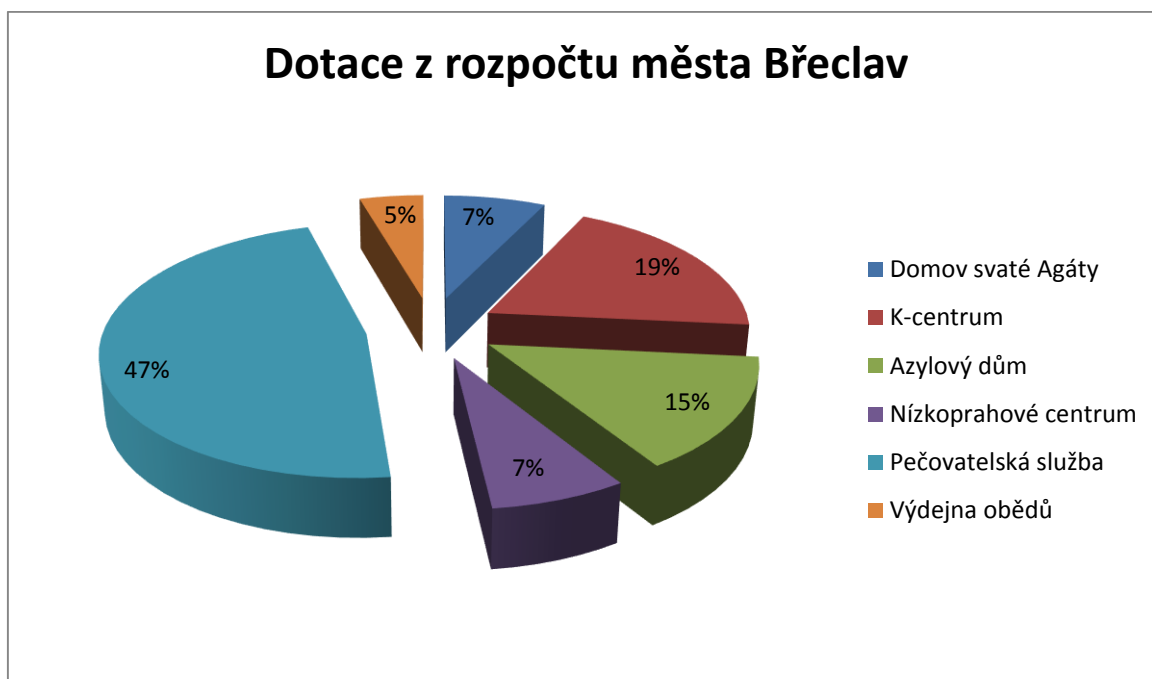
Přispíváte sám za sebe na nějakou charitativní činnost?

„Přispívám, ale ne pravidelně, pouze příležitostně, a to nějakým menším finančním obnosem, nebo jsem přispěl formou DMS na povodně. Teď naposledy jsem přispěl na Tříkrálovou sbírku, také menší finanční částkou.“

Dotace na rok 2014 pro Charitu od města Břeclav je schválená v celkové výši 2.074.000,- Kč a je stanovena na stejné úrovni jako v roce 2013, kdy se částka navyšovala.

Je rozdělená účelově, a to: Domov svaté Agáty – 150.000,- Kč, K-centrum – 400.000,- Kč, Azylový dům – 300.000,- Kč, Nízkoprahové denní centrum – 150.000,- Kč, Pečovatelská služba – 980.000,- Kč a Výdejna obědů – 94.000,- Kč.

Graf č. 1. Dotace z rozpočtu města Břeclav

Z tohoto rozdělení dotace na základě požadavků Charity je vidět, že největší částka je určena na Pečovatelskou službu a s ní spojenou Výdejnu obědů. Je to vlastně služba sloužící především pro břeclavské občany, hlavně seniory.

„Každý nemá dar nebo poslání pečovat o nemocné, chudé a strádající, ale každý může určitým způsobem k rozvoji charitativní služby přispět. Stará moudrost praví, že k tomu,

*aby se dílo dařilo, jsou potřebné trojí ruce. Jedny, které se za zdar celého díla modlí, druhé, které pomáhají a slouží, a třetí, které tuto službu podporují penězi.*¹⁵²

Myslím si, že dotace z města je pro Charitu významná a naopak zase činnost Charity je významná pro obyvatele města. Pro některé přímo, když využívají její služby, a pro některé nepřímo, přestože její činnost ani nezaznamenají. Jak jsem již uváděla, je to například služba K-centra, a to výměnný program injekčních setů, který významně přispívá k ochraně veřejného zdraví, přestože to veřejnost možná ani nevnímá.

2.10 Charita a sociální pedagogika

Sociální pedagogika je poměrně nová disciplína, která je založena ve své podstatě na dvou základech. Jedním z nich je tradice filozofického myšlení, jež se soustřeďuje na sdělení o spleťtém vztahu člověka a společnosti, druhým je tradice sociální práce, ukázky péče, solidarity a obavy o druhé, jež doprovází praxi mezilidského soužití ve všech historických érách.¹⁵³

Význačným proudem sociálně pedagogické práce bylo intenzivní charitativní působení. Tato činnost byla jistou odpovědí na rozvíjející se socialistické hnutí a na požadavky dělnické třídy. V takto orientovaném 19. století nastávají ideové kolize mezi křesťanstvím a ateismem, katolicismem a socialismem, racionalismem a vírou. Mezi oběma názory se vyskytují nesmiřitelné rozdíly, současně ale myšlenkové proudy mají velmi společného. Sbližuje je myšlenka spravedlivého uspořádání společnosti, nadřazenosti, vzájemnosti a přesvědčení v intenzitu výchovného a mravního přetvoření jedince i celé společnosti.¹⁵⁴

*„Spoločnosť je produktom ľudí žijúcich v rámci interakcií, v rámci vzájomných vzťahov, smerujúcich k získaniu vlastnej identity, vlastného uvedomenia si svojho bytia, k rozvíjaniu sociálneho citu s ohľadom na vlastné potreby i potreby iných ľudí.*¹⁵⁵

¹⁵² Cikrle, Vojtěch. *Pastýřské listy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 25. ISBN 978-80-7195-433-0

¹⁵³ Procházka, Miroslav. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 11. ISBN 978-80-247-3470-5

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 44.

¹⁵⁵ Laca, Slavomír a kol. *Sociální pedagogika v kontextu teorie a praxe I., Brněnská sociálně pedagogická škola – vývoj, realita, perspektivy*. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2013, s. 13. ISBN 978-80-87182-45-1

Významným okamžikem ve vývoji charitativních společností byl zejména vznik jednotné organizace, jež koncentrovala a systematizovala sociální péči a rozdělování hmotné a finanční podpory. V Anglii tak v roce 1869 vzniká Charity Organization Society. Dobrovolnická a charitativní práce, která souvisí se vzděláváním a výchovou, se tak stala dalším z fundamentů odborné evropské sociální pedagogiky.¹⁵⁶

Celé dějiny civilizace prezentují potřebu pomáhat lidem, kteří se dostali do obtížné životní situace kvůli různým katastrofám, živelným pohromám, hospodářské krizi a nezaměstnanosti. Ještě choulostivější je toto téma u dětí, starých lidí a zdravotně handicapovaných. Sociální pedagogika v této souvislosti zdůrazňuje nutnost pomáhat lidem a řídit je tak, aby sami konstruktivně řešili komplikované situace a byli sami schopni vyrovnávat své společenské deficity. Můžeme proto hovořit o „pomoci ke svépomoci“.¹⁵⁷

„Sloboda človeka v dnešnej spoločnosti už dávno neznamena neomedzenosť, ale správne reagovanie na skutočnosti života podľa vlastného uváženia s plným vedomím zodpovednosti. Takto sa slobodný človek dneška môže naozaj pýtať, prečo mu má spoločnosť prikazovať alebo zakazovať to, či ono, len preto, že to tak hovorí niekto.“¹⁵⁸

Nejen na sociálně-pedagogické problémy, které se objevují v různém prostředí, ale také na nové problémy sociálně-patologického charakteru, jež se vyskytují v lidské společnosti, se zaměřuje sociální pedagogika, kterou můžeme charakterizovat jako speciální pedagogickou vědní disciplínu.¹⁵⁹

Období označované za postmoderní se vyznačuje zřejmou změnou v celém našem životě. Společnost je nezvykle pluralitní, výrazně sociálně diferencovaná a notně individualizovaná. V takové společnosti je těžké se orientovat a zvládat vyšší nároky a požadavky, a tudíž přibývá těch, kteří selhávají. Stav je pro ně mnohdy tak komplikovaný, že se stávají nevšedním způsobem neteční. Tak, jak se zvyšuje počet lidí, kteří jsou v tísní, vzrůstá význam pomoci a pomáhajících profesí. Vznikají desítky občanských, politických a náboženských iniciativ, ekologická hnutí, organizace a hnutí

---

¹⁵⁶ Procházka, Miroslav. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 44. ISBN 978-80-247-3470-5

¹⁵⁷ Kraus, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 135. ISBN 978-80-7367-383-3

¹⁵⁸ Laca, Slavomír a kol. *Sociální pedagogika v kontextu teorie a praxe I., Brněnská sociálně pedagogická škola – vývoj, realita, perspektivy*. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2013, s. 13. ISBN 978-80-87182-45-1

¹⁵⁹ Laca, Slavomír. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, s. 195. ISBN 978-80-87182-19-2

proti násilí a za dodržování lidských práv, organizace poskytující a organizující humanitární pomoc a podporující solidaritu s lidmi v nouzi.¹⁶⁰

„Z hlediska sociální pedagogiky definujeme pomoc jako aktivní účast při řešení konkrétní životní situace, a to s konkrétním cílem, který vyplývá z daného ohrožení nebo nouze. Je to soubor činností, kterými se snažíme kompenzovat odhalené nedostatky, tj. aktivizovat člověka a pomáhat mu zajistit sociální i psychickou stabilitu a sociální nezávislost, tedy zkvalitnit jeho život.“¹⁶¹

Podle Bakošové sociální pedagogika začala problémem. Na absenci výchovy ve všech oblastech společenského, kulturního a ekologického systému a také v individuální rovině sebepoznávání upozornil sám život, který si vyžádal její existenci.¹⁶²

Za situace, které vyžadují pomoc, Bakošová pokládá různé životní situace v průběhu socializace, pokud rodina a škola neplní svoji funkci. Jedná se o poskytnutí pomoci ohroženým jednotlivcům a skupinám ještě dříve, než se problém stane chronickým.¹⁶³

Preventivní funkci sociální pedagogiky rozpoznáváme v činnosti Charity ČR, která se snaží na své klienty výchovně působit.

Sociální pedagogika poskytuje pomoc:

- Poznáváním osobnosti, její výchovy, vztahů, souvislostí, komunikace.
- Analýzou problému z hlediska příslušnosti k systému, vlastnostem, vztahům.
- Nabídkou jiných vztahů.

Přesvědčit člověka, že zodpovědnost za svůj život nese sám, je důležitou součástí při poskytování pomoci.¹⁶⁴

Tato myšlenka se ztotožňuje také s cíli Charity ČR.

„Sociálna pedagogika ako životná pomoc je pozitívna pedagogika, ktorej cieľom je v systéme komplexnej starostlivosti poskytnúť pomoc deťom, mládeži a dospelým v rôznych typoch prostredí hľadáním optimálnych foriem pomoci a kompenzovaním nedostatkov. Cieľom je premena ľudí a spoločnosti prostredníctvom výchovy. Ide o proces výchovnej

---

¹⁶⁰ Kraus, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 135. ISBN 978-80-7367-383-3

¹⁶¹ Tamtéž.

¹⁶² Bakošová, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. 3. vyd. Public promotion, s. r. o., 2008, s. 58. ISBN 978-80-969944-0-3

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Tamtéž.

*starostlivosti, opatery, ochrany smerujúci k integrácii a stabilizácii osobnosti. Ide o integračiu všetkých aspektov, ktoré tvoria osobnosť a stabilizáciu človeka v spoločnosti.*¹⁶⁵

Sociální pedagogika jako životní pomoc se jednoznačně prolíná celou sociální prací Charity ČR, vždyť hlavním cílem charitativní činnosti je pomoc při řešení problémů na životní cestě člověka a pomoc lidem v nouzi.

V procese pomoci považuje Bakošová za velmi důležité předcházet společenským předsudkům, že vyhledání pomoci je ponižující akt. Pravdou je, že existují typy pomoci, které mohou být lidem nepříjemné. Když člověk vyhledá pomoc, může tím signalizovat svoji slabost, selhání v některé oblasti. Možná je to právě naopak, může tak signalizovat svoji sílu. Pokud člověk prostřednictvím odborníka získá reálný obraz sám o sobě a přijme tak svoji slabost, může ho to posunout v další fázi života dopředu. Naopak neschopnost vyhledat pomoc může člověka přivést k nezodpovědným činům. Přijmout pomoc je vždy relativní jev. Bez osobní účasti každého člověka by to nebylo možné. Proto, když člověk nemá předsudek vyhledat právní pomoc, pomoc kněze, daňového poradce, neměl by ho mít ani v situaci, kdy vyhledání poradce mu pomůže v hledání vlastních možností směřujících k osobnostní integraci a stabilizaci. Krédo italské pedagogické pracovnice a lékařky M. Montessoriové „Pomoz mi, abych to udělat sám“ vystihuje právě tento stav. Také vzdělaný člověk leckdy potřebuje impuls, aby si pomohl sám.¹⁶⁶

Ze sociální pedagogiky založené na pomoci a z humanistické pedagogiky založené na úctě k člověku, na partnerství, emancipaci, na vztahu důvěry, pochopení a solidarity vychází sociálně-pedagogická pomoc. Akceptuje všechny stránky osobnosti a přijímá člověka takového, jaký je.¹⁶⁷

---

¹⁶⁵ Bakošová, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. 3. vyd. Public promotion, s. r. o., 2008, s. 58. ISBN 978-80-969944-0-3

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 59.

¹⁶⁷ Tamtéž.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUM

3.1 Výzkumné problémy a výzkumné cíle

Jak vyplývá z předešlých kapitol, charita může na jedné straně pomáhat dobrým slovem nebo také dobrým skutkem, který nemusí nic stát. Charita ale na druhé straně potřebuje finance pro svoji činnost, aby mohla zprostředkovávat vhodnou pomoc lidem v nouzi.

Některé služby charity jsou poskytovány zdarma, některé za poplatek. Ve druhé kapitole jsem se snažila popsat jednotlivé služby Oblastní charity Břeclav. Seznámila jsem se osobně se všemi jejími středisky a měla jsem tak možnost získat informace o tom, jaké služby a za jakých podmínek poskytuje. Snažila jsem se zde vystihnout, jaké místo ve společnosti charita zaujímá z pohledu jejích pracovníků, dobrovolníků, komu pomáhá, jak je financovaná, a to včetně sponzoringu.

Popsala jsem, pro jaké cílové skupiny jsou zaměřeny jednotlivé služby charity, a také související patologické jevy dnešní doby, před kterými charita nezavírá oči, například bezdomovectví a drogová závislost. Pro tyto lidi je charita každodenní součástí života a někteří by bez ní třeba ani nepřežili.

V současné době se stále více rozevírají pomyslné nůžky mezi bohatstvím a chudobou a sociální sítě propadá mnohem více lidí než dříve.¹⁶⁸ V praktické části diplomové práce se budu snažit získat názory na to, jak charitu vnímají občané města Břeclav.

V této kapitole se zaměřím na stanovení cíle výzkumu a formulaci hypotéz. Vysvětlím použitou metodu, výzkumný vzorek a analyzuji získaná data. Dále bude následovat interpretace a diskuze o výsledcích výzkumu.

Cílem provedeného výzkumu je především zjistit, v jakém smyslu má charita místo v dnešní společnosti založené na tržních principech, a to z pohledu občanů města Břeclav. Jaký je jejich přístup k charitě a charitativní činnosti, zda je rozdíl mezi ochotou finančně přispět mezi ženami a muži, a zda je dnes zájem o práci dobrovolníka v Charitě. Cíle jsem stanovila v souvislosti s prací na mé diplomové práci, neboť jsem se blíže

---

¹⁶⁸ KELLER, Jan. *Soumrak sociálního státu*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7419-017-9
KELLER, Jan. *Tři sociální světy*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7419-031-5

seznámila s fungováním Oblastní charity Břeclav, s názory jejích pracovníků a jejich pohledem na to, jak jsou vnímáni osobami, se kterými se při své činnosti setkávají. Na základě těchto poznatků jsem stanovila hypotézy a cílem mého výzkumu je jejich verifikace či falzifikace.

3.2 Hypotézy

Na základě výzkumných cílů jsem si stavila tyto hypotézy:

H1: Na charitu přispívá ve výzkumném vzorku více žen než mužů.

H2: Ženy více než muži budou souhlasit s tvrzením: „jsem přesvědčen/a, že finanční příspěvek na charitu bude použitý k účelu, ke kterému je určen“.

H3: Ženy ve výzkumném vzorku tvrdí, že mají častěji více informací o službách Oblastní charity Břeclav než muži ve výzkumném vzorku.

H4: Respondenti ve výzkumném vzorku nemají zájem o práci dobrovolníka v charitě.

H5: Pokud by respondenti ve výzkumném vzorku mohli ovlivnit navýšení částek v rozpočtu České republiky, preferovali by oproti jiným variantám navýšení rozpočtu v resortu zdravotnictví.

Hypotézy se vztahují výhradně k osobám ve vzorku. Platnost na širší populaci nelze s použitou metodologií určit.

3.3 Metodologie

Jako výzkumnou metodu jsem zvolila kvantitativní výzkum.

„Kvantitativní přístup, stručně vzato, předpokládá, že fenomény sociálního světa (různé jeho aspekty, objekty, procesy ad.), které činí předmětem zkoumání, jsou svým způsobem měřitelné, či minimálně nějak tříditelné, uspořadatelné. Informace o nich, získané v jisté

kvantifikované a co nejvíce formálně porovnatelné podobě. Pak je analyzuje statistickými metodami se záměrem ověřit platnost představ o výskytu nějakých charakteristik, také o jejich vztazích k dalším objektům a jejich vlastnostech apod. ¹⁶⁹

Základem kvantitativního šetření není jen popis proměnných, ale důležité jsou také vztahy mezi nimi. Ke stanovení otázek a cílů vede poznání vztahů mezi proměnnými a jejich rozložení. *„To je důležitý bod obecné výzkumné strategie. Nejdříve se podíváme na vztah dvou proměnných a pak se věnujeme vysvětlení tohoto vztahu – to je výborná a základní strategie pro vytváření teorie v kvantitativním výzkumu.* ¹⁷⁰

Jako nejvhodnější formu kvantitativního výzkumu jsem zvolila dotazníkové šetření.

„Dotazníkové šetření je značně standardizovanou, formalizovanou a efektivní technikou, umožňující s poměrně nízkými náklady získat větší množství empirických dat od velkého souboru osob. ¹⁷¹

Dotazník byl sestaven jako předtištěný soubor jedenácti otázek, v úvodní části doplněný vysvětlením smyslu výzkumné akce a pokyny pro respondenty. U dotazníku jsem použila otázky uzavřené i otevřené. Průměrná doba jeho vyplnění byla pět minut. Vyhodnocení jsem provedla statistickými metodami.

„S nominálními nebo ordinálními daty pracujeme tak, že je prostě spočítáme a vyjádříme jejich absolutní četnost ..., nebo raději spočítáme, kolik procent respondentů (relativní četnost) se pod příslušnou kategorií ... zařadilo. Výsledek je pak možné zakomponovat do tabulky (nebo vyjádřit v podobě grafu). ¹⁷²

Dotazník v podobě prezentované respondentům je součástí příloh v závěru této práce.

3.4 Výzkumný vzorek

Výzkumným souborem se stali nahodile oslovení občané města Břeclavi v celkovém počtu 200 osob, polovinu tvořily ženy, druhou polovinu muži. Nešlo o náhodný výběr, vzorek není reprezentativní. Závěry jsou ilustrativní a výsledky se vztahují jen k osobám ve vzorku.

¹⁶⁹ Reichel, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 40. ISBN 978-80-7367-381-9

¹⁷⁰ Punch, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 35. ISBN 978-80-7367-381-9

¹⁷¹ Řehoř, Antonín. *Metodologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009, s. 67.

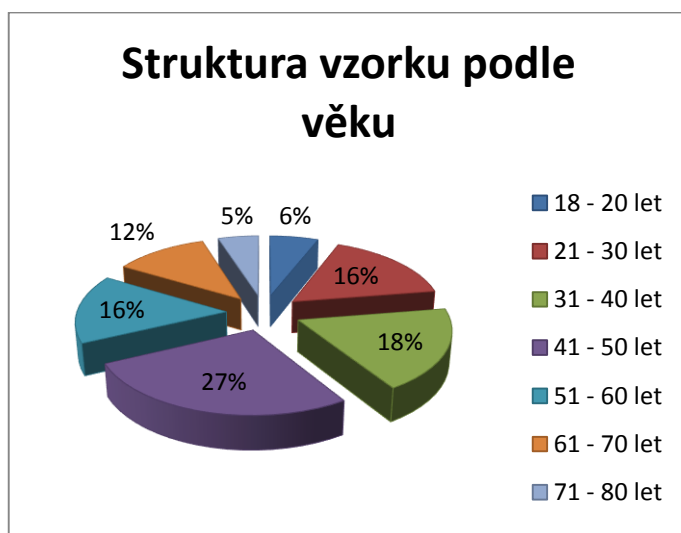
¹⁷² Radvan, Eduard. Vavřík, Michal. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: IMS, 2009, s. 45.

Struktura výzkumného vzorku

Tab. 1. Struktura výzkumného vzorku

Věk	18-20 let		21-30 let		31-40 let		41-50 let		51-60 let		61-70 let		70-80 let		Celkem	
	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž
Vzdělání																
Základní	3	1	0	3	0	1	1	0	1	3	1	0	2	0	8	8
Středoškolské	6	2	12	10	9	19	20	13	15	9	8	14	3	3	73	70
Vysokoškolské	0	0	6	2	4	4	8	12	1	2	0	0	0	2	19	22
Celkem	9	3	18	15	13	24	29	25	17	14	9	14	5	5	100	100

Graf č. 2. Struktura vzorku podle věku

Graf č. 3. Struktura vzorku podle vzdělání

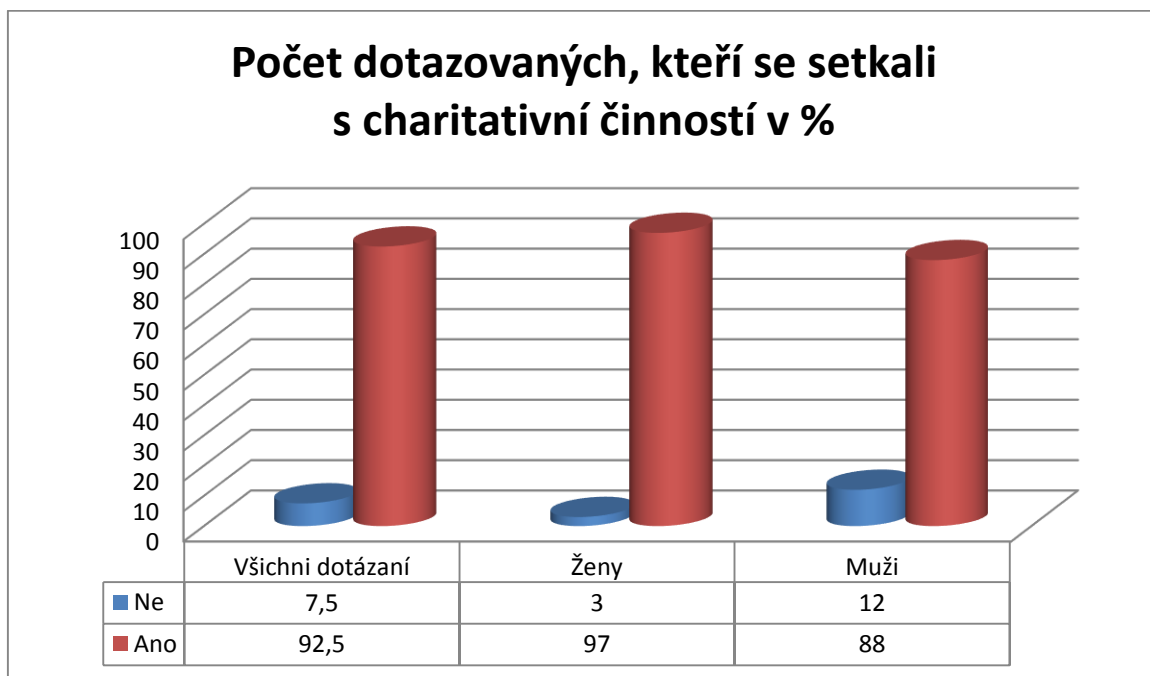
3.5 Prezentace dat

Prezentace byla provedena z dat získaných dotazníkovým šetřením.

1. Setkal jste se někdy s nějakou charitativní činností?

Tuto otázku jsem respondentům položila, protože jsem pomocí ní chtěla navodit atmosféru toho, čeho se šetření týkalo. Předpokládala jsem, že opravdu každý z nás se již s charitativní činností v nějaké formě setkal. Překvapilo mě, že 7,5 % respondentů z výzkumného vzorku uvedlo, že se s ní nikdy nesetkali. Více charitu v životě nevnímají muži (12 %) z celkového počtu mužů ve vzorku než ženy (3 %) z celkového počtu žen ve vzorku. Ženy, které se s charitativní činností nesetkaly, byly ve věku 20 let, 51 let a 64 let a podle vzdělání se jednalo o ženy se základním a středním vzděláním. U mužů v této sledované kategorii převládala věk 40 - 50 let (4 muži) a 50 - 60 let (4 muži), vzdělání u mužů převládalo střední (9 mužů). Žádný z těch, kdo se s charitou nikdy nesetkal, neměl vysokoškolské vzdělání.

Graf č. 4. Počet dotazovaných, kteří se setkali s charitativní činností

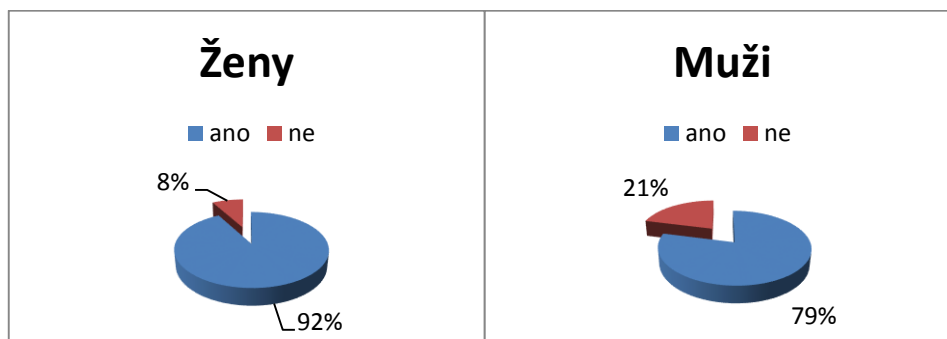
2. Přispěl jste někdy nějakou formou na charitu?

Graf č. 5. Všichni, kteří někdy přispěli nějakou formou na charitu

Výsledky ukazují, že většina – 85 % respondentů ve vzorku – na charitu někdy přispěla. Pracovníci Charity Břeclav poukazovali při rozhovorech na rozdíl mezi ženami a muži a jejich ochotou přispět. S tím se setkává například paní Jana Studýnková, koordinátorka dobrovolníků při realizaci Tříkrálové sbírky (str. 43). Proto jsem tuto otázku v dotazníku položila a potvrdilo se, že méně na charitativní činnost přispívají muži. Takto odpověděli muži, kteří se s charitou nikdy nesečkali (otázka č. 1), ale také 9 mužů, kteří přestože s charitou přišli do styku, ničím na ni nepřispěli – celkem 21 % mužů z výzkumného vzorku.

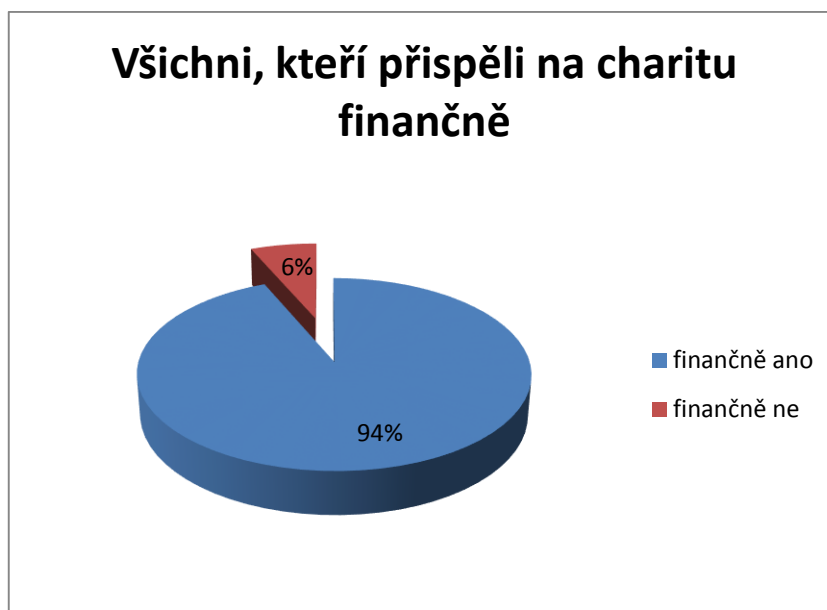
Graf č. 6. Ženy a muži, kteří někdy přispěli nějakou formou na charitu

3. Pokud ano, přispěl jste finančním příspěvkem?

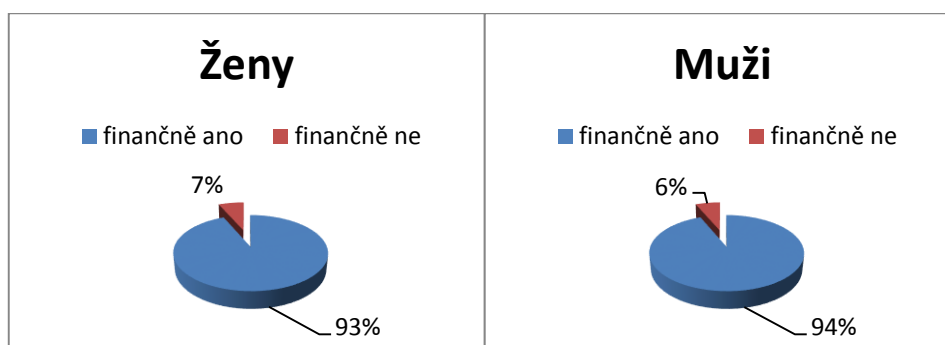
Na charitu někdy celkem přispělo 171 dotázaných (85 %) a z tohoto počtu celkem 94 % věnovalo finanční příspěvek. Jedná se o nejrozšířenější formu darování.

Graf č. 7. Všichni, kteří přispěli na charitu finančně

Není žádný výrazný rozdíl mezi ženami a muži z výzkumného vzorku ve volbě formy příspěvku. U obou pohlaví převládá finanční pomoc.

Graf č. 8. Ženy a muži, kteří přispěli na charitu finančně

4. Jakým jiným způsobem než finančně jste přispěli na charitu?

Tato otázka byla otevřená. Většina respondentů uvedla, že jiným než finančním příspěvkem nepřispívá. Z jiných způsobů darování byla uváděna především materiální pomoc ve formě darování šatstva a obuvi, čisticích prostředků a pomůcek na úklid do povodňových oblastí, hračky pro děti do Domova svaté Agáty. Pouze 4 ženy uvedly, že pomáhají formou dobrovolnictví v Charitě Břeclav.

5. Pokud na charitu přispějete finanční částkou, jste si naprosto jistí, že příspěvek bude použitý k účelu, ke kterému byl určen?

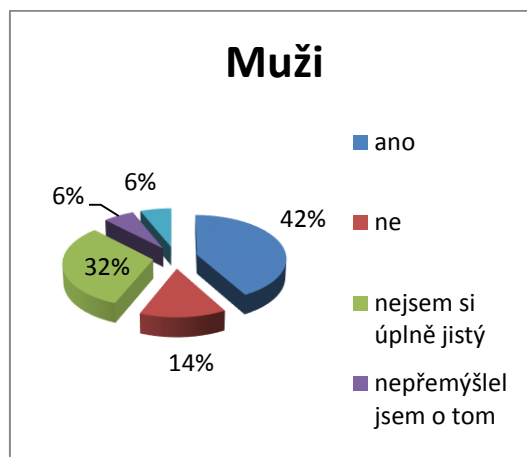
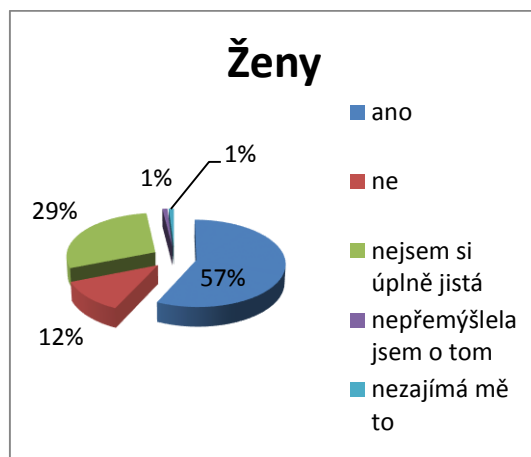
Při svých návštěvách charity jsem se setkala s postřehy pracovníků, že muži se více zajímají o účel příspěvku a musí si být jistí tím, že příspěvek bude použit k tomu, k čemu byl určen. To je při darování ovlivňuje více než ženy. Tento názor mně ze své praxe potvrdil také ředitel Oblastní charity Břeclav (str. 33). Tuto otázku jsem do dotazníku položila, abych si to ověřila. Zjistila jsem, že ženy ve vzorku více důvěřují tomu, že účel sbírky bude splněn.

Tab. 2. Důvěra v příspěvek na charitu – 1. část

	ženy		muži		celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Ano	57	57 %	41	41 %	98	49 %
Ne	12	12 %	14	14 %	26	13 %
Nejsem si úplně jistý, ale přesto přispěji	29	29 %	31	31 %	60	30 %

Graf č. 9. Důvěra v příspěvek na charitu – ženy

Graf č. 10. Důvěra v příspěvek na charitu – muži

Ze zkoumaného vzorku mužů 6 % vůbec nepřemýšlí o tom, zda příspěvek splní svůj účel a 8 % mužů ze vzorku to nezajímá vůbec. U zkoumaného vzorku žen je u obou položek výsledek 1 %. To je v celkovém poměru zkoumaného vzorku zanedbatelné procento. Z výsledků vyplývá, že muži ve vzorku charitě méně důvěřují, ale přispějí i tehdy, pokud si nejsou úplně jistí, kde bude příspěvek použitý, a také ve větší míře než ženy ze vzorku o příspěvku nepřemýšlejí nebo jim nezáleží na tom, jak bude jejich příspěvek použitý.

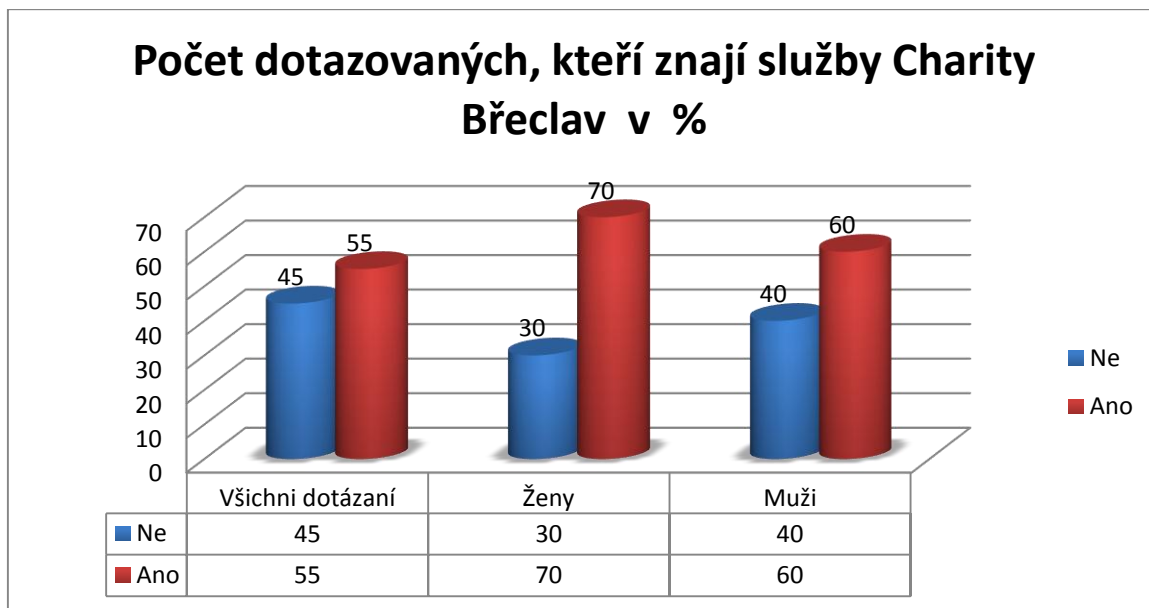
Tab. 3. Důvěra v příspěvek na charitu – 2. část

	ženy		muži		celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Nepřemýšlel jsem o tom	1	1 %	6	6 %	7	3,5 %
Nezajímá mě to	1	1 %	8	8 %	9	4,5 %

6. Znáte nějaké služby Oblastní charity Břeclav?

Oblastní charita Břeclav v roce 2012 oslavila výročí dvaceti let svého působení v Břeclavi. Při této příležitosti uspořádala výstavu fotografií, kterou se snažila veřejnost seznámit se svou činností (str. 41). Další akce, Noc venku, přibližovala problematiku života na ulici a prezentovala možnost ubytování v Azylovém domě, využití služeb K-centra a Nízkoprahového zařízení (str. 54). Ošetřovatelská a pečovatelská služba umísťuje svoje reklamní letáčky do zdravotnických zařízení a klubů důchodců, aby oslovila vhodnou cílovou skupinu uživatelů (str. 58). Charita má také fungující webové stránky. Položila jsem výše uvedenou otázku, abych zjistila, jestli je její prezentace dostatečná, jestli občané Břeclavi znají její služby a jaký je rozdíl v informovanosti mezi ženami a muži. Překvapilo mě, že pouze 55 % respondentů zná nějakou službu Oblastní charity. Více jsou informovány ženy, z celkového počtu žen ve vzorku jich 70 % zná služby břeclavské Charity.

Graf č. 11. Počet dotazovaných, kteří znají služby Charity Břeclav

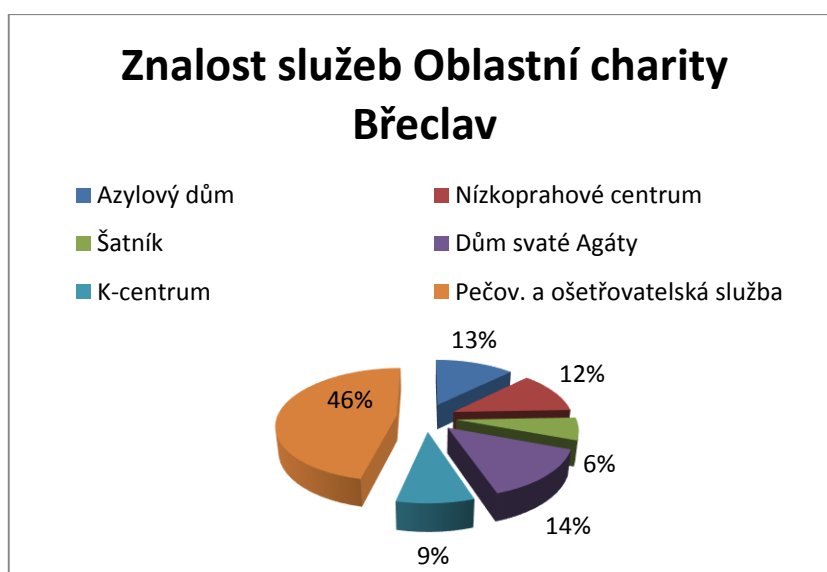

Toto zjištění by mohlo být zajímavé také pro pracovníky Charity Břeclav, a jak uvedl pan ředitel, měli by změnit strategii a více se reklamě věnovat (str. 32).

7. Pokud ano, tak jaké?

Z celkového počtu respondentů ve vzorku uvedlo 55 % dotázaných, že znají nějaké služby Oblastní Charity Břeclav. Mezi uváděné služby patřila Pečovatelská a ošetrovatelská služba, Azylový dům, Nízkoprahové zařízení, Šatník, Domov svaté Agáty a K-centrum.

Graf č. 12. Znalost služeb Oblastní charity Břeclav

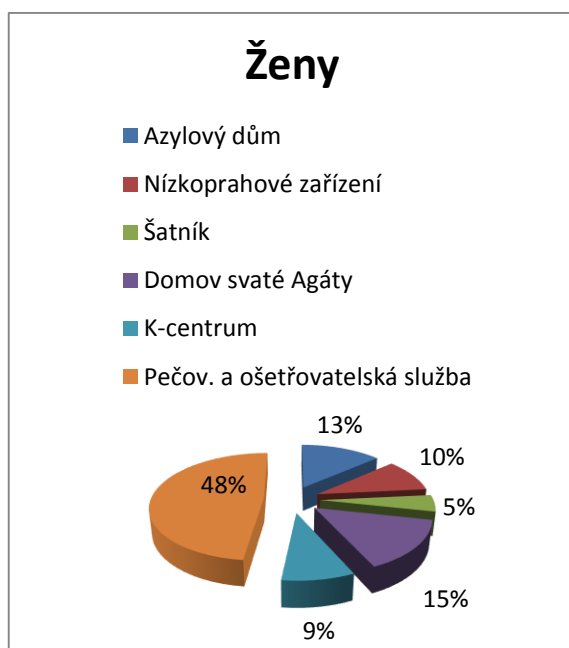

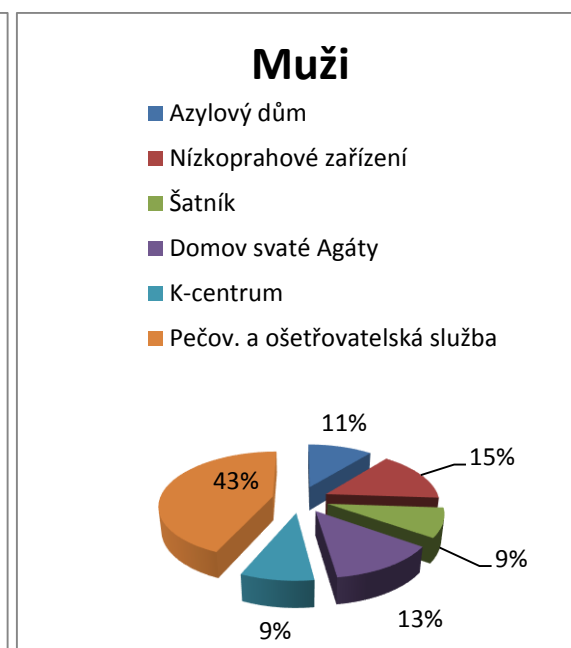
Nejrozšířenější službou byla Pečovatelská a ošetřovatelská služba. Přestože jsou to dvě oddělené služby, jak jsem je popisovala na str. 56 - 59, respondenti ve vzorku tyto služby spojovali do jedné. Také z tohoto důvodu patřila tato služba mezi nejznámější, a to u 46 % respondentů ze vzorku, kteří uvedli, že znají některé služby Charity Břeclav. Jedná se o službu, která je poskytována především břeclavským občanům a je také nejvíce podporovaná z dotací města Břeclav, jež jsou určeny na Charitu. Na Pečovatelskou službu je přiděleno 47 % z celkového podílu dotací města Břeclav a 5 % dotací podporuje Výdejnu obědů, která je součástí této služby (str. 64). Ošetřovatelská služba není městem dotovaná vůbec, neboť je plně hrazena ze zdravotního pojištění. Sami pracovníci těchto služeb přiznávají, že jejich činnosti na sebe navazují a nedovedou si představit jednu bez druhé (str. 58).

Rozdíl ve znalosti služeb byl také mezi ženami a muži.

Graf č. 13. Znalost služeb – ženy

Graf č. 14. Znalost služeb – muži

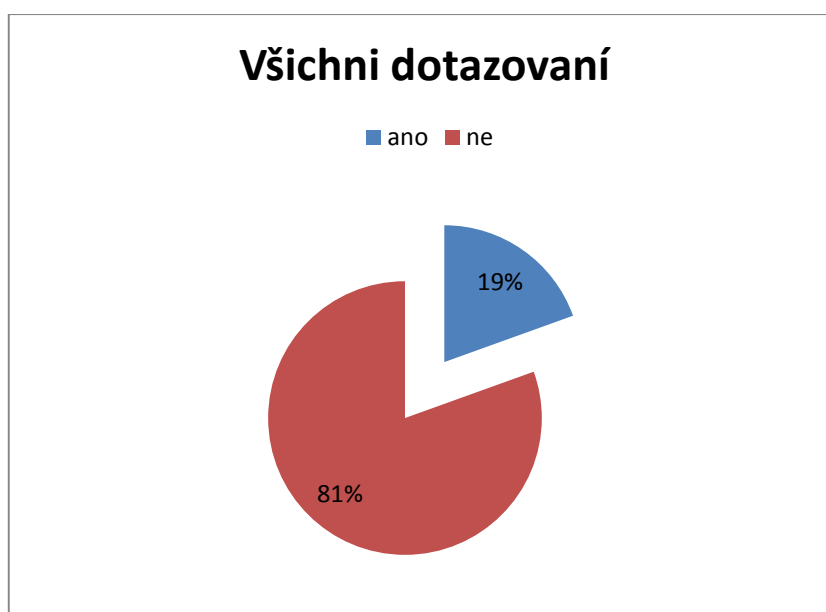

Ženy jsou více než muži informovány o Pečovatelské a ošetřovatelské službě, a to poměrem 48 % žen ku 43 % mužů ze zkoumaného vzorku ze všech, kteří znají služby Charity Břeclav. Ženy mají také větší povědomí o Domově svatě Agáty – 15 % žen a 13 % mužů a o Azylovém domě – 13 % žen a 11 % mužů ze zkoumaného vzorku. Muži jsou více seznámeni se službou Nízkoprahového zařízení – 15 % mužů a 10 % žen a se službou Šatník – 9 % mužů a 5 % žen ze zkoumaného vzorku ze všech, kteří znají služby Oblastní charity Břeclav.

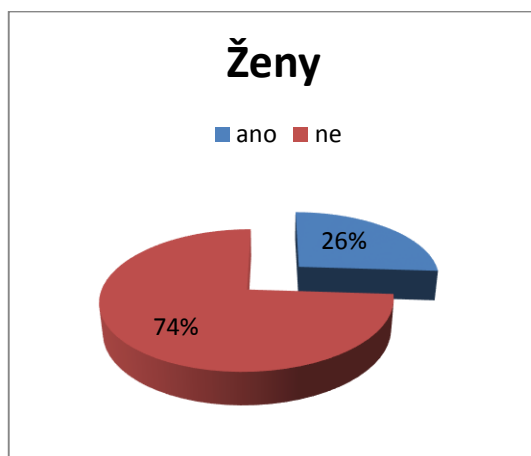
8. Máte nějaké informace o práci dobrovolníka v charitativní organizaci?

Tématem dobrovolnictví jsem se zabývala v praktické části diplomové práce a při rozhovoru mně paní Jana Studýnková, koordinátorka dobrovolníků, popsala, kde dobrovolníky vyhledává, jak s nimi pracuje, a hovořila také o malém zájmu o dobrovolnictví v současné době v Břeclavi (str. 42). Tato otázka měla ověřit, jaká je informovanost o možnosti pomoci mezi lidmi a jestli je rozdíl mezi ženami a muži. Výsledek byl pro mě doslova alarmující. Ze vzorku mělo jen 19 % respondentů nějaké informace o práci dobrovolníka v charitě. U mužů to bylo dokonce pouze 13 % z celkového počtu mužů ve vzorku.

Graf č. 15. Informace o práci dobrovolníka – všichni dotazovaní

Graf č. 16. Informace o dobrovolnictví – ženy

Graf č. 17. Informace o dobrovolnictví – muži

9. Měl byste zájem pracovat v charitativní organizaci jako dobrovolník?

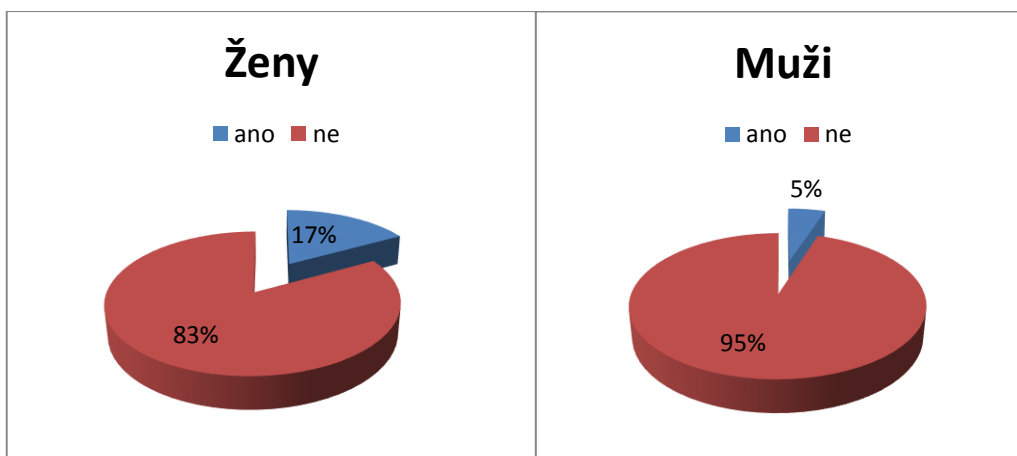
Touto otázkou jsem chtěla posoudit, zda je zájem o pomáhání potřebným formou dobrovolnictví, jestli se najdou lidé, kteří by se chtěli do této činnosti aktivně zapojit. Výsledek je opět k zamyšlení. Ze vzorku pouze 11 % respondentů by mělo zájem pracovat v charitě jako dobrovolník.

Graf č. 18. Zájem o práci dobrovolníka – všichni dotazovaní

U této otázky se projevil rozdíl v přístupu k dobrovolnictví mezi ženami a muži. Zájem pracovat jako dobrovolník má 17 % žen z celkového počtu žen ve vzorku, u mužů je to pouze 5 % z celkového počtu mužů ve vzorku.

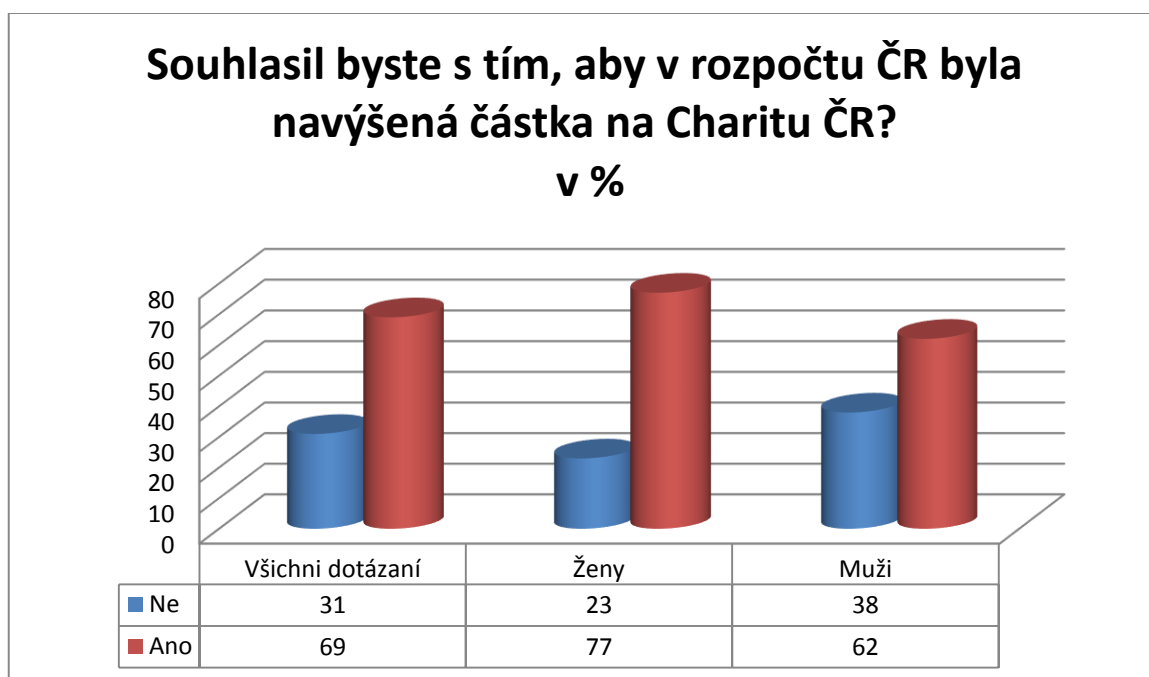
Graf č. 19. Zájem o práci dobrovolníka – ženy a muži

10. Souhlasil byste s tím, aby v rozpočtu České republiky byla navýšena částka určená na Charitu ČR?

Schodkový rozpočet České republiky¹⁷³ je velmi často diskutovanou otázkou. „*Propad ekonomiky, zadlužování, hospodářská krize*“ slyšíme v televizi, rozhlasu, čteme každodenně v novinách. Byli by v dnešní době, kdy finance scházejí ve všech oblastech, lidé nakloněni tomu, aby se v rozpočtu ČR navýšila částka na Charitu?

Graf č. 20. Souhlas s navýšením rozpočtu ČR na Charitu ČR

Jak vidíme v grafu, respondenti by částku v rozpočtu ČR na Charitu navýšili. Ze vzorku by 69 % respondentů s navýšením souhlasilo. Muži jsou v této otázce opatrnější. Z celkového počtu mužů ve vzorku by s navýšením nesouhlasilo 38 % mužů, což je více než celkový počet záporných odpovědí u všech posuzovaných ve vzorku. Ze vzorku by s navýšením rozpočtu ČR na Charitu nesouhlasilo 31 % respondentů.

¹⁷³ Sbírka zákonů Česká republika [online]. [cit. 2014-03-14]

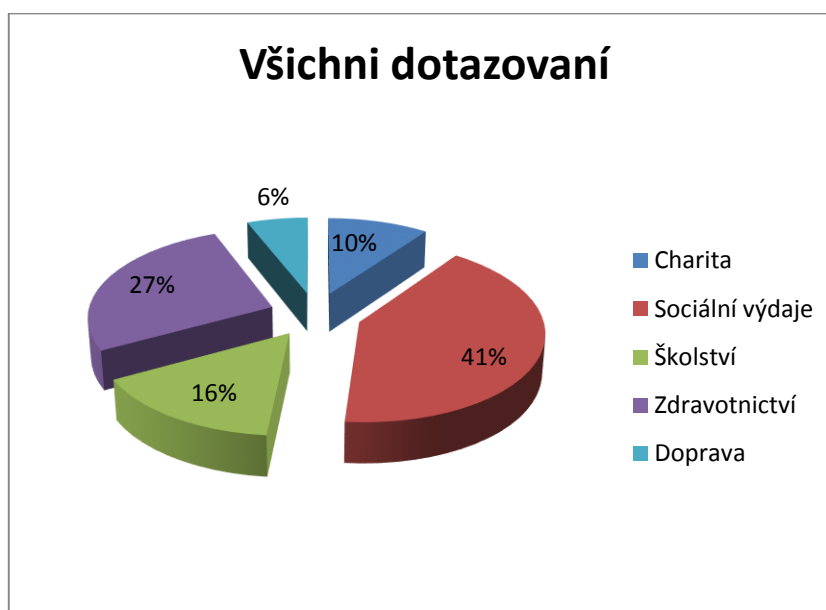
Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2013/zakon-c-4752013-sb-16365>

11. Pokud byste mohl ovlivnit navýšení rozpočtu České republiky, kterou oblast byste upřednostnil?

U předcházející otázky 69 % respondentů ze vzorku souhlasilo s navýšením částky rozpočtu ČR určené na Charitu ČR. Jaké ale bude srovnání, pokud budou respondenti volit i mezi jinými oblastmi? Výběr jsem zaměřila na tyto resorty:

- a) Příspěvek na Charitu ČR
- b) Příspěvek na sociální výdaje (např. mateřská, soc. dávky, podpora v nezaměstnanosti, důchody)
- c) Příspěvek na resort školství
- d) Příspěvek na resort zdravotnictví
- e) Příspěvek na resort dopravy

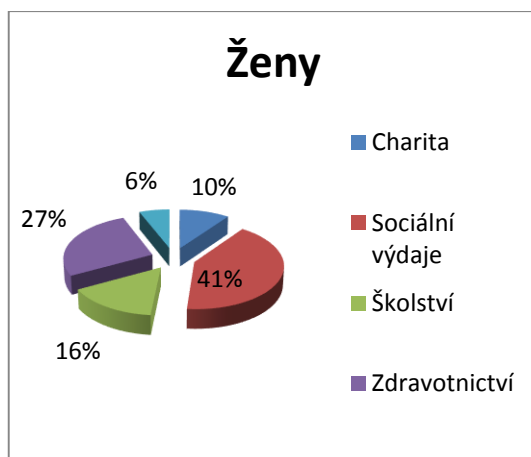
Graf č. 21. Navýšení rozpočtu ČR – všichni dotazovaní

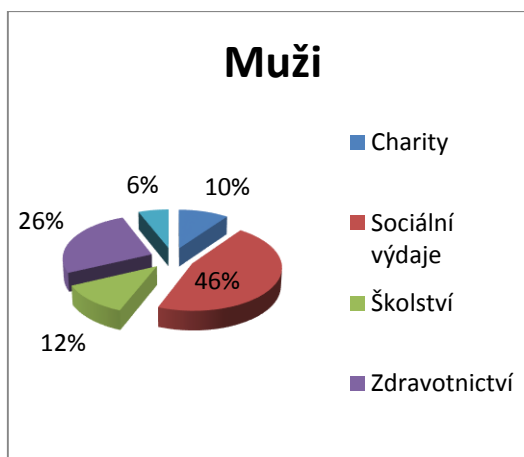
Respondenti ze vzorku by sice souhlasili s navýšením částky na Charitu ČR, ale pokud by si mohli vybírat z více oblastí, preferovali by sociální oblast, a to 41 % respondentů ze vzorku. Příspěvek na Charitu ČR by navýšilo pouze 10 % respondentů, více respondentů je pro navýšení do resortu školství – 16 % ze vzorku a zdravotnictví – 27 % respondentů ze vzorku. Nejmenší část respondentů by souhlasila s navýšením částky na resort dopravy.

V této otázce se shodly ženy i muži, a to tím, že s navýšením částky na Charitu ČR by souhlasilo 10 % žen ze vzorku, stejně tak 10 % mužů ze vzorku, což se shoduje s celkovým počtem 10 % respondentů ze vzorku.

Graf č. 22. Navýšení rozpočtu ČR – ženy

Graf č. 23. Navýšení rozpočtu ČR – muži

S navýšením částky na sociální výdaje by více souhlasili muži, 46 % z celkového vzorku mužů, což je více než celkový počet respondentů ze vzorku, kteří preferovali tuto oblast – 41 %.

Já jsem upřednostnila oblast zdravotnictví, proto mě překvapilo, že lidé ve vzorku více preferovali sociální oblast.

Tab. 4. Porovnání resortů rozpočtu ČR

	muži		ženy		celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Charita	10	10 %	10	10 %	20	10 %
Sociální výdaje	37	37 %	46	46 %	83	41 %
Zdravotnictví	28	28 %	26	26 %	54	27 %

3.6 Interpretace výsledků výzkumu

„Pomáhání, jehož podkladem se stala vsutku nezištná láska k bližnímu bez nároku na odměnu, bylo základním piliřem křesťanské etiky již od dob, kdy první křesťané sloužili tajné mše v katakombách na Via Appia. Vzdor krutostem, jimiž lidstvo za dobu své existence prošlo, je dodnes vzájemná pomoc jednou z nejdůležitějších mravních norem západní společnosti. Po celá dlouhá staletí mělo jako účinná hodnota vliv na zjemňování mezilidských vztahů a bylo první „prevencí“ lhostejnosti, sobectví a sebestřednosti. Nemělo by však šanci se prosadit, kdyby lidská přirozenost nebyla také sociální povahy, a kdyby člověk nebyl odkázán díky své fyzické nedostatečnosti již od samotných počátků svého pobytu ve světě na spolupráci a pomoc druhých.

Je ovšem také pravda, že jeden z Lorenzem vyložených smrtelných hříchů, přelidnění, podrobuje v současnosti člověka a jeho ochotu pomáhat nezáviděné zkoušce – jestliže je fylogeneticky připraven na život v malých společenských skupinách, kde se všichni navzájem znají a jsou vzájemně nezaměnitelní, jak potom pomáhat neznámým? Jak cítit s těmi, jejichž potřeby jsou v rozporu s potřebami našimi, a tudíž se přiči instinktivním, rozumem obtížně krotitelným zájmům člověka? “¹⁷⁴

Na předcházející otázky, které souvisejí s tím, v jakém smyslu má v dnešní společnosti založené na tržních principech svoje místo charita, jsem se snažila svou diplomovou prací hledat odpovědi. Stanovila jsem hypotézy, kterými jsem si chtěla potvrdit názory respondentů na charitu. Hypotézy jsem stanovila na základě postřehů, s nimiž jsem se setkala při psaní mé diplomové práce. Jedná se o jevy, o kterých všichni mluví jako o všeobecně známých věcech, mohou tedy působit jako jednoduché a nezajímavé. Přesto jsem se pokusila tato základní tvrzení prozkoumat a zjistit, jestli to, co si myslí lidé kolem mě, se zakládá na pravdě, nebo je skutečnost úplně jiná.

---

¹⁷⁴ Kraus, Blahoslav. Poláčková, Věra et al. *Člověk – prostředí – příroda*. Brno: Paido, Brno 2001, s. 176 -177. ISBN 80-7315-004-2

Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1:

Na charitu přispívá ve výzkumném vzorku více žen než mužů.

Hypotéza byla potvrzena.

Ze zkoumaného vzorku 92 % žen někdy přispělo na charitu, u mužů je tato sledovaná kategorie nižší. Pouze 79 % mužů ze zkoumaného vzorku někdy přispělo na charitu.

Hypotéza č. 2

Ženy více než muži budou souhlasit s tvrzením: „jsem přesvědčen/a, že finanční příspěvek na charitu bude použitý k účelu, ke kterému je určen“.

Hypotéza byla potvrzena.

Ženy ve zkoumaném vzorku se více ztotožnily s tvrzením v hypotéze – 57 % žen ku 42 % mužů ve vzorku. 14 % mužů ze vzorku se s tvrzením neztotožnilo vůbec, 6 % mužů uvedlo, že je to nezajímá, a 6 % mužů ze vzorku o tom vůbec nepřemýšlí. Muži na charitu přispějí, i pokud si nejsou jisti tím, kde budou finance použity, a to 32 % mužů ze zkoumaného vzorku, což je více než 29 % žen ze zkoumaného vzorku, které odpověděly stejně.

Hypotéza č. 3:

H3: Ženy ve výzkumném vzorku tvrdí, že mají častěji více informací o službách Oblastní charity Břeclav než muži ve výzkumném vzorku.

Hypotéza byla potvrzena.

Ve výzkumném vzorku 70 % žen mělo informace o službách Charity Břeclav, což je ovšem jen o 10 % více než u mužů ve výzkumném vzorku.

Hypotéza č. 4:

Respondenti ve výzkumném vzorku nemají zájem o práci dobrovolníka v charitě.

Hypotéza byla potvrzena.

Z výzkumného vzorku 89 % respondentů nemá zájem o práci dobrovolníka. Ženy z výzkumného vzorku mají větší zájem pracovat jako dobrovolník – 17 %, než muži, u kterých je tento zájem minimální, pouze 5 % mužů ze vzorku.

Hypotéza č. 5:

Pokud by respondenti ve výzkumném vzorku mohli ovlivnit navýšení částek v rozpočtu České republiky, preferovali by oproti jiným variantám navýšení rozpočtu v resortu zdravotnictví.

Hypotéza byla vyvrácena.

Nejvíce respondentů z výzkumného vzorku upřednostnilo sociální oblast, a to 41 % respondentů z celkového počtu ve výzkumném vzorku. Se zvýšením příspěvku na zdravotnictví souhlasí 27 % respondentů z celkového počtu ve výzkumném vzorku.

3.7 Diskuze

H 1: Na charitu přispívá ve výzkumném vzorku více žen než mužů.

Hypotézou jsem chtěla ověřit názory pracovníků Oblastní charity Břeclav, především postřeh paní Jany Studýnkové, koordinátorky dobrovolníků, která pozoruje rozdíl mezi ženami a muži u příspěvků na Tříkrálovou sbírku, kde jsou častějšími přispěvateli právě ženy (str. 43). Myslím si, že ženy jako matky jsou více empatické, umí se více vcítit do problémů jiných a mají také větší tendenci pomáhat a situaci řešit. Chtěla jsem zjistit, jestli tato základní charakteristika mužů a žen může ovlivnit přístup k charitativní činnosti.

V současné době, kdy se s výzvou k příspěví „na dobrou věc“ setkáváme na každém kroku, je překvapující, že 21 % mužů ze zkoumaného vzorku na charitu nikdy nepřispělo a dokonce 12 % mužů ze vzorku se s charitativní činností nikdy nesetkalo. Je možné, že tito muži ve vzorku nevnímají výzvy charitativních organizací a neztotožňují se s potřebou přispět, a proto si vůbec nepřipouštějí, že se s charitou již někdy setkali. Možná, že pokud bych u těchto mužů ze vzorku volila kvalitativní formu výzkumu a otázky kladla osobně formou rozhovoru a zdůraznila, co může setkání s charitativní činností znamenat, by jejich odpověď byla jiná.

H 2: Ženy více než muži budou souhlasit s tvrzením: „jsem přesvědčen/a, že finanční příspěvek na charitu bude použitý k účelu, ke kterému je určen“.

Hypotézu jsem stanovila v návaznosti na předcházející hypotézu a opět jsem pracovala s názory pracovníků Oblastní charity Břeclav. Měla jsem za to, že pokud méně mužů přispívá na charitu, může to být ovlivněno jejich nedůvěrou k charitativní činnosti. Tento názor prezentoval ředitel Charity Břeclav při našem rozhovoru. S nedůvěrou mužů k charitativní činnosti se setkává ve své praxi, neboť podle něj si muži často ověřují, jak bylo s příspěvkem naloženo (str. 33). Myslela jsem si, že méně mužů na charitu přispívá, protože si nejsou jisti tím, že finanční příspěvek bude použitý k účelu, k němuž byl určen. Nejen že méně mužů ze vzorku na charitu přispívá, ale mají k ní také menší důvěru. Méně mužů ze vzorku věří tomu, že pokud na charitu přispějí, bude příspěvek použitý k určenému účelu. Tento výsledek může být zajímavý pro břeclovskou Charitu, protože se jedná o vzorek složený z obyvatel Břeclavi. Možná by se pracovníci Charity Břeclav mohli zamyslet nad tím, jestli je vyúčtování jejich hospodaření dostatečně transparentní a jakým způsobem by mohli získat větší důvěru k jejich činnosti, a to nejen ze strany mužů. Třeba by to byl také krok k získání finanční podpory od nových dárců.

H 3: Ženy ve výzkumném vzorku tvrdí, že mají častěji více informací o službách Oblastní charity Břeclav než muži ve výzkumném vzorku.

Oblastní charita Břeclav v roce 2012 oslavila výročí dvaceti let svého působení v Břeclavi a u této příležitosti se snažila prezentovat veřejnosti svoji činnost a služby, které poskytuje (str. 41). Doba, po kterou v Břeclavi působí, se mně zdála dostatečně dlouhá k tomu, aby se občané Břeclavi seznámili s tím, co nabízí. Myslela jsem si, že ženy ve větší míře

zajišťují chod domácnosti, starají se o své staré rodiče nebo prarodiče, více soucítí s lidmi v nouzi, jako jsou bezdomovci, opuštěné matky s dětmi a také více řeší problémy, pokud dítě nebo partner užívá drogy. Na tomto základě jsem stanovila tuto hypotézu, která se potvrdila. Rozdíl mezi ženami a muži ze vzorku ovšem není velký. Může to být způsobeno tím, že se dnes mění role v domácnosti,¹⁷⁵ více mužů zastává vlastně historickou pozici ženy v rodině, a tudíž vyhledává např. pečovatelskou službu, která je v Břeclavi nejznámější (tak ji celkově označilo 46 % respondentů z výzkumného vzorku), pro své rodiče nebo také pro sebe. Co se týká mužů, jsou také častějšími uživateli služby, jako je Azylový dům (str. 53) nebo K-centrum (str. 60), vždyť je i více mužů bezdomovců než žen bez domova (str. 38). Jedná se o situace, do kterých se častěji dostávají muži, a to může vést k tomu, že se o tyto služby muži zajímají, i když je nevyužívají. Muži také více uvedli jako známou službu Šatník, 9 % mužů z výzkumného vzorku, zatímco ženy ze vzorku ji uvedly jen v 5 %. Tady jsem se domnívala, že bude výsledek opačný, že více ženy budou starým ošacením přispívat do Šatníku, a proto budou také s touto službou seznámeny. Je možné, že ne všichni, kteří do Charity přispěli starým ošacením, si uvědomili, že se nejedná jen o příspěvek, ale že je to služba pro některé klienty Charity. Všechny uvedené důvody mohou být příčinou toho, že je rozdíl v informovanosti mezi ženami a muži tak malý, přestože je hypotéza platná. Zajímavým ukazatelem může být také to, že 45 % dotázaných ve výzkumném vzorku nezná žádné služby Oblastní charity Břeclav. Tento výsledek může být opět zajímavý pro pracovníky Oblastní charity Břeclav, neboť tady se ukazuje, že změna strategie v prezentaci činnosti Charity, kterou zamýšlí ředitel Charity (str. 32), je potřebná. Účinnější způsob prezentace nabízených služeb může do Charity Břeclav přivést nové klienty a sponzory.

H 4: Respondenti ve výzkumném vzorku nemají zájem o práci dobrovolníka v charitě.

Ve své diplomové práci se věnuji mj. otázce dobrovolnictví (str. 40 - 45) a na bázi poznatků z této problematiky jsem stanovila hypotézu. Na jedné straně vzniká nový obor – management dobrovolnictví (str. 45), na straně druhé paní Jana Studýnková, koordinátorka dobrovolníků, uvádí, že je malý zájem o práci dobrovolníka v Charitě (str. 42).

---

¹⁷⁵ MÜHLPACHR, Pavel a kol. *Sociální pedagogika II*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, s. 86

Může to souviset s informovaností o práci dobrovolníků. Pouze 19 % dotazovaných z výzkumného vzorku má nějaké informace o tom, co dobrovolnictví obnáší. Ženy jsou o této oblasti více informované – 26 % žen z výzkumného vzorku má informace o práci dobrovolníka. Informovaných mužů je pouze 13 % z výzkumného vzorku. Výsledek výzkumu může být přínosný pro koordinátorku v Charitě Břeclav, neboť výzkumný vzorek je složen pouze z občanů Břeclavi, a může vést k zamýšlení nad tím, jakou cestou se při náboru dobrovolníků ubírat. Při své návštěvě Charity jsem zaznamenala, jak na jedné straně Charita po dobrovolnících volá, ale na druhé straně má málo zkušeností s tím, jak potenciální dobrovolníky zaujmout. Větší prezentace této prospěšné práce by mohla přimět více ochotných lidí pomáhat jako dobrovolník, což může např. snížit náklady na provoz Charity. Nejen finanční prostředky jsou pomocí, lidská blízkost je někdy nenahraditelná.

H 5: Pokud by respondenti ve výzkumném vzorku mohli ovlivnit navýšení částek v rozpočtu České republiky, preferovali by oproti jiným variantám navýšení rozpočtu v resortu zdravotnictví.

Finanční prostředky přímo souvisejí s charitativní činností. Ať už se jedná o částky ze státního rozpočtu, z rozpočtu krajů nebo obcí, z dotací, o sponzorské dary či drobné příspěvky od občanů, vždy jsou pro charitu důležité. Rozpočet ČR je zatížený dluhem.¹⁷⁶ Z toho vyplývá, že novorozenec v ČR vstupuje do života s dluhem ke státu. Byla by v této situaci vůle respondentů ze vzorku navýšit státní rozpočet na Charitu ČR, nebo jsou důležitější resorty? Tato otázka mě inspirovala při sestavování hypotézy. Já jsem preferovala resort zdravotnictví, neboť sama pocítuji, že v této oblasti jsou finanční prostředky omezeny, a myslím si, že je to jeden z důvodů vysokých doplateků za léky, za některé operace a celkové poplatky ve zdravotnictví. Navýšením příspěvku do tohoto resortu jsem měla na mysli snížení všech těchto položek. Moje hypotéza se nepotvrdila. Nejvíce respondentů ze vzorku by upřednostnilo sociální oblast, zdravotnictví bylo druhou nejvíce preferovanou oblastí. Rozdíl mezi uvedenými resorty je významný. Výsledek si vysvětluji tím, že se lidé obávají hrozící nezaměstnanosti, snižujících se sociálních dávek, důchodové reformy, to jsou jen některé faktory, proč lidé volají po větších sociálních

---

¹⁷⁶ Sbírka zákonů Česká republika [online]. [cit. 2014-03-14]

Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2013/zakon-c-4752013-sb-16365>

jistotách v souvislosti s kritikou sociálního státu,¹⁷⁷ a proč tedy preferovali sociální oblast. Pokud však respondenti ve vzorku odpovídali na otázku, jestli by souhlasili s tím, aby byla navýšena v rozpočtu ČR částka pouze na Charitu ČR a neměli srovnání s jiným resortem, tak 69 % respondentů z výzkumného vzorku s navýšením souhlasilo.

Výsledky výzkumu se vztahují pouze k výzkumnému vzorku, ale některé výsledky shledávám natolik zajímavé, že by tento výzkum mohl být proveden na širší populaci s tím, že by byl vzorek reprezentativní. Některé výsledky mohou být zkreslené vzorkem, který se do výzkumu dostal, když výběr probíhal nahodile, a proto největší skupinu ve vzorku tvoří muži a ženy ve věku 40 - 50 let (tab. 1). Pokud by byl tento výzkum proveden se vzorkem z širší populace, mohly by výsledky sloužit Charitě ČR a pomoci jí v její činnosti.

---

¹⁷⁷ KELLER, Jan. *Soumrak sociálního státu*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7419-017-9
KELLER, Jan. *Tři sociální světy*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7419-031-5

ZÁVĚR

Ze všech stran dnes slyším, že lidé mají na zřeteli především své osobní cíle, svůj prospěch a to někdy i na úkor ostatních. Ne všem se podaří zvládnout nároky dnešní doby bez pomoci druhých. Příčinou nemusí být jen selhání na životní cestě. Handicapem může být zdravotní postižení, nemoc, ale třeba také přírodní katastrofy, které se v současnosti objevují stále častěji. Člověk je tak vystavený náročné životní situaci a hledá pomocnou ruku, ochotnou pomoci při řešení jeho problémů.

Charita historicky tuto pomocnou ruku podává, vždyť mottem Charity České republiky je „pomoc lidem v nouzi“.

Charitě České republiky, její historii, poslání a cílům se věnuji v teoretické části své diplomové práce, kde jsem se blíže zaměřila na Oblastní charitu Břeclav. Nechtěla jsem se s její prací seznámit pouze v teoretické rovině, proto jsem navštívila postupně všechny její zařízení. Poznala jsem tak rozmanitost služeb, které Charita nabízí, a to přímo prostřednictvím pracovníků, kteří je poskytují. Ve své práci popisuji postřehy pracovníků, jejich názory na to, jak veřejnost vnímá působení a práci Charity v Břeclavi, zda oni sami cítí, že je dnes pomoc Charity stále aktuální a vyhledávaná, jestli pojmy úcta, empatie a pomoc bližnímu podle nich nejsou pouze prázdné fráze. Chtěla jsem si jejich názory ověřit, a proto jsem praktickou část zaměřila na vztah lidí k charitativním organizacím a aktivitám.

Vycházela jsem především z tématu své práce a snažila jsem se zjistit, jaké místo má dnes charita ve společnosti založené stále více na tržních principech. Vnímají dnes lidé vůbec charitu kolem sebe? A co pro ně znamená? Zaslouží si nějakou pomoc bezdomovec, který se do své situace dostal sám nebo jen svým zápachem obtěžuje okolí, a proto je nejlepší přivolat hlídku policie, ať ho někam „odklidí“, nebo si ho vůbec nevšimat? Je charita příspěvek do kasičky na Tříkrálovou sbírku, na Světlušku, na vesničku SOS? A pokud přispějí, přijde částka tam, kam je určená, nebo se dnes nedá věřit ničemu, natož nějaké charitě? Je charita bližší ženám, nebo mužům, kdo má více informací? A co narkomani, zaslouží si něčí pomoc, není pro ně škoda peněz? Najde se někdo ochotný pomáhat dobrovolně, bez nároku na mzdu, jen pro svůj dobrý pocit? Na tyto otázky mně odpovídali pracovníci Charity, a abych získala také názory veřejnosti na charitativní činnost, oslovila jsem nahodilý vzorek občanů Břeclavi dotazníkovým šetřením. Snažila jsem se o verifikaci nebo falzifikaci hypotéz, které jsem stanovila právě na základě

rozhovorů s pracovníky Charity Břeclav. Některé hypotézy se mohou zdát až triviální, ale právě všeobecně známá tvrzení jsem využila k tomu, abych si ověřila, jaké postavení charita ve společnosti má, jestli je všem dostatečně známá a jestli jsou lidé v naší společnosti ochotni finančně se na charitě podílet, a to ne jen svým příspěvkem, ale také částkou z rozpočtu ČR. Výsledky provedeného výzkumu se vztahují výhradně k osobám ve výzkumném vzorku, ale některé závěry se mně zdají natolik zajímavé, že by mohl být výzkum provedený vhodnou metodologií na širší populaci a výsledky by pak mohly sloužit Charitě ČR a prospět jí při její další činnosti.

Dalším cílem mé diplomové práce je také charakterizovat vztah charity a sociální pedagogiky. Prostřednictvím výchovy se snaží sociální pedagogika jako životní pomoc o přeměnu lidí a společnosti,¹⁷⁸ zatímco charita praktickou činností pomáhá lidem řešit obtížné životní situace. Sociální pedagogika tak přispívá k pochopení významu charity ve společnosti.

Všudy přítomná hospodářská krize,¹⁷⁹ která stále více rozevívá pomyslné nůžky mezi chudobou a bohatstvím,¹⁸⁰ může u lidí způsobit nejistotu, že v případě nouze se nenajde nikdo, kdo by byl ochotný pomoci, na koho by se mohli obrátit se svými problémy. Záchrané lano může mnohým nabídnout právě Charita ČR, která má své místo ve společnosti už pevně vybudované. Za tímto významným postavením se skrývá dlouhá cesta, kterou Charita již urazila, a svoji pozici vybuodovala právě na hodnotách, jako je pravda, svoboda, spravedlnost a láska.¹⁸¹ Přesvědčila jsem se o tom, že zásady jako důstojnost lidské osoby, společné dobro, solidarita, subsidiarita a kvalita¹⁸² nejsou pro pracovníky Charity jen prázdná slova, ale ukrývají nikdy nekončící, namáhavou práci.

Nikdo z nás neví, jestli mu na jeho životní pouti nevstoupí charita někdy do života nebo sám nevyhledá její pomoc. Aktuálnost charity jsem při psaní diplomové práce pocítovala na každém kroku a nezbyvá mně než konstatovat, že pracovníci Charity ČR si zaslouží naši úctu a respekt.

---

¹⁷⁸ Bakošová, Zlatica. *Sociální pedagogika ako životná pomoc*. 3. vyd. Public promotion, s. r. o., 2008, s. 58. ISBN 978-80-969944-0-3

¹⁷⁹ Hospodářská krize: Politicko–společenská revue Centra pro studium demokracie a kultury [online]. [cit. 2014-03-14] Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/temata/84/hospodarska-krize>

¹⁸⁰ KELLER, Jan. *Soumrak sociálního státu*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7419-017-9
KELLER, Jan. *Tři sociální světy*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7419-031-5

¹⁸¹ Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-11-05]
Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

¹⁸² Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-11-05]
Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Almanach k 20. výročí – Diecézní charita Brno. Vydala Diecézní charita Brno u příležitosti 20-ti letého výročí znovuoobnovení své činnosti, 2012.

BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. 3. vyd. Public promotion, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-969944-0-3

BAUMAN, Zygmunt. *Sociologie pro každý den*. Přeložil Jan Sedláček. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1966.

BAUMAN, Zygmunt. *Úvahy o postmoderní době*. Přeložil Miloslav Petrušek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-11-3

Breclav.charita.cz [online]. [cit. 2014-01-22].
Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/res/data/028/003264.pdf>

CIKRLE, Vojtěch. *Pastýřské listy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-433-0

Dobrovolnické centrum - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2014-01-15].
Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/charitni-sluzby/dobrovolnicke-centrum/>

Domov svaté Agáty - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2014-01-15].
Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/charitni-sluzby/domov-svate-agaty-breclav/>

Hospodářská krize: Politicko-společenská revue Centra pro studium demokracie a kultury [online]. [cit. 2014-03-14]
Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/temata/84/hospodarska-krize>

Charita na přelomu tisíciletí - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09].
Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-pocatkem-noveho-tisiciletí/>

Charita v letech 1994 - 1997 - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09].
Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-v-letech-1994-1997/>

Charita začátkem 90. let - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09].
Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/charita-zacatkem-90-let/>

Jak pomáháme - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-30].
Dostupné z: <http://www.charita.cz/jak-pomahame/>

KELLER, Jan. *Soumrak sociálního státu*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7419-017-9

KELLER, Jan. *Tři sociální světy*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7419-031-5

Kodex Charity České republiky [online]. [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>

KRAUS, Blahoslav. POLÁČKOVÁ, Věra et al. *Člověk – prostředí – příroda*, Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3

LACA, Slavomír. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2011. ISBN 978-80-87182-19-2

LACA, Slavomír a kol. *Sociální pedagogika v kontextu teorie a praxe I., Brněnská sociálně pedagogická škola – vývoj, realita, persepektivy*. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2013. ISBN 978-80-87182-45-1

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8

MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.): *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0

MESSINA, Rosario. *Dějiny charitativní činnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. ISBN 80-7192-859-3

MÜHLPACHR, Pavel a kol. *Sociální pedagogika II*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011.

O Nás - Oblastní charita Břeclav [online]. [cit. 2013-11-20] Dostupné z: <http://breclav.charita.cz/o-nas>

Poslání Charity - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-09]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/nase-poslani/>

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. ISBN 978-80-247-3470-5

PUNCH, Keith. F. *Základy kvantitativního šetření*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.

RADVAN, Eduard. VAVŘÍK, Michal. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

ŘEHOŘ, Antonín. *Metodologie I*, Brno: Institut mezioborových studií, 2009.

Sbírka zákonů Česká republika [online]. [cit. 2014-03-14]

Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2013/zakon-c-4752013-sb-16365>

SEKOT, Aleš. *Sociologické texty*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004.

Snižování rizik [online]. [cit. 2014-02-15]

Dostupné z: http://www.charitabreclav.cz/kacko/harm_reduction.html

ŠMERDA, Hynek. *Křesťanská charita od počátku do konce středověku*.

Břeclav: Nakladatelství Jiří Polach, 2011. ISBN 978-80-905076-0-9

VAŠTÍKOVÁ, Miroslava. *Marketing služeb – efektivně a moderně*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2008. ISBN 978-80-247-2721-9

Vedoucí oddělení komunikace (PR manager) - Charita Česká republika [online]. [cit. 2013-10-30].

Dostupné z: <http://www.charita.cz/zapojte-se/volna-mista/vedouci-oddeleni-komunikace-pr-manager/>

Z historie - Charita Česká republika [online]. [cit.2013-10-09].

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/nase-poslani/>

Z historie Charity na Moravě (1. část) - Charita Česká republika [online].

[cit. 2013-10-09].

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-1-cast/>

Z historie Charity na Moravě (2. část) - Charita Česká republika [online].

[cit. 2013-10-09].

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-2-cast/>

Z historie Charity na Moravě (3. část) - Charita Česká republika [online].

[cit. 2013-10-09].

Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/z-historie/clanky-o-historii-charity/z-historie-charity-na-morave-3-cast/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ad.	a další.
atd.	a tak dále.
ČKCH	Česká katolická charita.
ČR	Česká republika.
ČSR	Československá republika.
mj.	mimo jiné.
např.	například.
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí.
resp.	respektive.
SKOK	Stálá komise oborové konference.
tzv.	tak zvaný.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1.	Dotace z rozpočtu města Břeclav.....	str. 64
Graf č. 2.	Struktura vzorku podle věku.....	str. 74
Graf č. 3.	Struktura vzorku podle vzdělání.....	str. 74
Graf č. 4.	Počet dotazovaných, kteří se setkali s charitativní činností.....	str. 75
Graf č. 5.	Všichni, kteří někdy přispěli nějakou formou na charitu.....	str. 76
Graf č. 6.	Ženy a muži, kteří někdy přispěli nějakou formou na charitu.....	str. 76
Graf č. 7.	Všichni, kteří přispěli na charitu finančně.....	str. 77
Graf č. 8.	Ženy a muži, kteří přispěli na charitu finančně.....	str. 77
Graf č. 9.	Důvěra v příspěvek na charitu – ženy.....	str. 78
Graf č. 10.	Důvěra v příspěvek na charitu – muži.....	str. 78
Graf č. 11.	Počet dotazovaných, kteří znají služby Charity Břeclav.....	str. 80
Graf č. 12.	Znalost služeb Oblastní charity Břeclav.....	str. 80
Graf č. 13.	Znalost služeb – ženy.....	str. 81
Graf č. 14.	Znalost služeb – muži.....	str. 81
Graf č. 15.	Informace o práci dobrovolníka – všichni dotazovaní.....	str. 82
Graf č. 16.	Informace o dobrovolnictví – ženy.....	str. 82
Graf č. 17.	Informace o dobrovolnictví – muži.....	str. 82
Graf č. 18.	Zájem o práci dobrovolníka – všichni dotazovaní.....	str. 83
Graf č. 19.	Zájem o práci dobrovolníka – ženy a muži.....	str. 83
Graf č. 20.	Souhlas s navýšením rozpočtu ČR na Charitu ČR.....	str. 84
Graf č. 21.	Navýšení rozpočtu ČR – všichni dotazovaní.....	str. 85
Graf č. 22.	Navýšení rozpočtu ČR – ženy.....	str. 86
Graf č. 23.	Navýšení rozpočtu ČR – muži.....	str. 86

SEZNAM TABULEK

Tab. 1.	Struktura výzkumného vzorku.....	str. 74
Tab. 2.	Důvěra v příspěvek na charitu – 1. část.....	str. 78
Tab. 3.	Důvěra v příspěvek na charitu – 2. část.....	str. 79
Tab. 4.	Porovnání resortů rozpočtu ČR.....	str. 86

SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazník

5. Pokud na charitu přispějete finanční částkou, jste si naprosto jistí, že příspěvek bude použitý k účelu, ke kterému byl určen?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nejsem si úplně jistý, ale přesto bych přispěl
- d) Nepřemýšlel jsem o tom
- e) Nezajímá mě to

6. Znáte nějaké služby Oblastní charity Břeclav?

- a) Ano
- b) Ne

7. Pokud ano, tak jaké?

.....

.....

8. Máte nějaké informace o práci dobrovolníka v charitativní organizaci?

- a) Ano
- b) Ne

9. Měl byste zájem pracovat jako dobrovolník v charitativní organizaci?

- a) Ano
- b) Ne

10. Souhlasil byste s tím, aby v rozpočtu České republiky byla navýšena částka určená na Charitu ČR?

- a) Ano
- b) Ne

11. Pokud byste mohl ovlivnit navýšení rozpočtu České republiky, kterou oblast byste upřednostnil:

- a) Příspěvek na Charitu ČR
- b) Příspěvek na sociální výdaje (zvýšení mateřské, soc. dávek, podpory v nezaměstnanosti, na důchody)
- c) Příspěvek na resort školství
- d) Příspěvek na resort zdravotnictví
- e) Příspěvek na resort dopravy